

E T M, B L M VE TEKNOLOJ BAKANLI I

Yaygin E itim
Alt Seviye Ortaö retim Dokuzuncu Sınıf
Ö RET M PLAN VE PROGRAMI

Pri tine, nisan 2007

Redaktör:

Ramush Lekaj
Nazan Safçi

Lektör ve düzeltme:

Nazan Safçi

UNMIK

INSTITUCIONET E PËRKOHSHME VETËQEVERISËSE
PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF-GOVERNMENT
PRIVREMENE INSTITUCIJE SAMOUPRAVLJANJA
GËÇ C ÖZYÖNET M KURUMLARI

QEVERIA E KOSOVËS GOVERNMENT OF KOSOVO VLADA KOSOVA KOSOVA HÛKÛMET

MINISTRIA E ARSIMIT,
E SHKENCËS DHE E
TEKNOLOGJISË

MINISTRY OF
EDUCATION,
SCIENCE &
TECHNOLOGY

MINISTARSTVO ZA
OBRAZOVANJE,
NAUKU I
TEHNOLOGIJU

E T M.B L M
VE TEKNOLOJ
BAKANLI I

Kabineti i Ministrut

Office of the
Minister

Kancelarija Ministra

Bakanlık Ofisi

GENELGE

KONU: DOKUZUNCU SINIF DERS PROGRAMININ UYGULANMASI

SAYI: MASHT 17/2006

Tarih: 26.05. 2006

Kosova Geçici Özyönetim Kurumları Yürütme Birimi ile ilgili 2001/19 sayılı UNMIK Kararı 1.3 maddesi (d) bendi ve Kosova Geçici Özyönetim Kurumları Yürütme Birimi ile ilgili 2001/19 sayılı UNMIK Kararı VI. Eki (iii) fıkrası, İlk ve Ortaö retim Kanunu 4, 42 maddeleri, Yeti kinlerin E itim ve Yeti tirilmesi Kanunu 1. maddesi gere ince E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlı ı i bu genelgeyi yayı mlar.

Madde 1

Amaç

Bu genelgenin amacı e itim sisteminin yeniden yapı lanması sonucu olarak hazı rlanan yaygı n e itim dokuzuncu sı nı flara yönelik ders programı nı n uygulanması dı r.

Madde 2

Ö retim Plan ve Programı

Dokuzuncu sınıflara yönelik ders programı , bu genelgenin ekinde sunulmu tur.

Madde 3

Uygulama

Dokuzuncu sınıflara yönelik ders programı 2006/2007 ö retim yılı nda uygulamaya girer.

Dokuzuncu sınıflara yönelik ders programı nı n uygulamaya girmesiyle, imdiye kadarki tüm di er ders programları uygulamadan kaldırı lı r.

Madde 4

Bu genelge Bakanın imzası yla yürürlü e girer.

Agim Velii, Bakan

Ç İNDEK İLER

Genelge, **3**

DERS PROGRAMININ UYGULAMA ESASLARI, **7**

I. Giriş , **7**

II. Uzak Hedefler, **8**

III. Değerlendirme, **8**

IV. Öğretim yöntem ve teknikleri, **12**

V. Öğretim araç ve gereçleri, **13**

VI. Ders planı , **13**

D İLLER VE İLET İM

TÜRKÇE, **17**

İNGİLİZCE, **26**

MATEMATİK, **41**

FEN BİLİMLERİ

BİYOLOJİ, **55**

FİZİK, **71**

KİMYA, **85**

COĞRAFYA, **95**

SOSYAL BİLİMLER

YURTTAŞLIK TMM, **111**

TARİH, **120**

TEKNOLOJİ,

TEKNOLOJİ, **137**

SANATLAR

MÜZİK TMM, **149**

RESİM- EĞİTİM, **157**

BEDEN EĞİTİMİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR, **167**

DERS PROGRAMININ UYGULANMA ESASLARI

I. G R

E itim, Kosova'nın toplumsal, siyasi ve ekonomik gelişmesinin etki alanını temsil eder.

E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (EBTB) savaşın bitiminden sonra başlayan, en gelişmiş uluslararası standartlar düzeyinde bir okulun yaratılması fikrini, bütün çalışma sahalarında çok yönlü ve pratik adımlar atarak gerçekleştiriyor.

Kosova toplumunun kalkınması ve gelişmesi için tarihi öneme haiz bu yapılanmada EBTB bakış açısını, kendi geleceği ve ülkesi hakkında somut görüşe sahip bireyleri yetiştirecek şekilde, geliştirilmeyi amaç edinmiştir.

Bu gelişme Kosova insanını ve toplumunu, gelişmiş Avrupa ve dünya ülkelerinin siyasi etkinlik, ekonomik, entelektüel, bilimsel ve teknolojik ve de sosyal-kültürel gelişmelerde yer almasını önkoşullarını sağlamaktadır.

Bu ders programının geliştirilmesi için, metodolojik yaklaşım, ders yönetimi ve kapsamı, ders araçları, yöntemler, değerlendirme teknik ve araçları açısından gelişmiş bir bilimsel süreci temellerine dayanmaktadır.

Program geliştirme grubu, eğitimdeki yeni gelişmeleri takip edip uluslararası uzmanlarla sürekli temas halindeydiler. EBTB'nin uzun vadeli stratejisi olan program geliştirme sürecine UNICEF ve bazı ülke kuruluşları ve hükümetlerinin önemli katkıları olmuştur.

Ders programı geliştirilirken öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmek, okul hayatına katılımlarını doğru şekilde sağlamak için yüreklendirme ve günlük alışkanlıklarını geliştirmelerine özellikle dikkat edilmiştir. Onuncu sınıf ve ortaöğretim ile yükseköğretim süresince öğrenciler akademik bilgiler, bilimsel veriler ve farklı kültürel alanlarla karşı karşıya kalacaklardır.

Öğretmenlerimize adanmış olan bu programın hayata geçirilmesi, kendilerinin görevlerine verdikleri önem derecesinde gerçekleştirilecektir.

Ders programının uygulanmasını kolaylaştırmak için Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, ektalimatların verileceği, alan uzmanları tarafından yönetilen hizmet içi eğitim kursları düzenleyecektir.

II. UZAK HEDEFLER

Dokuzuncu sınıfta ders programının hedefleri:

- Öğrencilerin zihinsel, estetik, bedensel, toplumsal, ahlaki ve manevi gelişimi için imkanlar sağlamak
- Öğrencilerin arzularını gerçekleştirebilmesi için öğrencilerin, meslek seçiminde doğru ve eylemleriyle uyumlu yönlendirmeyi sağlamak
- Bilgilerini pekiştirerek geleceklerini hazırlayacak eylemler ve becerilerini geliştirecek yönlendirebilme
- Bilgi sağlamak ve bilgileri kullanacak ve de bilgi ve kaynaklara erişilebilir bir şekilde geliştirecek araçları sağlamak
- Katılımları etkinliklere bağlı, grup içinde davranış kurallarına uyarak öğrencilerin başlıca sorumluluk ve eylem üstlenmelerine fırsat tanıyabilme

Müfredat geliştirme grupları içeriğe uygun olan, yukarıda belirtilen hedeflerden yedinci sınıfta sonunda geliştirilecek davranışları temin etmek için genel ve özel amaçları seçmişlerdir.

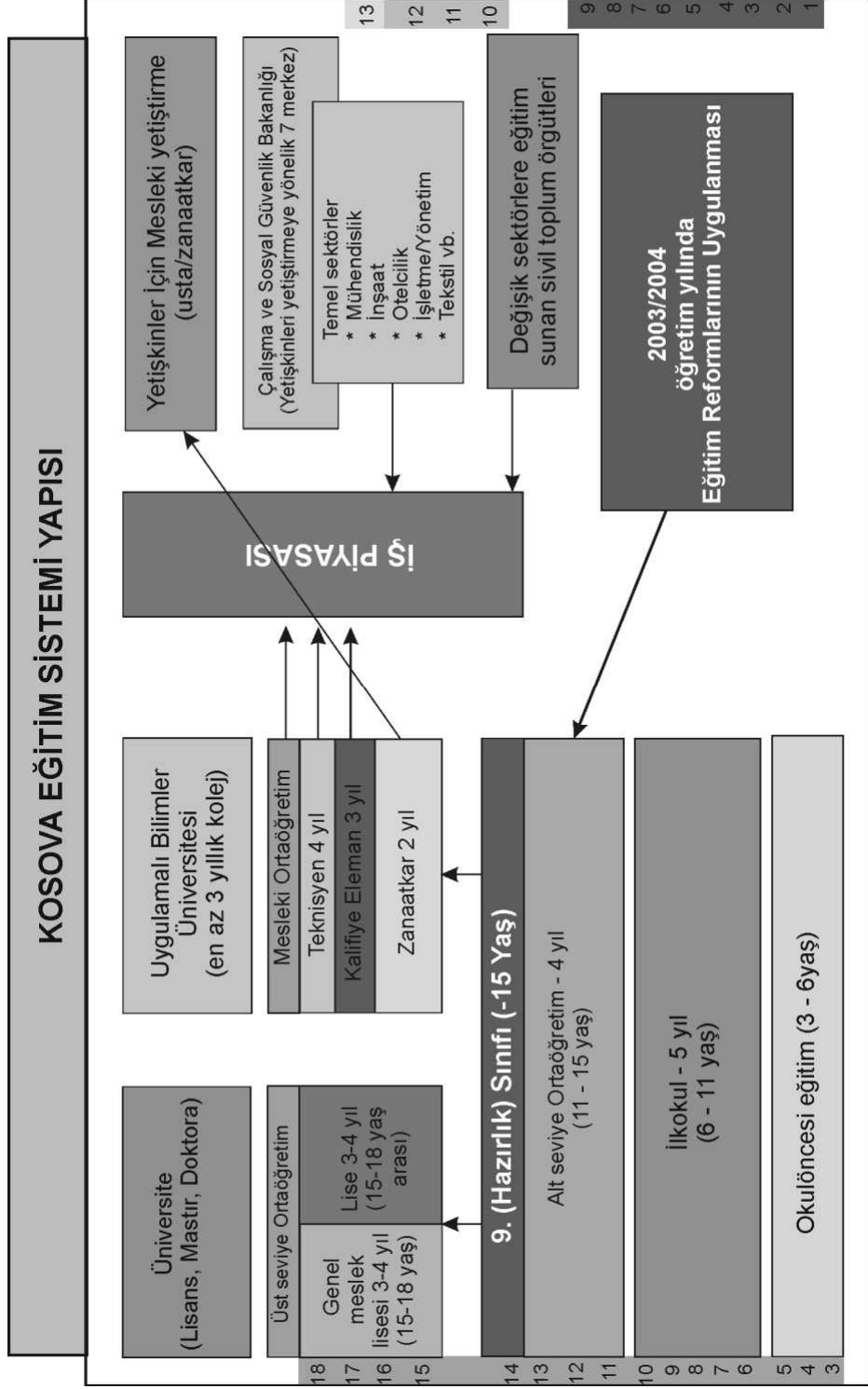
III. DEĞERLENDİRME

Değerlendirme, öğrencilere kazandırmaya çalışılan davranışlar hakkında bilgileri algılamak, sistematik derleme, inceleme ve yorumlama sürecidir. Değerlendirme, ders programında belirlenen davranışları kazanılma derecesi esasına dayanır.

Bu süreç aşağıda belirtilen bazı temel ilkelere dayanır:

- Değerlendirme sürecinde hedef ve öncülüklerin tespiti;
- Ölçülmek istenen amaca uygun araçların uygulanması ;
- Sürekli ölçme ve değerlendirme aracılığıyla öğrencinin başarı derecesi hakkında nitelikli verilerin sağlanması ;

- Ders programını kapsayacak şekilde ölçme ve değerlendirme dengelenmesi;
- Öğrencinin başarı derecesi verilerinin doğru ve kalıcı olması ;
- Öğrencilerin başarıları arasındaki farkları belirleyecek doğru tekniklerin uygulanması .

III.1. Değerlendirme Araçları

Okul yönetimi ve öğretmen yeterli ölçme ve değerlendirme aracı seçip uygulamalıdır. Bu araçlar şöyle sıralanabilir:

- Algılama
- Soru sorma
- Uygulama veya deney raporu
- Sözlü ifade
- Yazılı ifade
- Belirtke tablosu
- Ölçüt ve amaçlara dayalı testler
- Soru sorarak oluşturulan başarı testleri
  - çoktan seçmeli
  - kısa açık cevaplı
  - uzun açık cevaplı testler

ve öğretmenin uygun gördüğü diğer araçlar olabilir.

III.2. Başarı Derecesi

Okul yılı sonunda her öğrenci ağıdaki başarı derecesi ile değerlendirilir:

- Pek iyi (başarı derecesi çok yüksek)
- İyi (başarı derecesi yüksek)
- Orta (başarı derecesi orta)
- Yeter (başarı derecesi sınırlı)
- Zayıf (başarı derecesi zayıf)

Başarı derecesi, genel hedeflerde belirlenen öğrencilerin kazanacakları davranışlar esasına dayanır.

Genel amaçlar	Çok yüksek başarı % 90	Yüksek başarı % 80	Orta başarı % 60	Sınırlı başarı % 40	Yetersiz başarı
Ders bilgisi	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada çok yüksek başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada yüksek başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada orta başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada sınırlı başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada yetersiz.
Bilimsel süreçleri anlama	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada çok yüksek anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada yüksek anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada orta anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada sınırlı anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada yetersiz anlama ve uygulama yetene i
Ele tirdü ünme	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünme geli tirmede çok yüksek başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünme geli tirmede yüksek başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünme geli tirmede orta başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünme geli tirmede sınırlı başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünme geli tirmede yetersiz başarı .
Manevra becerisi	Manevra becerisi yüksek			Manevra becerisi dü ük	

IV.Ö RETİM YÖNTEM VE TEKNİKLER

Ö retim yöntemi seçiminde öğretmen kendi yetkisini kullanır. Seçim, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda ders kapsamı özellikleri, öğretim esasları, öğrencilerin seviyesi vb. hususlar göz önünde bulundurularak yapılır.

Dersin daha hareketli olması, tekdüzeli olmaması ve öğrencilerin katılımlarının sağlanması için yöntem ve tekniklerin uygun bir şekilde harmanlanması gerekir.

Ö retim yöntem ve teknik türleri öğretmenin kendisi kadar farklılık arz eder. Öğretim sürecinde en yüksek başarı derecesini yakalayabilmek için öğretmen, birkaç yöntem ve teknikten kombinasyonlar yapabilir.

Daha nitelikli bir öğretimin temini için uygulanacak muhtemel yöntem ve tekniklerin başarıları şöyle sıralanabilir:

- Anlatma yöntemi
- Sözlü ifade
- Yazılı ifade
- Problem çözme
- Tartışma
- Grup çalışması
- Gösterme ve yorumlama
- Eleştirel düşünme
- Beyin fırtınası
- Araştırma yöntemleri

Çok sayıda bilgiyi kapsayan konular için etkileşimli teorik ve uygulamalı yöntemler de uygulanabilir.

Belli konular için doğrudan öğrenme, teknik gezi, kurum ve kuruluşları ziyaret vb. yöntemler başarıyla uygulanabilir.

Arzu edilen sonuçların elde edilmesi için yukarıda sözü edilen yöntemlerin uygulanması, uygun öğretim araç ve gereçleri elinde yapılmalıdır.

V. Ö RET MARAÇ VE GEREÇLER

Bu programın etkin ö retim ve ö renimi için ö retmenler ve ö renciler farklı bilgi kaynaklarına başvurmalıdırlar. İmdiye kadar temel bilgi kaynağı olarak ders kitapları kullanıldı.

Ders kitaplarını yanı sıra aşağıda belirtilen bilgi kaynaklarını da kullanımı faydalı olacaktır:

- el kitabı , atlas, broür;
- resim, poster, afi , ema, diyagram, harita, tabela;
- model, ekil, maket;
- slayt, saydam (asetat), video kayıtları ;
- bilgisayar yazılımları , Internet, CD vb.

Ö renilmek istenen bilginin türüne göre ö retmen sözel, görsel, iitsel ve görsel-iitsel bilgi kaynaklarından herhangi birinin önemini vurgulayarak okuldan temin edebilir.

Bilgi seçimi hakkı ö renciye de tanınmalıdır.

VI. DERS PLANI

No	Dersin Adı	Ders sayı sı	
		9. Sınıf	%
1.	Türkçe	90	
2.	Arnavutça		
3.	ngilizce	72	
4.	Matematik	72	
5.	Biyoloji	36	
6.	Fizik	36	
7.	Kimya	36	
8.	Tarih	36	
9.	Coğrafya	18	

10.	Yurttalı ke itimi	18	
11.	Müzik e itimi	18	
12.	Resim e itimi	18	
13.	Teknoloji B T	36	
14.	Beden ve spor e itimi (*)	(36)	
	Toplam:	486 + (36)	

(*) Yapılan ba vurular göz önünde bulundurularak, okulun yönetimi karar verir.

D LLER VE LET M

- TÜR KÇE
- NG L ZCE

TÜRKÇE

Haftalık ders sayısı 4, yıllık toplam 72 ders saati

G R

Altıncı sınıftan itibaren ders programları dikkate alındığında, Türkçe dersinde dört temel iletişim becerisi (dinleme, okuma, konuşma ve yazma) üzerinde durulduğunu gözden kaçırmamaktadır. Bazı dilbilgisi konularını tekrar edildiği izlenimini veren program yapısı, aslında bu bilgilerin kademeli olarak bilgi, anlama, uygulama ve değerlendirilme süreçlerinde geliştirilmesini görürüz. Başka bir deyişle, altıncı sınıfın dilbilgisi seviyesinde öğretilen temel dilbilgisi kavramlarını sekizinci sınıfta artık değerlendirilme boyutuna taşınmıştır. Bu yüzden öğretmenlerimizi bu hususun herhangi bir tereddüde düşürmemesi gerekir.

Yarı millî çok etnik ve çok dilli ortamda gençlerimizin sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilmeleri, kendine güvenebildikleri ve kendilerini ifade edebildikleri ölçüde gerçekleşir. Dünya ve ortam dillerini öğrenmeleri de ana dillerinde oluştukları bilgi ve beceri altyapısına bağlı olduğu unutulmamalıdır. Bu yüzden gençlerimizin ana dillerini güvenle ve gururla konuşmaları, diğer dilleri de öğrenmeye ve konuşmaya gayret etmeleri gerekir.

Geliştirilen bu programda dil ve iletişim becerileri ortam koşullarına hitap edecek şekilde oluşturulmalıdır.

UZAK HEDEFLER

1. Standart Türkiye Türkçesini kullanabilme.
2. Okuduğu edebi metnin türünü belirleyebilme.
3. Dünya Edebiyatı klasiklerini tanıyabilme.
4. Okuduğu metinleri dil açısından değerlendirilebilme.

5. Kendi yaratıcılığını geliştirecek metinler oluşturabilme.
6. Öz güvenini geliştirecek yararlı yapıları seçip, okuyabilme.

GENEL HEDEFLER

1. Türkçenin estetik ve anlatım zenginliğinden yararlanarak konuşabilme.
2. Okuduğu şiir, hikaye ve roman gibi edebi metinleri konu ve içerik yönünden inceleyebilme.
3. Seviyesine uygun Dünya Edebiyatı örnekleri aracılığıyla okuma kültürünü geliştirebilme.
4. Okuduğu metinleri anlam açısından değerlendirilebilme.

KATEGORİLER	ALT KATEGORİLER	ÖZEL HEDEFLER	KAZANIMLAR
1. Dinleme	1.1 Dinleme Kuralları 1.2 Anlama 1.3 Tür, Teknik ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Not alarak dinleyebilme. ▪ Yazılı özet çıkararak dinleyebilme. ▪ Dinlerken zihninde veya yazılı soru hazırlayabilme. ▪ Etrafındaki seslerden etkilenmeden, yoğunlaştığı konu mayı takip edebilme. ▪ Dinlediklerinin ve izlediklerinin ana fikrini kavrayabilme. ▪ Dinlediği, izlediği bir konu manasını, izlediği bir oyunun, filmin yardımcı fikirlerden belli başlılarını kavrayabilme. ▪ Dinlediklerini olay sırası, mekan, sebep ve etkilerini takip edebilme. ▪ Sözcüklerin deyimlik anlamlarını kavrayabilme. 	<p>Örncü:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Not alarak yazar. ⇒ Dinlediklerine özet çıkarır. ⇒ Dinlerken, zihninde veya yazılı soru hazırlayarak, sözün kendine verilmesini bekler. ⇒ Yoğunlaştığı konu mayı dikkatle takip edebilir. ⇒ Dinlediklerinin ana ve yardımcı fikirlerini belirleyebilir. ⇒ Olay sırası, mekan, sebep-sonuç ilişkisi gibi unsurları takip edebilir. ⇒ Dinleme sırasındaki sözcüklerin kullanıldıkları bağlam, vurgu ve ton farklılıklarından farklı anlamlarını kavrayabilir.
2. Okuma	2.1 Okuma Kuralları 2.2 Anlama 2.3 Anlam Kurma 2.4 Sözcük	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Okuduğu metinlerin ana ve yardımcı fikirleri ile konusunu belirleyebilme. ▪ Sözlük ve ansiklopedilere başvurarak, sözcük çalışmalarını yapabilme. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Okuduklarını ana ve yardımcı fikirlerini ile konusunu belirleyebilir. ⇒ Metinlerde geçen anlamlarını bilmediği sözcüklerin anlamlarını çeşitli kaynaklarda bulur. ⇒ Okuduklarıyla ilgili sorulabilecek Ne, Nerede,

	<p>Servetini Geliştirme</p> <p>2.5 Tür, Teknik ve Yöntemler</p> <p>2.6 Görsel Okuma</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Okuduğu metinlerde 5N+1K sorularına yanıt arayabilme. ▪ Sözcük servetini geliştirebilme. ▪ Okuduğu metinlerle, belli başlı Türk Edebiyatı yaratıcılarını tanıyabilme. ▪ Okuduğu Dünya Edebiyatı klasiklerinden, dünyaca ünlü roman ve hikaye kahramanlarını tanıyabilme. ▪ Tümce ögelerini belirleme çalışmaları yapabileceği. ▪ Sözcüklerin kullanıldıkları bağlama göre anlamlarını belirleyebilme. 	<p>Nası l, Ne zaman, Niçin ve Kim sorularına yanıt hazırlar.</p> <p>⇒ Metinlerin tür, biçim ve dil özellikleriyle ilgili çalışmaları yapar.</p> <p>⇒ Okuduğu hikaye, roman, şiir gibi metinlerin yaratıcı hakkında bilgi toplayıp, onları tanımayabilir.</p> <p>⇒ Metinleri paragraf, tümce, sözcük öbekleri, sözcük gibi kısımlara ayırıp, analiz edebilir.</p> <p>⇒ Sözcük çetirlerini tümce içindeki görevlerini belirler.</p> <p>⇒ Seste, anlamda, zıttı anlamlı gibi sözcüklerin kullanıldıkları bağlam içerisindeki anlam ve özelliklerini belirler.</p> <p>⇒ Sözcüklerin anlam daralması ve kayması gibi özelliklerinden haberdar olur.</p>
3. Konu	<p>3 Konu Kuralları</p> <p>4 Sözlü Anlatım</p> <p>5 Tür, Teknik ve Yöntemler</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konu anlatırken ses tonunu kontrol edebilme ▪ Konu anlatırken sözcüklerin temel, deyim ve terim anlamlarından yararlanabilme. ▪ Konu anlatımını atasözü, deyim ve mecazi anlatımla zenginleştirebilme. ▪ Okuduğu metinlerin kişiliğini etkilerini açıklayabilme. 	<p>⇒ İtilenir rahat bir ses tonuyla konu anlatmaya gayret eder.</p> <p>⇒ Konu anlatımında sözcüklerin anlam özelliklerinden yararlanır.</p> <p>⇒ Konu anlatımını çeşitli anlatımlarla zenginleştirir.</p> <p>⇒ Okuduğu, gördüğü, yaşadığı olayları kendinde bıraktığı izlenimleri analiz edip, anlatabilir.</p> <p>⇒ Olayları akışı, zaman, mekan gibi unsurları dikkate alarak, özet halinde aktarabilir.</p>

			⇒ Konu urken Standart Türkiye Türkçesini bilinçli bir ekilde gururla kullanabilme.
4. Yazma	4 Yazma Kuralları 5 Yazılı Anlatım 6 Tür, Teknik ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Düzgün not tutabilme. ▪ Okudukları ve dinlediklerine özet yazabilme. ▪ Okudukları ve dinlediklerini ele tirebilme. ▪ Herhangi bir olay veya konu ile ilgili yorum yazabilme. ▪ Gezi, ziyaret, anma ve kutlamalarla ilgili gördüklerini ve izlenimlerini rapor edebilme. ▪ Yazarken imla kılavuzu, sözlük, ansiklopedi ve diğer yazılı kaynaklara başvurabilme. ▪ Yazıma ve noktalamaya özen gösterebilme ▪ Kendini, ailesini ve çevresini tanıtan metinler oluşturabilme. ▪ Herhangi bir atasözü, deyim, özdeyiş gibi örneklerin çağrışımlarından kompozisyon yazabilme. ▪ Yazılı anlatımda düzgün paragraflar oluşturabilme. ▪ Kosova Türk Ağızları yazılı örneklerini, Standart Türkiye Türkçesine aktarabilme. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Dinlerken önemli buldu u bilgileri not eder. ⇒ Okudukları veya dinlediklerine özet yazar. ⇒ Okudukları , dinledikleri veya izlediklerini tür, biçim, kapsam, konu ile ilgi ve dil açısı ndan nesnel biçimde ele tirebilir. ⇒ Ya antıları veya gözlemleriyle ilgili yorum yapabilir. ⇒ Çe itli durumlarla ilgili rapor ve tutanak yazar. ⇒ Do ru bilgi, yazı m ve noktalama için ilgili kaynaklara başvurur. ⇒ Yararlandığı kaynakları dipnot ve kaynakça listesi ekinde gösterir. ⇒ Olaylar, insanlar ve mekanla ilgili tasvir kompozisyonları yazar. ⇒ Belli bir konuyla ilgili (giriş , geliş me, sonuç kısımlarını içeren) anlamlı kompozisyonlar oluşturur. ⇒ Çe itli konu ve türlerde anlamlı paragraflar oluşturur. ⇒ Mahalli konuma örneklerinden Standart Türkiye Türkçesine anlamlı aktarmalar yapar. ⇒ Yaptığı aktarmaları dilbilgisi unsurları açısı ndan karşılaştırır.

DERSLER ARASI İLİŞKİLER

İnsan kelimelerle düşünür düşünceinden yola çıkarak, en basit ihtiyaçları mızdan en karmaşık duygu ve düşüncelerimizi, bakışları na açarak ifade etmek istediklerimizi ancak kelimelerden oluşurulan konuşma ile mümkün olmaktadır. Hal böyle iken bütün kavramlar kelimelerle ifade edildiklerinden, dil her alanda sıkı ilişki kidedir. Örneğin, hesap yaparken matematik, konuşurken müzik, geçmişte geçen olaylar anlatılırken tarih, dünyayı tanımak ve hareketi anlatılırken coğrafya, gezilen bir sergi anlatılırken resim ve heykel sanatı ve akla gelebilecek diğer sanat ve bilim dalları ile sıkı ilişki kidedir.

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLER

Türkçe dersi öğretim programında amaçları da öğretimi yöntemlerinden en uygun olanı seçilir. Bu seçim öğretmenin kendi inisiyatifi doğrultusunda veya meslektaşları tarafından önerilerek yapılabilir. Uygulanabilecek belli başlı yöntemler:

- a. Anlatma yöntemleri
- b. Soru cevap yöntemi
- c. Problem çözme yöntemleri
  - Tümevarım yöntemi
  - Tümdengelim yöntemi
  - Çözümleme yöntemi
  - Birleştirme yöntemi
- d. Grup çalışması yöntemi
- e. Tartışma yöntemi (Münazara, Panel, Zıttı panel, Sempozyum, Açık oturum, Forum, Beyin fırtınası)

Öğretmen, iyi bir ana dili altyapısı olan bir öğrencinin diğer derslerde de başarılı olacağı gerçeğinden hareketle öğrencilere ana dili öğreniminin önemini vurgulayarak bu bilinç ile yetiştirmelidir.

Öğretmen, ilgi uyandırmaya, özendirme, cesaretlendirme görevini hiçbir zaman aklımdan çıkarmamalıdır. Öğrenci, öğretmenin dilediğinden çok, yaptığından etkilenir. Onun içindir ki öğretmen, bir öğrenci için en canlı ve etkili örnek olduğunu hiçbir zaman unutmayacak ve ana dilini o yönde güzel kullanmaya özen gösterecektir.

Ö retmen, klasik ö retim anlayışında olduğu gibi “Ö retmen merkezli” ö retim yönteminden kaçınmalı, öğrenciyi ders ile ilgili tartışmaya katılması için özendirilmeli, cesaretlendirmelidir.

Türkçe dersi öğretimi anlama, anlatım ve dilbilgisi etkinlikleri kaynaştırılmış olarak, birbirlerinden soyutlanmadan öğrenmelidir. Özellikle dilbilgisi okuma, dinleme, anlama ve anlatım etkinliklerinin kusursuz olması için bir araç olarak kullanılmalıdır. O halde aşağıda belirtilen çalışmaların metinler üzerinde uygulanmalıdır:

□ **Metin Üzerinde Çalışmalar**

- ❖ Hazırlık çalışmaları
- ❖ Metnin okunması
- ❖ Metnin incelenmesi
- ❖ Metinde kelime çalışmaları
- ❖ Metnin konusu ile ilgili sorular
- ❖ Metin tahlili ile ilgili sorular

□ **Metnin Özelliklerine Göre Sorular**

- ❖ Plan ve paragraf kavramını kazandırma
- ❖ Metnin türü üzerinde çalışmalar
- ❖ Metnin yazarı hakkında bilgi verilmesi
- ❖ Yazarın eserleri hakkında bilgilendirme ile öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi
- ❖ Dilbilgisi çalışmaları
- ❖ Düzyazı çalışmaları

Ö RETMENİN İÇİNDEKİ GEREKLER VE GEREÇLER

- a. Türkçe dersi kitapları
- b. Öğretmenlerin kılavuz ve yöntem kitapları
- c. Sözlükler
- d. Ansiklopediler

- e. Dilbilgisi ve yazımla ilgili başvuru kitapları
- f. Klasik eserler ve öğrencilerin düzeylerine göre uyarlanmış kitaplar
- g. Antolojiler
- h. Metinlerle ilgili resimler
- i. Plak, bant ve kasetler
- j. Film ve slaytlar
- k. Konu materyali ve anlatı materyali geliştirecek küçük, büyük resimler
- l. Canlı kaynaklar (yazar, şair, tiyatrocu vb)
- m. Bilgisayar, İnternet
- n. Çeşitli görsel ve işitsel araçlar vb.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Değerlendirme, yapılmış bir gözlemin belirlenen kriterlerle uygunluğunun ölçülmesidir. Değerlendirme işi, öğretimin kendisi kadar zor ve karmaşık bir olaydır. Onun içindir ki değerlendirme, önceden belirlenen değerlendirme amacına yönelik ölçme teknikleriyle yapılır.

Değerlendirme sadece öğrencilerin başarı seviyesini ölçmek için yapılmaz. Her ne kadar hedef kitle öğrenciler olsalar bile, yapılmış öğretimin niteliği, programın uygunluğu ve verimliliği, uygulanan teknik ve yöntemlerin başarı derecesi, eksikliklerin giderilmesi gibi hedeflere yönelik değerlendirmeler, her öğretmenin göz önünde bulundurması gereken değerlendirme türleridir.

Değerlendirme tanımındaki belirlenen kriterlere uygunluk derecesi ölçme ile tespit edilir. Başka bir deyişle ölçme, değerlendirmenin temel aracıdır. Ancak bazı kazanımlar, ölçülemez niteliktedirler. Bu kazanımlar da öğrencinin duygusal (affective) alan gelişimini belirler. Örneğin, insan hak ve özgürlüklerine karşı saygı, çevreye karşı duyarlılık, çok topluluklu bir ortamda uyumlu yaşam alanı kazanımı gibi. Bu kazanımlar izleme yoluyla değerlendirilir.

Bloom Taksonomisindeki bilişsel (cognitive) alan kazanımları olan

- Bilgi
- Kavrama

- Uygulama
- Analiz
- Sentez
- De erlendirme

gibi kazanı mlar de i ik test teknikleriyle ölçölüp de erlendirilir. Ölçme i leminden önce, ölçme konusu olan (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, de erlendirme) kazanı mları n belirtildi i bir **belirtke tablosu** yapı lmalı dır. Bu belirtke tablosu 1 1 1 nda yapı lacak ölçme çe itlerinin ba lı caları a a 1 da verilmi tir.

☞ Sözlü Testler

☞ Yazı lı Testler

- Kı sa Cevaplı Çok Sorulu Testler
- Uzun Cevaplı Az Sorulu Testler

☞ Objektif Testler

- Çoktan Seçmeli Testler
- Do ru Yanlı Cevaplı Testler
- Bo luk Doldurmalı Testler
- E le tirmeli Testler

o **Ö rencilerin serbest çalı maları**

Ö rencilerin ilgi alanları na göre de i ik etkinliklere katı lmalarını te vik etmek, ba ka bir deyi le de i ik yazı n ve sanat etkinliklerine yönlendirmek, bilgi ve becerilerini geli tirmeye yardımcı olmak ö retmenin ve velilerin yardı m edebilecekleri bir konudur. Bu etkinlikler yazı n saati, duvar gazetesi, okul dergisi, tiyatro, bilgi yarışmaları , karde okul ziyareti vb. olabilir. Bu etkinlikler sayesinde ö renciler, kendilerini ifade etmekte daha rahat, fikirlerinde daha özgün ve ele tirici, bilgiyi aramada daha istekli olacakları muhakkaktır. Ancak bazı durumlarda ilgisiz oldukları alanlara da ilgilerini çekmek onları yeni ke iflere götürebilir.

ENGLISH LANGUAGE CURRICULUM

(3 hours per week, 18 weeks in total)

INTRODUCTION

Learning is a complex process of discovery, collaboration, and inquiry facilitated by language. Composed of interrelated and rule governed symbol systems, language is a social and uniquely human way of representing, exploring, and communicating meaning. Language is an essential tool for forming interpersonal relationship, understanding social situations, extending experiences, and reflecting on thought and action. Language is the principal instrument of thought and the primary basis of all communication.

PHILOSOPHY

The program of English language will emphasize the importance of experiencing language in context. Learners' background knowledge, skills and attitudes will be used as means of developing communicating abilities. As the learners develop communication skills, they also increase their linguistic accuracy and develop language learning strategies.

In the English language program learners will acquire various kinds of knowledge, skills and attitudes about:

- 1.** Interpreting, expressing and negotiating meaning (communication).
- 2.** Sounds, written symbols, vocabulary, structure and discourse (language).
- 3.** Cognitive, socio-cognitive and meta-cognitive process (general language education).
- 4.** Patterns of ideas, behaviours, manifestations, cultural artefacts and symbols (culture).

Acquiring the language incorporates communication skills such as listening, speaking, reading, writing, viewing and showing. Learners develop these communication skills by using knowledge of the language, including grammar, and culture, communication and learning strategies, technology, and content from other subject areas to socialise, to acquire and provide information, to express feelings and opinions. Knowledge of other cultures, connections to other disciplines, comparisons between language and cultures, and community interaction all contribute to and enhance the communicative language learning experience, but the communication skills are the primary focus of language acquisition.

AIMS

In order to communicate effectively and increase their language and cultural understanding, in grade nine learners should:

- Use the four language skills in real life situations both inside and outside of school;
- Demonstrate an understanding of the traditions, practices, and products of the cultures other than their own;
- Demonstrate understanding of the nature of language through comparisons of the target language and the mother tongue;
- Demonstrate comprehension of information from making connection with other disciplines in the school setting and further;

The Scope of Grade Nine English Language Curriculum

<p>COMMUNICATION Enable learners to increase confidence and fluency in all language skills and use the language with both native and non-native speakers.</p>		
<p>Listening General objective: Enable learners to listen to peers and teachers to establish, maintain and enhance personal relationship in school and to some extent in the community.</p>		
Specific objectives	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Listen to, tell and/or re-tell familiar stories; • Distinguish between statements, questions and commands and respond appropriately; • Listen to and take notes from teacher’s lessons presented orally; • Listen to discussions and ask questions to clarify meaning; • Listen to a dialogue and determine probable relationship between the speakers, i.e. family members , friends, doctor/patient; 	<ul style="list-style-type: none"> • Listen and fill in the gaps; • Listen and match; • Listen to recorded short stories; • Dictation • Listen to a tape(dialogue, conversations) and answer; • Listen to songs, poems; • Role play; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Listen and respond to short, simple stories, songs and poems; • Respond to vocabulary, questions and instructions in a familiar context; • Listen and respond to messages spoken in English at a normal speed;
<p>Reading General objective: Enable learners to increase fluency, comprehension, and insights of written English by using effective reading strategies.</p>		
Specific objectives:	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Make simple inferences, using information from texts; 	<ul style="list-style-type: none"> • Jigsaw reading; • Read and retell; • Preview the story; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Read and understand instructions;

<ul style="list-style-type: none"> • Summarise, compare, contrast, and synthesize significant ideas in a text; • Read a variety of texts for a variety of purposes; • Read simple texts for pleasure; • Understand and use new vocabulary words from context to share information about topic. 	<ul style="list-style-type: none"> • Read aloud; • Label the paragraphs; • WH questions; • Poetry. 	<ul style="list-style-type: none"> • Retell stories (e.g. traditional and fairy tales); • Read short stories with the ending omitted; then predict the ending for it; • Read and interpret graphic and pictorial information;
Speaking General objective: Enable learners to engage in conversation, provide and obtain information in a variety of personal and social context.		
Specific objectives:	Suggested language activities	Attainment targets
Learners should be able to: <ul style="list-style-type: none"> • Participate in short conversations; • Offer and respond to greetings, farewells, compliments, and apologies independently; • Participate in class discussions; • Recognise the difference between formal and informal speech; • Ask questions to clarify meaning and seek information; • Exchange opinions about people, activities and events in their personal lives or communities; 	<ul style="list-style-type: none"> • Story-telling; • Oral presentation; • Debate; • WH questions; • Role play; • Answer the question; • Giving opinions. 	Learners can: <ul style="list-style-type: none"> • Give and follow instructions by participating in various games or activities with partners or groups; • Perform dialogues/role plays, and recite poems; • Express their likes and dislikes regarding various people, objects, events present in their everyday environments;
Writing General objective: Enable learners to write in English for a variety of purposes with increasing independence and accuracy.		
Specific objectives:	Suggested language activities	Attainment targets

<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Write using appropriate word choice; • Organise ideas into sentences, paragraphs and whole texts; • Write to inform, instruct, explain, describe, narrate and persuade; • Write in a range of forms, e.g. notes, diaries, personal letters, short essays, advertisements, autobiography etc; • Write simple summaries, dialogues, letters, short essay answers; 	<ul style="list-style-type: none"> • Take notes; • Put the word/sentences in a correct order; • Correct mistakes on spelling, capitalisation and punctuation; • Replace the underlined word; • Complete sentences. 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copy blackboard notes and text accurately; • Check spelling and punctuation; • Write messages to friends (postcards, letters, or email) • Take notes on familiar topics; • Use paragraphs when writing descriptions and narratives;
<p>UNDERSTANDING AND USING ENGLISH General objective: Enable learners to further develop their independence in learning of particular aspects of language system and in using the language communicatively.</p>		
<p>Specific Objectives</p>	<p>Suggested language activities</p>	<p>Attainment targets</p>
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Use appropriate dictionary to find the correct spelling; • Correct the spelling of frequently used words; • Begin to demonstrate an awareness of the sound and spelling systems of the target language and the mother tongue. • Use commonly used vocabulary to maintain conversations with peers and teacher; • Begin to incorporate newly acquired vocabulary into their written work; 	<ul style="list-style-type: none"> • Find the word • Crossword • Complete the conversation; • Discuss in a group; • Put the words in the right order; • Listen and repeat; • Dictation; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spell the frequently used words with some accuracy; • Correct the text by using capitalisation and punctuation; • Engage in conversations using commonly used vocabulary; • Use and spell correctly the vocabulary appropriate for the grade-level. • Use newly acquired structures in

<ul style="list-style-type: none"> • Recognise and use language structures; • Use common grammatical rules with some accuracy • Apply knowledge of tenses and language structure conventions; 		<p>conversations, narrations and presentations;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Describe present, past and future actions and events with greater confidence; • Initiate, maintain and end conversations with peers and teachers;
<p>Making Connections General objective: Enable learners to reinforce and extend their knowledge of other learning areas and make connection with other disciplines through the study of English.</p>		
<p>Specific objectives</p>	<p>Suggested language activities</p>	<p>Attainment targets</p>
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identify and understand the links between the mother tongue and English, (e.g. in grammar) • Begin to translate and adapt simple texts from English into their mother tongue and vice versa; • Begin to explore texts of interest to them and to compare it to the one in the mother tongue. • Recognise common themes, ideas, and perspectives of their peers from different countries; • Communicate information about the main events from the world of sport, music and fine arts using age appropriate vocabulary; • Use technical equipment to exchange and share information, both directly and through electronic media; • Develop an awareness of the diversity of social 	<ul style="list-style-type: none"> • Read labels and ads in English and translate them into the mother tongue; • Read a folk tale/story in mother tongue and translate it into English and vice versa; • Group discussion; • Role play. 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Translate age-appropriate texts into English and/or the mother tongue; • Listen to a text in English and summarise the main points in the mother tongue; • Use bilingual dictionaries. • Use age appropriate vocabulary to talk about familiar topics learned in other subjects (e.g., talking about weather, historical events); • Use familiar vocabulary to talk/write about their favourite famous personalities;

<p>customs and values(family life, folklore, holidays, traditions and similar);</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Make posters on topics of mutual interest (art, sport, music and science).
<p>English in the World General objective: Learners should be given opportunities to demonstrate understanding for cultural similarities and differences inherent in the study of a target language in order to develop respect and tolerance for cultures other than their own.</p>		
<p>Comparison of language and cultures General objective: Enable learners to demonstrate understanding for the nature of English language and the concept of culture through comparisons between other cultures and their own.</p>		
<p>Specific objectives</p>	<p>Suggested language activities</p>	<p>Attainment targets</p>
<p>Learners should be able to :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Use appropriate oral expressions for greetings, farewells and common or familiar classroom interactions; • Participate in activities enjoyed by other cultures such as games, sports, music, dance, drama, birthday celebrations, songs, cultural events and food. • Identify cultural similarities and differences observed while viewing a film of the target language; • Communicate through letters, emails and video tapes with students around the world at an introductory level. • Exchange basic information about events such as classes, meetings and meals; 	<ul style="list-style-type: none"> • Exchange letters; • Eating and drinking; • Puzzles and quizzes; • Picture stories; • Story telling; • Role play; • Write character sketches; • Dialogues; • Poster presentations. 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Discuss similarities and differences between their life and that of their peers in different parts of the world; • Write short stories, emails, letters, greetings, invitations on special occasions; • Write or speak about clothes (national and modern); • Present short plays (dialogues), recite selected poems, and perform songs in the target language. • Greet and respond to greetings. Listen to music, sing songs, from the target culture.

Grade Nine Topical Content

- **Lifetime events**
  - **A memory from my childhood**
  - **Meeting with a celebrity**
- **Making friends**
  - **The end of term party**
  - **My chat friend**
- **Holidays**
  - **After a Vacation**
  - **Halloween**
- **Weather**
  - **Be a weather reporter**
  - **Bathing under the sun**
- **Sports**
  - **The most popular sport in the world**
  - **Living as a champion**
- **School**
  - **My classroom**
  - **School competition**
- **Around the world**
  - **Travelling around the world in eighty days**
  - **At the hostel**
- **Media**
  - **If I were a cartoon character I would...**
  - **Say no to drugs-a media campaign**

Note to the teachers: In order to achieve the targeted aims and objectives of **Grade nine Curriculum**, and cover the topical content of **Grade nine syllabus**, teachers should select teaching materials from course-book(s) and other sources of **elementary level for young adults**. These materials should primarily be age-appropriate, which means that they should be dedicated to young teenagers.

On the other hand, teachers should use supplementary materials according to the time available and dedicated to the English language within the school curriculum, in order to suit their learners' needs and to meet the attainment requirements.

Although it is estimated that within a school year, approximately 8 content areas should be covered, it is the teachers' responsibility to plan the number of topical areas (units) and the composition of it, in accordance with the total amount of hours dedicated to English.

METHODOLOGY

The Communicative Approach and Task – Based Learning

The overall aim of the English Language Curriculum is to enable learners to communicate successfully. Successful communication means getting our message across to others effectively. The communicative approach to language learning aims at facilitating genuine interaction with others, regardless whether they live in the neighbourhood, in a distant place, or on another continent.

In language learning, the attention of the learners may be focused on particular segments, or on the language as a whole. In cases when we want to focus learners' attention on particular segments, then a segment may be a grammatical structure (a tense), a language function (expressing gratitude), a vocabulary area (food and drinks), or a phonological feature (stress or particular sounds).

On the other hand, when attention is focused on the language as a whole, learners, through a wide range of language activities, use the language for practical and realistic purposes. In other words, they act as genuine users of the language. Participating actively in communicative language activities, they in fact play roles, simulate situations related to real life, and learn through personalisation. In the earlier stages of learning, learners should be allowed to use gestures, body language, facial expressions, mime, drawings and so on. When they *learn by doing*, they realise that language is a powerful means of communication and will use it as such.

Since communication basically means sending and receiving messages, learners should develop the four language skills, which are the core of communication. Development of *receptive skills, that is of listening and reading skills*, will enable learners to receive messages and, depending on tasks they are expected to fulfil, select essential information. However, since language skills do not occur in isolation, but are normally integrated for communicative purposes, after having received a message, learners should be able to make decisions, and respond appropriately. In a situation which involves language, their response is a communicative function, which is performed by one of the *productive skills*-either by *speaking* or by *writing*.

The Learning - Centred Classroom

The objective of learning centred teaching is to make teachers aware of the importance of learner autonomy in the classroom. The teacher is

required to do more preparation before the lesson, and less stand up teaching in the classroom. But it doesn't mean that the teacher should sit back and relax. The teacher has a role, to support and help learners. The learners learn more actively and with enjoyment. The environment requires a learning centred approach that relies on participant's share in the learning, and responsibility for furthering discussion. In all cases learners need clear guidelines and preparation for effective discussion participation.

The major aims, or set of aims will relate to the development of learning skills. Such aims may include the following:

- To provide learners with efficient learning strategies;
- To assist learners identify their own preferred ways of learning;
- To develop skills to negotiate the curriculum;
- To encourage learners to adopt realistic goals and a timetable to achieve these goals;
- To develop learners' skills in self-evaluation.

The Use of the Mother Tongue in the Classroom

Contrary to the principles of the direct method and natural approach in language learning, which favour exclusive use of the target language, excluding the mother tongue completely from the classroom, most recent approaches today suggest that the use of the mother tongue at particular stages of foreign language learning may prove useful.

While there is clearly a place for the mother tongue in the classroom, teachers should make efforts to keep the use of the mother tongue to a minimum. Instead of translating words and/or asking learners to translate, they should demonstrate, act, use simple drawings and/or pictures, explain, and give simple definitions. If teachers readily intervene with translation, as soon as learners are provided with an 'equivalent' word or expression, as soon as their curiosity is satisfied, they may lose interest in that particular item. In consequence, the English word or expression is easily forgotten and cannot be easily recalled. This method is easiest for teacher and learner, but may be the least memorable.

The Role of Grammar

If we see language as a building, the words as building blocks or bricks, and grammar as the architect's plan, then we must admit that without a plan, even a million bricks do not make a building. Similarly, one may know a million English words, but if s/he does not know how to put them together, s/he cannot speak English (Sesnan, 1997).

In the light of this statement, the question is not whether to teach grammar or not, but *how* to teach it. We should consider which approach to adopt in teaching grammar, whether to teach form before meaning, or meaning before form, and what strategies and techniques to use in order to enable learners to put their knowledge of grammar into use and communicate effectively. It is the teacher's responsibility to estimate which approach would yield best effects at a particular stage of learning, or with a particular class.

At this level of education, learners should be ready not only to notice the regularities in language, but also to make a conscious effort to work out the rules. They should be ready to deal with more complex sentences, including coordinated and subordinated clauses. Therefore, teachers should increase the learners' awareness about their progress in learning, as well as to encourage them to work independently and keep record of their own learning. Teachers should constantly bear in mind the fact that grammar is knowledge in the mind, and not rules in a book.

Assessment and Evaluation

There are many reasons for assessing learners. Some of them are:

- to compare learners with each other;
- to see if learners have reached a particular standard;
- to help the learners' learning;
- to check if the teaching programme is successful.

Teaching means changing the learner. Teachers will always want to know how effective their teaching has been - that is, how much their pupils have changed. This change can be in the amount of English learners know, in the quality of the English they use, and in their ability to use English.

The general word for measuring the change is assessment. Naturally if we want to assess how much pupils have changed, we have to know exactly what they already **know** and what they can already **do**.

There are different types of assessment (or evaluation):

Self assessment (self - evaluation) relies on:

- The amount of effort spent in research;
- The amount of organization;
- The amount of effort spent on writing.

Group assessment (group - evaluation) can be done by:

- Evaluating individual learner progress within the group;
- Awarding group and individual marks.

This fosters cooperation among the learners; they promote higher achievement, greater motivation, and a more positive attitude towards the subject area and greater social skills.

Individual assessment (evaluation) is more readily accepted by learners, shows learners activity, his/her participation level in the group activity, willingness to respect the viewpoints of others.

Combination of group and individual assessment - the group component may foster the spirit of cooperation, and the individual component may permit the recognition of individual contributions.

The use of work samples, portfolios and projects. These folders or portfolios may be used to collect samples of a range of learners' work over the course of a term or a year. All these may reflect the learners' overall development and show learners' progress.

If teachers want to find out how effective their teaching has been, or if they want to evaluate the learners' progress the tests are used. Tests are conducted in class by the teacher. They measure the results of learners' performance. Teaching and testing always go hand-in-hand. Questions are often asked to check if the learners have understood what has been said. Equally, they may be asked to find out whether a particular point needs to be taught. We instinctively know why we ask a question: whether it is to teach or to test something.

Evaluation is seen as wider than testing. Testing may be a successful tool in evaluation, but we also think there are other criteria for assessing someone's performance. Evaluation is not limited to numbers or just

giving learners marks. Instead of trying to count or measure learner's ability to make useful contribution to the class, we can simply judge whether s/he makes a contribution or not, and sometimes we will have to justify, negotiate, and possibly modify our opinions. Evaluation looks for illumination: How did you learn that? Why did you learn that? This means that we are doing something **with** the learner, rather than **to** the learner. By asking these questions, we learn a lot of extra information, such as: What the learner thinks s/he is learning; what the learner thinks is easy / difficult; what the learner enjoys / hates doing in the class; where the teaching programme and the learner don't meet; where the teaching programme need re-designing.

With evaluation we attempt to help the learner to learn, so it is not an assessment, in fact it is aid to learning. In other words, we can use assessment procedure to develop and improve not only the learner, but also the teaching programme and even the school.

MATEMATIKA

MATEMATİK

(haftalık ders sayısı 3, yıllık toplam 54 ders saati)

GİRİŞ

Matematik bilimi sayılar, şekiller ve uzay gibi büyüklükler arasındaki ilişkileri inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanabilir. Bilgisayar çağında ya da çağımızdan günümüzde matematik bilimi, aritmetik ve geometri sınırlarını aşarak verileri, büyüklükleri, modelleri, bilimsel gözlemleri ve doğa olaylarını genel olarak inceleyen, tümdengelim (deduktif) olarak ispatlayan bir bilim dalı haline gelmiştir. Matematiğin evrensel dili olan semboller, diyagramlar ve grafikler olarak da tanımlanabilir. Matematikte öneriler ve toplumsal süreçler semboller, diyagramlar ve grafikler yardımıyla anlatılır.

Günümüzün çağdaş yaşamı her yönüyle karmaşık bir hal almaktadır. İnsanlık çağdaş yaşamda her geçen gün çabuk ve doğru çözüm isteyen bir çok farklı problemle karşılaşmaktadır. O halde 9. sınıf matematik programı önceki yıllarda edinilen bilgilerin yalnızca pekiştirme, genişletme ve derinleştirilmesini değil aynı zamanda fiziki dünya ve toplumsal süreçlerin açıklanmasında başarımlı ve sistematik çalışmaları, ayrıca öğrencilerin düşünme yeteneklerinin ve becerilerini geliştirmesinde olanak sağlaması gerekir.

Aynı şekilde 9. sınıf matematik programı öğrencilerin eleştirel düşünmeye yönelmeli, onların hareketlerini düşünerek ve muhakeme ederek düzenlemelerini, sorumluluk duygularını, başarımlı çalışmaları, işbirliği yapmalarını olanak sağlar.

Öğrencilerde sorumluluk kavramının artması, başarımlı ve başarılıyla birlikte çalışmaları kazanmak kendilerini topluma ve hayata birici ve vatandaş olarak hazırlamaları olurlar.

UZAK HEDEFLER

Dokuzuncu sınıf matematik müfredat programının amacı :

Öğrenciler:

- matematiği bir bilim olarak anlayabilmeleri ayrıca matematiğe karşı olumlu tutum ve estetik duygularını geliştirebilmeleri;
- düşüncelerini doğru, tarafsız, bağımsız, önyargısız ve işbirlikçi yapıya özelliğini geliştirebilmeleri;
- matematik dersinde edindikleri bilgi ve becerileri diğer derslerde ve ileriki eğitim yıllarında kullanabilmeleri gerekir.

GENEL HEDEFLER

Öğrenciler:

- **Bilgi açısından**
Matematiğin özgü konuları olan terminoloji, özel konular, konu ve ilkeler, reel sayılarla yapılandırma ve süreçler, uzunlukların ölçülmesi, dönüşümlerin incelenmesi ve deneysel verilerle yapılandırılmaları.
- **Anlama açısından**
Sözlü bilgilerin matematik sembollere dönüşümü ve ters işlemler, verilerin yeni olayları tanımlamasında uygulaması, diyagramların okunması ve açıklanması, reel sayılarla yapılandırılmaları yeni metodların ve süreçlerin ispatı, grafikler, dönüşümler ve istatistik modeller.
- **Uygulama açısından**
Modelerden ve ölçmelerden elde edilen bilgileri günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümünde kullanabilmeleri;
- **Çözümleme açısından**
Matematik problemlerin çözümünde uygun çözümlerin ve süreçlerin saptanmasını yapabilmeleri.

- **De erlendirme açısı ndan**

Deney ve ölçülere dayanarak matemati in teknoloji ve di er do a bilimlerle olan ili kisini, ayrı ca günlük hayatta kar ı la ı lan problemelerin çözümünden yararlanarak sonuçları n uygulaması nı yapabilmeleri gerekir.

DERS PROGRAMININ ÇER

Kategoriler	Altkategoriler	Ders sayı sı	%
AR TMET K VE CEB R	Reel sayı lar	30	54 %
	Harfli rasyonel ifadeler		
	iki bilinmeyenli lineer denklemler		
	Üç bilinmeyenli lineer denklemler		
	Oran ve orantı		
GEOMETR VE ÖLÇME	Düzlemde geometrinin esas kavramları	18	32 %
	Vektörler		
	Homotopi ve benzerlik		
STAT ST K VE OLASILIK	statistik ve olasılık- a giri	6	14 %

ARİTMETİK VE CEBİR		
Alt kategoriler	Program içeriği	Kazanımlar
REEL SAYILAR	<ul style="list-style-type: none"> • doğal sayı lar kümesi • rasyonel sayı lar kümesi • irasyonel sayı lar • reel sayı lar ve mutlak de er 	<p>Ö renciler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kesir olarak yazı labilen ondalı k sayı ları ayı rt edebilmeleri • irasyonel sayı ları ayı rt edebilmeleri • iki reel sayı yı kar ı la tı rabilmeleri • reel sayı ları sayı ekseninde gösterebilmeleri • reel sayı larda mutlak de er kavramı nı n tanı mı nı yapabilmeleri • reel sayı larla yapı lan esas i lemleri yapabilmeleri
HARFLİ RASYONEL SAYILAR	<ul style="list-style-type: none"> • rasyonel ifadeler • rasyonel sayı ları n tanı m aralı 1 • rasyonel sayı ları n kı saltı lması • rasyonel sayı larla yapı lan i lemler • bile ik rasyonel ifadeler • bir bilinmeyenli lineer denklemler • bir bilinmeyenli ve mutlak de erli lineer denklemler • bir bilinmeyenli lineer e itsizlikler • bir bilinmeyenli ve mutlak de erli lineer e itsizlikler 	<ul style="list-style-type: none"> • tek, iki ,... çok terimli (monom, binom...polinom.) gibi harfli matematik ifadelerin tanı mları nı yapabilmeler. • Rasyonel matematik ifadelerin tanı m aralı 1 nı n tanı mı nı yapabilmeler. • rasyonel matematik ifadeleri kı saltabilmeleri. • metinli matematik ifadeleri cebirsel anlatı m ekline ve cebirsel matematik ifadeleri metinli hale yazabilmeleri • rasyonel matematik ifadeleri çarpanlara ayı rabilmeleri • rasyonel matemantik anlatı m larla yapı lan i lemleri yapabilmeleri • harfli matematik ifadelerde cebirsel formüleri kullanabilmeleri. • harfli rasyonel matematik ifadeleri geometrik ekilde gösterebilmeleri • harfli matematik ifadeleri çözebilmeler. • mutlak de erli denklemleri çözebilmeleri • matematik problemlerin çözümünde denklemleri kullanabilmeleri. • denklem ve e itsizliklerin çözümlerinin irdelemesini yapabilmeleri

		<ul style="list-style-type: none"> • e itsizliklerin çözümlerini sayı ekseninde gösterebilmeleri • mutlak de erli e itsizlikleri çözebilmeleri ve grafik olarak çözüm kümesini gösterebilmeleri. • Denklemleri ve e itsizlikleri fizik, kimya ve di er do a bilimlerinde kullanabilmeleri ayrı ca günlük hayatta kar ı la ı lan problemlerin çözümünü de uygulayabilmeleri
K B L NMEYENL L NEER DENKLEM S STEMLER	<ul style="list-style-type: none"> • dik koordinat sistemi, • $y = k \cdot x + n$ ekindeki iki bilinmeyenli lineer denklemler • iki bilinmeyenli lineer denklemlerin grafi i • do runun e imi kavramı nı anlamaları 	<ul style="list-style-type: none"> • koordinatı verilen noktayı n yerini dik koordinat sisteminde gösterebilmeleri ayrı ca koordinat sisteminde verilen bir noktayı n koordinatı nı yazabilmeleri • iki bilinmeyenli lineer denklemlerin grafik çözümlerini yapabilmeleri • k ve m parametrelerine ba lı olarak ikili bilinmeyenli denklem sistemlerin irdelemesini yapabilmeleri • iki bilinmeyenli denklem sistemlerini matematik problemlerin çözümünde ve günlük hayatta kullanabilmeleri. • do ru denkleminin konumunu e im ve noktayı n koordinatları na göre belirlemeleri
L NEER DENKLEM S STEMLER	<ul style="list-style-type: none"> • iki bilinmeyenli denklem sistemleri • iki bilinmeyenli denklem sistemlerin çözüm metotları • iki bilinmeyenli lineer denklem sistemlerin uygulaması • üç bilinmeyenli lineer denklem sistemleri sistemi • üç bilinmeyenli lineer 	<ul style="list-style-type: none"> • bir denklem sisteminin çözümü bir sı ralı ikili oldu unu belirlemeleri • denklem sistemlerini farklı metodlarla çözebilmeleri. • denklem sisteminin çözümünün provası nı yapabilmeleri, • parametreye ba lı olarak denklem sistemlerinin çözümlerinin irdelemesini yapabilmeleri • lineer denklem sistemlerini pratikte uygulayabilmeleri

	denklem sistemlerin çözüm metotları	
ORAN VE ORANTI	<ul style="list-style-type: none"> • oran ve orantı • do ru ve ter orantı • basit ve bile ik orantı • payla ma ve karı ı m oranları • yüzdelik hesap, yüzde hesabı , Yüzde hesabı nda yüzdeli in, faizin ve yüzdelik oranı n hesabı . 	<ul style="list-style-type: none"> • oran ve orantı nı n tanı mı nı yapabilmeleri • do ru ve ters orantı yı belirleyebilmeleri • basit ve bile ik orantı nı n tanı mı nı yapabilmeleri • do ru ve ters orantı lı büyüklükleri ayı rt edebilmeleri. • yüzde, faiz ve yüzdelik oranı nı hesaplayabilmeleri • orantı özelliklerini pratikte uygulayabilmeleri. • yüzde, faiz ve yüzdelik katsayı sı formüllerini kullanabilmeleri. • hesap makinesini ve bilgisayarı farklı problemlerin çözümünde kullanabilmeleri.
GEOMETR VE ÖLÇME		
DÜZLEMDE ESAS GEOMETR KAVRAMLARI	<ul style="list-style-type: none"> • düzlem geometrinin esas kavramları (tanı mlar ve aksiyomlar) • yarı do ru, do ru parçası , açı ve yarı düzlem • e lik aksiyomları • dik do rular, paralelik aksiyomu • düzlemde e ekiller, üçgende e lik aksiyomları • üçgende özel do ru ve noktalar 	<ul style="list-style-type: none"> • geometrinin esas ve türetilmi kavramları nı n tanı mı nı yapabilmeleri • geometrinin esas o jelerini saptamaları , • geometrinin esas klavramları nı tanı mı nı yapabilmeleri • geometrinin esas kavramları nı n ispatı nda aksiyomları kullanabilmeleri • iki üçgenin e lik konumları nı belirleyebilmeleri • üçgenlerde e lik kavramları nı problemlerin çözümünde uygulayabilmeleri. • düzlemde bazı noktaları n konumları nı gösterebilmeleri • vektörlerin tanı mı nı ayrı ca toplama çı karma ve bir vektörün skalerle çarpma i lemi gibi i lemleri yapabilmeleri

	<ul style="list-style-type: none"> • noktaları n bazı geometrik konumları • vektörler 	
HOMOTET VE BENZERLİK	<ul style="list-style-type: none"> • iki doğru parçası nın oranı • homoteti ve Tales teoremleri • düzlemde iki cismin benzerliği • üçgende benzerlik kuralları • homoteti ve benzerliğin farklı problemlerin çözümüne uygulaması 	<ul style="list-style-type: none"> • iki doğru parçası arasındaki oranı tanımlayı ve Tales teoremini benimsemeleri • problemlerin çözümünde orantı nın özelliklerini uygulayabilmeleri; • üçgenlerde benzerlik kuralları nın adlarını söyleyebilmeleri; • homoteti ve özelliklerini pratikte problemlerin çözümünde uygulayabilmeleri; • çizim problemlerin çözümünde benzerlik özelliklerini uygulayabilmeleri; • üçgenlerin çözümünde eşlik kuralları nı uygulayabilmeleri;
STATİSTİK VE OLASILIK		
STATİSTİK VE OLASILIK- a GİRİŞ	<ul style="list-style-type: none"> • kitle ve örneklem • istatistik verilerin grafik olarak gösterimi • ortalama değer, mod ve medyan • tesadüfi olaylar • tesadüfi olaylarla ve tesadüfi olaylarla yapılan işlemler. • Olasılığın klasik tanımı • Olasılığın istatistik tanımı • Olasılık özellikleri 	<ul style="list-style-type: none"> • bir bilimsel araştırmada kitle ve örneklem özelliklerini uygulayabilmeleri; • ölçme değerlerini liste halinde gösterebilmeleri; • istatistik verileri farklı şekillerde anlatabilmeleri; • ortalama, mod ve medyana hesaplayabilmeleri; • olaylardaki örneklemelerin sıralamasını yapabilmeleri; • tesadüfi olayları ve bağıntılarının uygulamasını yapabilmeleri; • istatistiğin klasik ve olasılık tanımını yapabilmeleri; • olasılık kuralları nı saptamaları ve matematik problemlerin çözümünde uygulayabilmeleri gerekir

METODOLOJ K YÖNERGE

Ö rencilerin kazanması gereken hedef ve davranı lar 9. sını f matematik müfredat programı nda ö ngörölmü tür. Ö retmen kendisini bir hedefteki davranı ları n hepsini ö rencilere kazandı rabilmeyi ilke edinmek zorundadı r.

E itim deneyimleri bize ö rencilerin aynı ekilde, aynı zamanda ve aynı ritimde çalı tı kları nı göstermektedir. Bu nedenle e itimin amaçları na ula ması nda kullanı lacak metod ve tekniklerin çok önemlidir. Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular i lenirken izlenecek yollar, ba vurulacak etkinlikler, ö rencide beklenen davranı de i ikli in meydana gelip gelmiyece ini, dolayısı yla e itim amaçları nı n gerçeğe tirilmesinde önemli bir etkidir. Ö rencileri, programda ö ngörölen amaçlara ula tı racak metod ve etkinlikleri benimsenmeli ve uygulanmalı dı r. Yöntem ve teknikler ö rencilerin, yaratıcı ve ele tirel dü ünme yetene ini geli tirir, problemleri çözmeye yarayacak ekilde dü ünme yolu geli tirecek ve matematik dersinde edindikleri bilgi ve becerileri günlük hayatta kar ı la tı kları problemlerin çözümlünde ve matematik ara tı rmaları nda önemli bir etkidir.

Ö retmen yöntem ve tekniklerin seçiminde bir çok etkenden ba ka a a ı da belirtilen sorulara açık bir ekilde cevap vermesi gerekir.

- Matematik dersinde neler ö renilecektir? Ö rencilerin bilmesi gereken bilgiler nelerdir? Ö rencilere aktarı lması gereken bilgilerin içeri i nedir? Ö rencilerin kazanacakları beceriler nelerdir?
- Ders biriminin planlanması ve etkinli i nasıl gerçeğe ecektir? Hangi metod ve stratejiler kullanı lacaktır? Hangi kaynaklardan yararlanı lacaktır? Nasıl çalı ılı caktır? (gruplar ya da bireysel çalı ma)
- Beklenen sonuçlar nasıl ö renilecektir? E itim sürecinin de erlendirmesi nasıl yapı lacaktır?

Bu ekilde e itim süreci:

- Ö retmenin ders anlatı mı ;
- Ö retmen ile ö renciler ve ö renciler arası ndaki tartı ma;
- Pratik çalı malara alı kanlı k kazandı rma;
- Esas becerilerin peki tirmesi ve alı tı rmalar;

- Problemlerin çözümü ve matematiğin günlük hayatta uygulaması ;
- Bilimsel araştırmaları yapılandırma ekinde düzenlenebilir.

Problemlerin çözümü öğrenciler öğrenme yeteneğini geliştirdiğinden matematikte önemli bir yer alır. Matematikte problemlerin çözümü program içeriğinin her ünite ve alt ünitesinde yer alır. Dokuzuncu sınıfta öğrenciler matematik eğitimini bir üst düzeyde sürdürür, problem çözmede edindikleri bilgi ve becerilerinin kalitesini değerlendirir, daha bileşik ve karmaşık çözüm metodlarının sonuçlarını değerlendirirler.

Problem çözme tekniği bir bağımsız ve sonuç olan, başarıyı ve başarısızlığı, ispatlama ve bazı sonuçları yanlı olarak bildiren bir “deneme” sürecidir. Öğretmen problem çözme tekniğini derste denemeli ve problemlerin çözümünde öğrencilerle işbirliği içinde olmalıdır. Öğretmen mümkün olduğu kadar öğrencilerin, problemleri kendi kendilerine çözmelerine olanak vermeli, gerekmedikçe müdahale etmemelidir. Ancak öğrenciler herhangi bir zorlukla karşılaşmışlarında onlara yardımcı etmelidir. Problemlerin çözümünde en kısa çözüm yollarını tercih edilmeli, farklı çözüm yolları da değerlendirilmeli. Sınıfta öğretmen öncülüğünde yürütülen problem çözme etkinliği bireysel ve gruplar halinde çalışmalarını yönetmelidir. Söz konusu çalışmalar öğrencilerin öğrenme gücünü geliştirir.

Soru ve soru sorma teknikleri öğretmenin çalışmada metodunda önemli bir yer tutar. Eğer öğrencilerin öğrenme gücünü artırmak istiyorsak her düzeyde kesinlik isteyen sorular hazırlamak zorundayız. Eğer sorulan sorular öğrencinin öğrenme gücünü geliştirmiyorsa bu tür sorular sorulmamalıdır. Yüksek düzeyde sorular “Nasıl ... ?”, “Neden ... ?” ve “Hangi ... ?” ekinde olur. Söz konusu teknik soruları öğrenciden öğrenmesini ve bildiklerini yansıtmaya özelliğine sahiptir.

İletişim matematik müfredat programının en önemli amaçlarından biridir. İletişim öğrencilerin matematik diliyle anlaşabilmesine olanak sağlar. Eğitim sürecinde öğrencilerin dinleme alışkanlıklarını kazanmaları, soru sormaları, tartışabilmeleri, okuyabilme ve yazabilmeleri alışkanlıklar kazanmaları önemlidir. Öğrenme güçleri ve tartışma özellikleri öğrencinin öğrenme eiliminde önemli kavramlardır. Matematikte semboller ve diyagramlar öğrencilerin sözlü öğrenme, anlatma gücünü artırır, öğrencinin her alanda iletişimini kolaylaştırır.

Dersler arası ilişkiler matematik dersinin en önemli özelliğidir. Öğrenciler matematik dersinde kazandıkları bilgi ve becerilerin diğer derslerle ilişkilerini anlamalarına yardımcı olur. Bu ekinde öğrenciler

matematik biliminin genel ilkelerini anlamaya olanak sağlar. Aynı şekilde matematik biliminin diğer derslerle ve günlük hayatta karşılaştığı yakını ilki, matematik dersini zor ve anlaşılması güç bir bilim dalı haline getirmektedir.

Beden eğitimi dersi ölçme konusunda serbest etkinliklerin birçok alanında örneklerin zamanın ya da uzunluklarının ölçülmesinde uygulama alanı vardır. Aynı şekilde simetrik ve simetrik olmayan şekillerin elde edilmesi beden eğitimi dersinin gerçek matematik kavramlarının kullanımı na ait örnekleri oluşturur. Matematik dili her alanda örnek müzikte notaların okunması ya da görsel sanata geometrik şekillerin betimlenmesinde de uygulama alanı bulmuştur. Matematikte metinli problemlerin çözümü aynı zamanda fizik ve kimyadaki problemlerin çözümüne olanak sağlar. Bu şekilde matematik dersinin diğer dersi arasındaki ilişkilerin var olması öğrencilerde matematik dersine karşı ilgiyi artırır.

Gerçeklerin ortaya açık bir şekilde ortaya konulması, uygun metodların, etkin bilgilerin başmısı z kullanımı öğrencilere edindikleri bilgileri doğru olarak kullanımı na olanak sağlar. Ayrıca öğrenciler bilgilerini genişletirler ve farklı problemlerin çözümünde uygulama alanı bulurlar.

DE ERLENDİRME

De erlendirme, eğitim etkinliklerinin ayrılmaz bir parçasıdır. E itimde de erlendirme, öğrencilerin bilgi eksikliklerini tespit etmek, başarılarını saptamak, başarılan öğretim metodunun etkinliğini anlamak, kullanılan eğitim programının uygun olup olmadığını belirlemek gibi amaçlarla yapılır. Öğrenci eksikliklerini saptamak ve kullanılan öğretim metodlarının etkinliğini anlamak, öğrenciden çok öğretilmektedir. Öğrencilerde 9. sınıfta matematik eğitimi, akıllılık ve duygusal bakımdan büyük değişimler gözlenir. Bu nedenle öğrencilerinin bilgileri değerlendirilirken sadece ne bildikleri değil ne yapabildiklerini, ne dü ündü ünü, duygu ve inançlarını da belirlenir. Tüm bu bilgiler öğretime öğrencilerin derse karşı ilgilerini artırmak için organize bir dersin istemleri doğrultusunda dersin organize gelişmesine yardımcı olur. Ayrıca sonuçlar öğrenciyi mekanik çalı malardan kurtarı r, güdüler, matematik dersine karşı olumlu tutumunu geli tirir.

De erlendirme sürecinde problem çözümlerinin önemi büyük olduğundan, öğrencilerin matematik dilini doğru olarak kavramaları

gerekir. Bu nedenle matematik dersinde farklı metodlar kullanılır. Ayrıca da matematikte kullanılan kimi de erlendirme metodları verilmiştir.

Gözlem ile derste öğrencilerin davranışları, hareketleri bilgi becerileri de erlendirilir.

Ev çalışmaları nın denetimi öğrencilerin derste ilgili etkinliklerinde ilerleme ve güçlükler saptanır.

Proje tekni i, öğrencilere yaratıcılık, bilimsel çalışmaları ve problem çözme nitelikleri kazandırır.

Proje tekni i, öğrencilerin işbirliği ve yaratıcılık niteliklerini geliştirir.

Test tekni i öğrencilerin bilgi de erlendirmesinde kullanılan çok amaçlı bir tekniktir. Öğretmen tarafından hazırlanan testler, öğrencilerin bilgi de erlendirmesinde çok etkili bir de erlendirme sürecidir.

Öğretmen, öğrencinin ilerleme derecesini ve net verme sürecini de erlendirmek için bir çok metod kullanılır. Öğrencilere bilgileri için verilen not, öğrenci hakkında iyi bir bilgi sahibi olmaması olanak sağlar. Söz konusu bilgiler öğrencinin ileri çalışmaları da güdüleme unsuru olur, verileri ve kamuyu öğrenci hakkında bilgilendirir.

FEN B L MLER

- B YOLOJ
  - F Z K
  - K MYA
- CO RAFYA

B YOLOJ

(Haftalı k ders sayı sı 2, yılı lık toplam 34 ders saati)

G R

Dokuzuncu sınıf Biyoloji dersi öğretim programında üç kategori ile dört alt kategori yer almaktadır. Birinci kategori (**Canlıların Yapısı**) sadece bir alt kategori (*Doku, Organ ve Organik Sistemler*), ikinci kategori (**Hayatsal Olaylar**) iki alt kategori (1. *İnsanın Hayat Devri* ve 2. *İnsan Genetiği*), üçüncü kategori (**Canlılar ve Çevre**) ise bir alt kategori (*İnsanın Evrimi*) içermektedir.

Biyoloji dersi öğretim programı tutarlı, mantıklı ve zamanın ihtiyaçlarına uygun bir şekilde hazırlanmıştır. İnsan biyolojisinin de iki alanlarına (anatomi, fizyoloji, biyokimya, embriyoloji, genetik ve evrim) ait konuların “karşılanması” öğrencilere, insanın yapısı, gelişimi ve evrimi hakkında gereken bilgileri daha kolay benimsemelerinde yardımcı olur ve aynı zamanda çeşitli hastalıklara karşı önlem almalarını, toksikomania sonucunda ortaya çıkan belirtileri de tanımlamalarını, toplumsal tutum ve değerleri geliştirmelerini sağlar. Söz konusu öğretim programı bu yaşıdaki öğrencilerin bilgi, beceri, alışkanlık, tutum ve değer sahibi olmalarını, ayrıca hayati sorunların çözümünde daha başarılı olmalarını da sağlayacaktır. Program içeriklerinin öğretim amaçlarına uygun olup olmadığını de tanımlamada son söz öğrenci ve öğretmenlerindir; oysa hakemlik işini zaman görecektir.

UZAK HEDEFLER

- İnsanın yapısı ve yaşayışını (doku, organ ve organik sistemler, evrim vb.), ayrıca hayatsal olaylara (kalıtım, hayat devri) ait temel konuları kavrayabilme;
- İnsan organizmasını oluşturan doku, organ ve organik sistemlerin bir bütün olarak görev yaptığını ve insanın biyolojik ve toplumsal bir canlı olduğunu kavrayabilme;

- Kişisel temizliği ve edinilen bilgileri somut durumlarda (kanama, kemik kırıkları) uygulayabilme;
- Öğrencilerin hayati önem taşıyan olay, görev ve gösterilerde bilinçli davranmalarını sağlayabilme;
- Öğrencilerde, derinlik sorunları çözebilmek için, kararlı ve öz eleştirel bir kişilik geliştirebilme.

GENEL HEDEFLER

O Tutum ve değerlerin geliştirilmesi açısından

- * Kişisel ve toplumsal sağlığın korunması için bilinç ve sorumluluğu geliştirebilme;
- * Kişisel davranışları (iştirakçilik, açık, hoşgörülü, saygılı, gönüllü, eleştirel, tartışmalar konusunda psödobilimsel görüşlere karşı koyma) geliştirebilme.

O Bilgi açısından

- * İnsanlarda doku, organ ve organik sistemlerin yapısını kavrayabilme;
- * İnsan biyolojisi alanında terimleri (biyolojik terminoloji) kavrayabilme;
- * Alana ait kavram ve ilkeleri kavrayıp aralarında ilişki kurabilme;
- * Alana ait ilimler ve yöntemleri uygulayabilme.

O Anlama açısından

- * İnsanın vücut yapısında bulunan doku, organ ve organik sistemlerde hayatsal olay, görev ve gösterileri açıklayabilme;
- * Doku, organ ve organik sistemlerin normal çalışmasını homeostasinin sağlanmasındaki önemini anlayabilme;

- * İnsan ın biyolojik ve toplumsal bir canlı oldu unu anlayabilme;
- * Üremenin insan türünün devam ettirilmesindeki önemini anlayabilme.

O Uygulama açısı ndan

- * Beslenmedeki çe itlili in insan sa lı ı ndaki, ayrı ca temizli in günlük ya amdaki önemini kavrayabilme;
- * Bazı araçları (manometre, mikroskop) kullanabilme;
- * De i ik durumlarda biyolojik sorunları (kanama, kemik kırıkları , besin zehirlenmeleri, istenmeyen gebeli in önlenmesi) çözebilme.

O Analiz açısı ndan

- * Doku, organ ve organik sistemlerde anormallikler sonucu olarak meydana gelen homeostasi bozukluklarını kavrayabilme;
- * İnsan ın ontojenik geli imi süresince meydana gelen aksaklık ve hastalıklar ın nedenlerini kavrayabilme;
- * A rı lar ın (paradoksal olması na ra men) insan organizması nı n dostu oldu unu kavrayabilme.

O De erlendirme açısı ndan

- * Beslenmedeki çe itlili in ve temizli in önemini kavrayabilme;
- * Duyu organlarını n organizmanı n ya am ve savunması ndaki (bozuk besinleri ayı rt edip kullanmama) önemini kavrayabilme;
- * Gerçek ve deneylere dayanarak do ru yargı larda bulunabilme.

O Sentez açısı ndan

- * Hayatsal olay, görev ve gösterileri aç ı klamada teori ve pratik arasında ba lılık kurabilme;

- * Organizmayı oluşturan organ ve organik sistemlerin çalışmasını nın sinir sistemi ve hormonal sistem tarafından düzenlendiğini kavrayabilme.

O Bilgi alı veri i açısı ndan

- * Pratik bir çalışmada ya da incelemeye ait rapor (bir populasyonda ABO sistemine göre kan gruplarını nın sıklığını) yazabilme;
- * Değerli bilgi kaynaklarından yararlanarak inceleme sonuçlarını sunabilme;
- * Değerli konulara (toksikomani, AIDS, bulaıcı hastalıklar) ait tartışmalarda katkıda bulunabilme.

O Ele tirdü ünme açısı ndan

- * Gerçek olan ve gerçek olmayan bilgileri (örneğin, gezegenimizde sadece bir insan türünün ya da bir görüşü savunma ve tartışmalar konusunda psödobilimsel görüşlere karşı koyma) birbirinden ayırt edebilme;
- * Gerçekleri (örneğin, eey tayininin X ve Y kromozomlarındaki genlere bağlı olduğu) yargılardan ayırt edebilme.

PROGRAM ÇERKLER N NORGAN ZASYONU

Biyoloji dersi öretim programını nın, dokuzuncu sınıfın f uzak ve genel hedeflerine uygun olarak haftada 2, yılda 34 ders saatinde gerçekleştirilmesi gerekir. Biyoloji dersi programı birkaç bölüme ayrılarak verilmiştir:

- Kategori
- Alt kategori
- Program çerikleri
- Ö renci Kazanı mları
- Dersler Arası li ki

Kategori	Alt Kategori	Ders saatleri	%
I. Canlı ları n Yapı sı	I.1. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler	17	50
II. Hayatsal Olaylar	II.1. nsanda Hayat Devri	4	11.7
	II.2. nsanda Kalı tı m	3	8.88
III. Canlı lar Ve Çevre	III.1. nsanı n Evrimi	2	5.88
	Uygulama Dersleri	4	11.7
	Serbest Ders saatleri	4	11.7
	Toplam	34	100 %

Kategori	Alt kategori	Program erikleri	Kazanımlar	Dersler Arası li ki
I.Canlı ların Yapısı	I.1. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler	<p>Kemik ve Kasların Birlikte alıması</p> <p>Pasif Hareket Sistemi – Kemikler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kemik in Yapısı - Eklemler - Kemik Hastalıkları <p>Aktif Hareket Sistemi – Kaslar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kasların Yapısı , Sınıflandırılması ve Görevleri - Kasların Zedelenmesi ve Kas Hastalıklarının En Önemlileri 	<p>Bu konuları başarıyla tamamlayan her öğrenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hücre, doku, organ ve organik sistem kavramlarını tanımlar. - insanın vücut yapısında bulunan dokuları adlandırır, yapı ve görevlerini açıklar. - Kemik ve kasların birlikte çalışmasını inceler ve açıklar. - Kemiklerin bağlanma ekilerini açıklar ve eklemleri adlandırır. - insanın vücudundaki kaslarını sınıflandırır, istemli ve istemsiz hareketleri açıklar. - Düz ve çizgili kasların bulunduğu organları belirler. - Hareket sisteminin bakım ve sağlığını önemini açıklar. - Hareket sisteminin zedelenmesi durumunda ilk yardımın nasıl sunulduğunu açıklar. 	Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, Hijyen

<p>I.Canlı ların Yapısı</p>	<p>I.1. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler</p>	<p>Beslenme ve Sindirim</p> <ul style="list-style-type: none"> - Besin Çe itleri - Sindirim Organları - A ıda Sindirim - Midede Sindirim - Ba ı rsaklarda Sindirim - Karaci er ve Pankreasın Görevleri - Sindirim Hastalıkları <p>Kan ve Dola ım Sistemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kanın Yapısı ve Önemi - Büyük ve Küçük Kan Dola ımı - Dola ım Hastalıkları - Organizmanın Savunma Yetene i - Ba ı ıklık ve Allerji - Kan ve Kan Nakli 	<ul style="list-style-type: none"> - Besin çe itlerini sayar ve besinlerin biyolojik önemini açıklar. - Sindirim organlarını sayar ve onların yapı ve görevlerini açıklar. - Karaci er ve pankreasın görevlerini sayar ve açıklar. - Sindirim sistemine ait aksaklık ve hastalıkları sayar ve açıklar. <ul style="list-style-type: none"> - Kanın kimyasal ve hücre sel yapısını açıklar; alyuvar, akyuvar ve kan pulcuklarını nın biyolojik önemini de erlendirir. - Lenf sisteminin yapısını açıklar ve biyolojik önemini de erlendirir. - Kalp ve kan damarlarını nın yapı ve görevlerini açıklar. - Kan, kalp ve kan damarlarına ait bazı hastalıkları sayar ve açıklar. -Kan naklinin nasıl yapı ldığını açıklar ve ABO sistemine göre kan gruplarını tayin eder. 	<p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, Hijyen</p>
------------------------------------	--	--	---	---

<p>I.Canlı ların Yapısı</p>	<p>I.1. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler</p>	<p>Solunum Sistemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Solunum Yolları nın Yapı ve Görevleri - Gazların Alınması ve Solunumun Mekanizması - Solunum Hastalıkları . Reanimasyon. <p>Boğaltım Sistemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Boğaltım Sistemi Organları nın Yapı ve Görevleri - Boğaltım Sisteminin Bazı Hastalıkları 	<ul style="list-style-type: none"> - Solunum yolları nın yapı ve görevlerini açıklar. - Solunumun mekanizmasını açıklar. - Alveol ve hücrelerdeki gaz alışverişini açıklar. - Hava yolu ile bulaşan bazı solunum hastalıklarını adlandırır. - Kalp masajı ve yapay solunumun nasıl yapıldığını , ayrıca reanimasyonu açıklar. - Boğaltım kavramını tanımlar ve boğaltım sistemi organlarını sayar. - Böbreğin boyuna kesidindeki yapısını açıklar ve görevlerini sayar. - Nefronun yapısını ve sidinin oluşumunu açıklar. - Sidinin boğaltımını açıklar. - Boğaltım sistemine ait bazı hastalıkları sayar. 	<p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, İmmünoloji, Hijyen</p> <p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, Hijyen</p>
<p>I.Canlı ların Yapısı</p>	<p>I.1. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler</p>	<p>Vücut Örtüsü - Deri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Derinin Yapı ve Görevleri, ayrıca Temizliği ve Bakımı 	<ul style="list-style-type: none"> - Derinin yapı ve görevlerini açıklar. - Derinin korunmasını ve termoregülasyondaki rolünü açıklar. - Deri, özellikle el temizliğinin önemini de ertlendirir. 	

<p>I.Canlı ların Yapısı</p>	<p>II.2. nsanda Doku, Organ ve Organik Sistemler</p>	<p>Denetleyici ve Düzenleyici Sistemler</p> <ul style="list-style-type: none"> -Merkezi ve Çevresel Sinir Sisteminin Yapı ve Görevleri - Sinir Sisteminin Bakım ve Hastalıkları <p>Duyu Organları</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duyu Organlarının Yapı ve Görevleri - Duyu Organlarının Görme, Koklama, Tadalma, İtme ve Denge, Soğuk ve Sıcak Algılamadaki Önemi - Duyu Organlarının Bakımı ve Bazı Hastalıkları 	<ul style="list-style-type: none"> - Sinir hücresinin yapı ve görevini açıklar. - Sinir sisteminin iki önemli özelliği olan uyarılma ve uyarıların iletimini açıklar. - Sinir sisteminin iki bölümde (MSS ve ÇSS) incelendiğini açıklar. Merkezi sinir sisteminin kısımlarını adlandırır. - Beyin ve omurilikin biyolojik önemini açıklar. - Sempatik ve parasempatik sinir sisteminin görevlerini açıklar. - Duyu organlarını sayar ve kısımlarını adlandırır. - Görme, itme ve denge, tadalma, koklama ve dokunma duyu organlarını yapı ve görevlerini açıklar. - Koklama ve tadalma duyu organlarının korunmalarının önemini açıklar. - Derinin dış etkenlerden (soğuk, sıcak, mikroorganizmalar) korunmasının önemini açıklar. - Sinir sistemi ve duyu organlarına ait hastalıkların birkaçını sayar. 	<p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, İmmünoloji, Genetik, Evrim, Hijyen</p> <p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, İmmünoloji, Genetik, Evrim, Hijyen</p>
------------------------------------	---	---	---	---

<p>II. Hayat Devri</p>	<p>II.1. nsanda Hayat Devri</p>	<p>Endokrin Sistem</p> <ul style="list-style-type: none"> - ç Salgı Bezleri: Hipofiz, Tiroit, Endokrin Pankreas, Böbrek Üstü Bezi, Üreme Bezleri - Hormonal Hastalıklar ve Tedavisi <p>nsanın Ço alması</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cinsel Özellikler, Üreme Bezlerinin Yapısı - Üreme Hücrelerinin Olu - ması (Mayoz ve Gametogeneze) - Döllenme ve Dölütün Geli mesi (Gebelik ve Kontrasepsiyon) - nsanda Embriyonal ve Postembriyonal Geli im - Üreme Organları nın Temizli i 	<ul style="list-style-type: none"> - Endokrin sistem kavramını tanı mlar. - ç salgı bezlerini dış salgı bezlerinden ayı rt eder. - nsanda iç salgı bezlerini adlandırır ve vücuttaki yerlerini belirler. - Organların hormonlar tarafından nasıl çalış tırıldıklarını açıklar. – ç salgı bezleri hormonlarının birkaçını adlandırır ve fizyolojik rollerini açıklar. - ç salgı bezlerine ait hastalıkların birkaçını sayar. - nsanda üreme bezlerinin yapı ve görevlerini açıklar. - Üreme bezlerinin ço almadaki rolünü açıklar. - Di i ve erkek üreme hücrelerini birbirinden ayı rt eder ve meydana gelmelerini açıklar. - nsanın ontogenetik gelişimini açıklar. - Cinsel hastalıklarının nedenlerini ve kişisel temizli in önemini açıklar. 	<p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, İmmünoloji, Genetik, Evrim</p>
-------------------------------	--	--	--	---

<p>III.Canlı lar ve Çevre</p>	<p>II.2. İnsan da Kalıtım</p>	<p>İnsan da Kalıtımın Temelleri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kromozom ve Genler - Mutasyon ve Mutagenler - Kalıtsal Hastalıklar - Eeye Bağılı Kalıtım 	<ul style="list-style-type: none"> - Kromozom ve gen kavramlarını tanımlar, vücut ile üreme hücrelerindeki kromozom sayısını belirler. - Eey tayinini açıklar. - Özelliklerin ve kalıtsal hastalıkların genlerle dölden dölle aktarıldığını açıklar. - Mutasyon kavramını tanımlar ve Mutagenlerin birkaçını sayar. - Eeye bağılı hastalıkların birkaçını sayar ve kalıtımını açıklar. 	<p>Fizik, Kimya, Anatomi, Fizyoloji, İmmünoloji, Genetik, Evrim, Antropoloji, Paleontoloji vb.</p>
	<p>III.1. İnsanın Evrimi</p>	<p>Antropogenez</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paleontolojik Kanıtlar ve Antropogenezin Temel Safhaları - Biyolojik ve Toplumsal Bir Canlı Olarak İnsan - Irkların Meydana Gelmesi - Temel ve Karşıklı İnsan Irkları 	<ul style="list-style-type: none"> - İnsanın kökenini ve atalarını açıklar. - Temel insan ırklarını sayar ve psödo-bilimsel görüşleri açıklar. - Dünyada, fenotipleri farklı olmasına rağmen, sadece bir insan türünün ya adını açıklar. - İnsanın toplumsal yaşam düzenini (toplumsal, moral ve hukuki normlar) açıklar. 	

PRATİK ÇALIŞMALAR

Pratik çalışmaların laboratuvar çalışmaları, ayrı bir öğretim yöntemi olmaktan çok öğretmenin öğrencilerle birlikte yapması gereken çalışmalardır. Örneğin, çeşitli olguların, süreç ve olayların gözlenmesi. Laboratuvarların olmayışı halinde pratik çalışmalar dersliklerde de yapılabilir (pratik çalışmalar için gereken araç ve gereçler derslikte taşınabilir).

Dokuzuncu sınıf Biyoloji dersinde gerçekleştirilmesi mümkün olan bazı pratik çalışmalar aşağıda verilmiştir:

- Deri yapısının mikroskopta gözlenmesi (hazırlanmış preparat).
- Kemik ve eklem yapısının gözlenmesi.
- Kan hücrelerinin hazırlanmış preparatlarda incelenmesi.
- Vuru ve kan basıncının ölçülmesi.
- Böbrek yapısının modelde incelenmesi.
- Gözün diseksiyonu ve kıvrımlarının incelenmesi (koyun ya da öküz gözü).
- Böbrek, kalp ya da bağırsak bir organının diseksiyonu (koyun ya da öküz organı).

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Biyoloji dersi programı, birçok diğer etkinlikler olduğu gibi, değişik yöntemlerin uygulanması ile gerçekleştirilebilir. Örneğin, yeni bilgilerin edinilmesi, yinleme, pekiştirme, alıştırmalar, pratik çalışmalar gibi yöntem ve teknikler. Çalışmalarda bilgisayar ve internet de kullanılabilir. Değişik yöntemlerin uygulandığı dersler, sadece bir yöntemin uygulandığı derslerden daha başarılı olduğu bilinir. Derslerde uygulanacak olan yöntemlerin seçimi bizzat öğretmenin kendisine bırakılmalıdır. Yöntem seçiminde didaktik esaslar gözönünde bulundurulmalıdır. Öğretim yöntemleri program içeriklerinin daha kolay bir şekilde benimsenmesini, ayrıca bilgilerin, yetenek ve alışkanlıkların, tutum ve değerlerin uygulanmasını sağlamalıdır.

Biyoloji dersinde uygulanabilecek bazı yöntem ve teknikler aşağıda verilmiştir:

- Okuma ve metin üzerinde çalışma yöntemi;
- Laboratuvar yöntemi;
- Etkileşim yöntemi (multimedyal araçların ve bilgisayar kullanımı);
- Tartışma ve işbirliği yöntemi (grup çalışması);
- Gözlem, gösteri ve deney yöntemi.

Yöntem ve teknikleri uygularken de işik araç ve gereçlerin kullanılması gerekir. Araç ve gereçler olmadığında istenen sonuçların elde edilmesi mümkün değildir.

KAYNAK VE DERS ARAÇ İLE GEREÇLER

Onüçüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim plan ve programlarının gerçekleştirilebilmesi için öğretmen ve öğrencilerin de işik bilgi kaynak ve araç ile gereçleri kullanmaları gerekir. Örneğin:

- Uygun ders kitapları ;
- Mesleki ve bilimsel dergi, sözlük ve ansiklopediler;
- Fotoğraf, model, anatomik, histolojik ve embriyolojik atlas, diyagramlar, preparat ve emalar;
- Multimedyal araçlar(bilgisayar, internet, CD v.b.);
- Video recorderli TV, grafoskop, grafofolya, insan biyolojisine ait videokasetler.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://curry.edschool.virginia.edu/go/frog/home.html>, This site has a virtual frog dissection, **Organik Sistemler**

<http://arbl.cvmb.colostate.edu/hbooks/pathphys/endocrine/basics/control.html>, endokrinoloji, feed-back,

<http://www.psych.umn.edu/psylabs/mtfs/special.htm>. **Hayvanlarda Gelişim, Zigot, Embriyon, Fetüs**

<http://vector.cshl.org/dnaftb/DNA>, **Nükleik Asitler**

http://www.biology.arizona.edu/cell_bio.html cell cycle tutorial, **Üreme**

<http://www.stg.brown.edu/webs/Mendelweb/links> to mendels,
Kalıtım
<http://www.massinteraction.org/html/genome/sickle> cell
information-*Kalıtım*

Derslerde kullanılacak olan kaynak ve ders araç ile gereçleri okuldaki ko ullara, program içeriklerine ve ö renci gereksinmelerine uygun olması artıyle, ö retmen tarafı ndan seçilir. Ders araç ve gereçlerinin ayrı önem ta ıyanları görsel, i itsel ve görsel-i itsel araçlarıdır.

DE ERLENDİRME

Bireylere verilen e itim sonunda, istenen yönde bazı davranı ları n oluşması beklenir. Bu davranı ları n oluşup oluşmadı ını ,olu tu ise dene derecede oluştu unu saptamak için de erlendirmeye ihtiyaç vardır. E itimin sonunda ö rencilerde gözlenen davranı ları n (ö renci kazanı mları) de erlendirilmesi, gerek ö renciler hakkı nda, gerekse ö retim programları hakkı nda önemli bilgiler verir.

Ders birimlerinin sonunda yapı lan de erlendirmeler iyi sonuçlar vermektedir. Bu tür de erlendirmeler gerek ö renci kazanı mları , gerekse ö renci ki ili inin oluşması nda önemli rol oynayan e itim sürecinin ne derecede gerçekleşti i konusunda bilgi verir. Son de erlendirme ö rencinin ö retim yılı süresince gösterdi i tüm aktiviteleri (sözlü anlatımlar, grup çalı maları ndaki aktiviteler, deneysel çalı malar sı rası nda edinilen beceriler, test sonuçları , yazılı sı nav sonuçları) kapsamaktadır.

De erlendirme aynı zamanda ö rencilerin sahip oldukları bilgileri, anlama, analiz ve sentez yapma yeteneklerini, ayrıca duyuşsal ve psikomotorik yeteneklerini de içine alır. "Ö renci 100 dil bilir"deyimi ö rencilerin sahip oldu u bütün yetenekleri (sözlü anlatı m, yazılı anlatı m, deney yapma vb.) içermektedir. Bu nedenden de erlendirme yapı lı rken bütün bu "diller" de erlendirilmelidir. Sadece bir "dil" (örne in, önceki de erlendirmelerde gelenek haline gelmi olan sözlü anlatı m) de erlendirilmesi yetersiz ve yanlış tır.

De erlendirmede uygulanan ilkelerin birkaçı a a ıda verilmiştir:

- De erlendirmeye ait amaç ve önceliklerin saptanması ;
- Amaca uygun ölçmenin uygulanması ;

- Verilen bilgilerin kaliteli olması nı n sa lanması ;
- De erlendirme ile tüm program içeriklerinin kapsanması ;
- Verilen bilgilerin kalı cı olması nı n sa lanması ;
- De i ik de erlendirme tekniklerinin uygulanması .

De erlendirme Araçları

Ö rencilerin sahip oldu u bilgi ve beceriler ölçme ile de erlendirilir. De erlendirme yapı lı rken uygun ölçme araçları kullanılmalıdır. Ö rencilerin bilgi ve becerilerini sadece bir araçla ölçmek mümkün de ildir. De erlendirmenin daha gerçekçi olabilmesi için de i ik ölçme araçları kullanılmalıdır. Örne in:

- Gözlem;
- Sormaca;
- Yazılı rapor (pratik bir çalı ma ya da inceleme);
- Sözlü anlatı m;
- Yazılı anlatı m;
- Kontrol ka ı dı ;
- Dosya (öz de erlendirme);
- Kriter ve davranı ları n de erlendirilmesi;
- Test de erlendirmesi:
  - Alternatif cevaplı testler;
  - Kı sa cevaplı testler;
  - Çoktan seçmeli testler vb.

Kazanı mlar derecesi

Dersler ba lar ba lamaz ö rencilerin bilgi ve becerileri not ya da harflerle de erlendirilir (konu de erlendirilmesi, bölüm sonu de erlendirme, yarı yılı l ya da yılı l sonu de erlendirme).

Kazanımlar derecesi öyle de erlendirilebilir:

- Pekiyi (bilgi seviyesi çok yüksek);
- yi (bilgi seviyesi yüksek);
- Orta (bilgi seviyesi orta);
- Geçer (bilgi seviyesi sınırlı);
- Geçmez (bilgi seviyesi yetersiz).

De erlendirme sonuçları ö renci, veli, e itim görevlileri ve toplum için açık olmalı dır.

F Z K

(haftalık ders sayısı 1, yıllık toplam 36 ders saati)

G R

Örencilerin ya ve psikofizik yeteneklerini göz önünde bulundurarak fizik dersi bu yıl daha üst bilimsel bir düzeye çıkartılmıdır. Bu yıl öğrenciler bazı yeni fizik konuları ve kanunları ile tanışacaklardır. Öğrenciler bu yıl ilk kez akı kanlarının dinamiği, dairesel hareket, cisimlerin dengesi, çarpmalar gibi yeni fizik olay ve kanunları ile tanışacaklardır. Cisimler ve özellikleri, elektrik ve manyetik olaylar gibi fizik konuları ise 7.ve 8. sınıflar derslerinin devamını oluşturmaktadır. Dokuzuncu sınıfta söz konusu dersler daha geniş bir şekilde anlatılır, betimlenir ve açıklanır. Görülecek olan fizik derslerinin önemini göz önünde bulundurarak fizik konularını daha iyi anlamaları, pekiştirmeleri ve daha üst bir düzeye çıkartmaları gerekir.

Öğrenciler insanlığın fizik kanunları yardımıyla, doğayı daha iyi anlayabilecek güçte oldukları için, fizik dersinde öğrendiklerinden nasıl yararlanacaklarını ve nasıl uygulayabileceklerini öğrenecektir. Bu şekilde öğrenciler hayat ortamının korunması, enerji tasarrufu, beceriklilik ve işsizlikten korunma kazanımları olacaktır.

Fizik ve diğer doğa bilimleri yardımıyla insanlığı, kişisel, kültür ve profesyonel yapısını yükseltilmesinde güçlü bir rol oynamaktadır.

UZAK HEDEFLER

Dokuzuncu sınıf fizik müfredat programının amacı :

Öğrenciler:

- Gözlem yapma yeteneklerini geliştirmeleri, günlük hayatta karşılaştıkları pratik problemleri çözebilmeleri, genellemelerini ve uygulayabilmeleri;

- Farklı fiziksel büyüklükleri ölçme yeteneklerini geli tirmeleri, deneysel verilerin i lenmesi ve bunları somut (konkre) hallerde uygulayabilmeleri;
- Enerji tasarrufunun önemini ve rasyonel bir eilde kullanı mını geli tirmeleri;
- Ele tirel dü ünceyi geli tirmeleri, çalı mada literatür ve di er kaynakları n kullanabilme alı kanlı ı kazanmaları ;
- Ya am ortamı nı n korunması hakkı nda bilinçlenmeleri ve yeteneklerini geli tirmeleri gerekir.

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Dokuzuncu sı nı f fizik müfredat programı nı a a ı daki gibi özetlemek mümkündür.

Ö renciler

Bilgi açısı ndan:

- Periyodik ve dairesel hareketi, serbest titre im hareketi ve çe itlerini, araları ndaki farkı ve benzerli i, fiziksel büyüklükleri ve birimleri anlamaları ;
- Büyüteç, göz, mikroskop ve dürbün gibi optik araçları kullanabilmeleri;
- Dalgalarda giri im (interference) ve kı rı nı m (diffraction) olayları nı anlamaları ;
- Radyoaktif olayı nı , radyoaktif ı nları n çe itlerini ve özelliklerini anlamaları ;
- Atom ve atom çekirde in yapı sı nı anlamaları gerekir.

Anlama açısı ndan

- Periyodik fizik olayları anlamaları ;
- Kuvvetlerin toplanması ve bile enlere ayrı lması , denge ko ulları nı anlamaları ;

- Hava koşulları , hava akımları , havanın nemi, atmosferde meydana gelen yağışları anlamaları ;
- Yaşam ortamının kirlenmesinin yerel ve global etkilerini anlamaları ;
- Gazlarda meydana gelen esas süreçleri anlamaları ;
- Sıvıya elektriksel potansiyel, mutlak sıcaklık (F,V, OK vb.) gibi fiziksel büyüklüklerin birimleri ve sembolik gösterimini anlamaları ;
- Farklı fiziksel büyüklükler arasında nicel (quantitative) ve nitel (qualitative) ilişkileri anlamaları , kondansatörlerin seri ve paralel bağlanması ;
- Ölçme süreçlerini, verilerin birikimi, sıvıyı tanımlaması ve ölçülmesini anlamaları gerekir.

Uygulama açısından

- Farklı fiziksel büyüklüklerin ölçülmesinde edinilen bilgileri, günlük yaşamda karşılaşılan problemlerin çözümünde uygulayabilmeleri;
- Edinilen teorik ve deneysel bilgileri, günlük yaşamda ve pratikte karşılaşılan problemlerin çözümünde uygulayabilmeleri;
- Farklı fizik süreçlerine ait diyagramlarının çiziminde kullanılan verileri uygulayabilmeleri gerekir.

Çözümleme açısından

- Farklı fizik olaylarının deneysel ölçmelerden istenilen bilgileri elde edebilmeleri;
- Fiziksel olayları yada bir süreci birinci ve ikinci dereceden bileşenlere ayırabilmeleri gerekir.

Sentez açısından:

- Teorik ve deneysel sonuçlardan elde edilen bilgilerin fizik olaylarının açıklamasını yapabilmeleri;
- Maddenin moleküler yapısını göz önüne alarak katı , sıvı ve gaz halindeki cisimler arasındaki farkı , maddenin moleküler yapısını modeli ile açıklayabilmeleri;

- Bir fizik sistemde de i iklik meydana getiren hız, kuvvet ve sıcaklık gibi fizik faktörlerini sı nı flandı rmaları , ayrı ca cisimlerde dı kuvvetler yada enerji de i irse ne gibi de i iklikler meydana gelebilece ini tahmin edebilmeleri gerekir.

De erlendirme açısı ndan

- Ça da hayatı daha iyi ve daha güzel sürdürmemizi sa layan araç ve gereçlerin yapı mları nı fizik dersinde edinilen bilgilerin bir uygulaması olarak anlamaları ;
- Önermeleri do rulu unu deneysel yollardan belirlemeleri gerekir.

Tutum ve de er açısı ndan

- Fizik dersinin önemini ve sı nı rları nı anlamaları ;
- Ki sel davranı lara göre saygılı , hoş görülü , açık , çalış kan, i birlikçi, estetik ve ele tirel olmaları gerekir.

PROGRAM ÇER (haftada 1, yı lda toplam 36 ders)

Kategoriler	Altkategoriler	Ders üniteleri	Ders sayısı	Yüzdelerik %
I. Cisimlerin konumu ve hareketi	I.1. Cisimler ve özellikleri	I.1.1. Akı kanları n dinami i	2	5,54
		I.1.2. Dairesel ve periyodik hareket	2	5,54
		I.1.3. Cisimlerin dengesi	4	11,08
	I.2. Tekdüze (homojen) ortamlarda periyodik olaylar	I.2.4. Mekanik dalgalar	4	11,08
II. Düzensiz hareketler ve termik olaylar	II.1. Maddenin yapı sı ve moleküller kinetik teori	II.1.5. Gazları n moleküller kinetik teoris	2	5,54

		II.1.6. Termodinamik	4	11,08
		II.1.7. Hava durumu ve ya am ortamı n kirlenmesi	2	5,54
III. Elektrik ve magnetik olaylar	III.1. Elektrik ve magnetik olayları n özellikleri	III.1.8. Elektrik alan ve elektrostatik potansiyel	3	8,31
IV. Geometrik opti in esasları	IV.2. Optik araçlar	IV.2.9. Geometrik optik	4	11,08
V. Ça da fizik	V.1. Atom ve atom çekirde i	V.1.10. Atom ve çekirde inin yapı sı	2	5,54
		V.2.11. Katı cisimlerin yapı sı	2	5,54
VI. Astronomi	V.2. Katı cisimlerin mikroskopik özellikleri	VI.1.12. Yerçekimi ve Uzay	3	8,31
		Yı ldı z ve galaksiler	2	5,54
		Toplam	36	99,72

KATEGOR LER	ALTKATE- GOR LER	DERS ÇER	KAZANIMLAR	DERSLER ARASI L K LER
I. KONUMU VE C S MLER N HAREKET	I.1. Cisimler ve özellikleri. (17 ders) (2+2+4)	I.1.1. Akı kanlar dinami i 1.1. Akı kanları n hareketi. Akı m çizgileri. Akı m borusu. Süreklilik denklemi. 1.2. Viskozluk <hr/> I.1.2. Dairesel ve periyodik hareket. 2.1. Dairesel hareket ve nedeni. Merkezkaç kuvvet. 2.2. Periyodik hareket. Sarkaç. 2.3. Titre im hareketi (basit harmonik hareket.). Sarkaç.	Ö renciler: - ideal akı kanları n hareketlerini ve viskozlu u (iç sürtünmeyi) farklı örneklerle anlatabilmeleri; <hr/> - pratik olarak ve do ada dairesel hareketin meydana geli ini anlatabilmeleri; - pratikte ve do ada dairese hareketlere ait farklı bir kaç örnek saymaları ;	Kimya ve matematik <hr/> Astronomi, teknoloji, endüstri ve matematik
I. KONUM VE C S MLER N HAREKET	I.2. Tekdüze (üniform) ortamlarda periyodik	I.1.3 Cisimlerin dengesi 3.1. Kuvvetlerin dengesi, bile enleri ve bile enlere ayrı lması .	- örneklerle kuvvetlerin dengesini anlatabilmeleri; - “Mekani in altı n	Makine endüstrisinde, kimya ve matematik

	olaylar (4 ders)	<p>3.2. Kütle merkezi. Denge çe itleri.</p> <p>3.3. Kuvvetin momenti. Kaldı raç ve kaldı racı n denge ko ullu.</p> <p>3.4. Basit makinelerin verimi “Mekani in altı n kuralı ”</p> <hr/> <p>I.2.4. Mekanik Dalgalar.</p> <p>4.1. Tekdüze (üniform) ortamlarda mekanik dalgaları n yayı lması . Haygens ilkesi ve uygulaması .</p> <p>4.2. Ultra ve infra ses.</p> <p>4.3. Mekanik dalgaları n giri imi (interferansı) ve kı rı nı mı (difraksiyonu).</p>	<p>kuralı nı ” anlatabilmeleri;</p> <p>- basit makinelerin verimini hesaplayabilmeler;</p> <p>- Kuvvetlerin bile enlere ayrı lması ve bile enlerini hesaplayabilmeleri.</p> <hr/> <p>Ö renciler:</p> <p>- Haygens prensibini anlatabilmeleri;</p> <p>- Ultra sesin pratikteki uygulaması anlatılmalı ;</p> <p>- mekanik dalgalarda giri im ve kı rı nı m olayları nı saptayabilmeleri.</p>	Teknoloji ve tı pta.
II. DÜZENSİZ HAREKETLER VE TERMİK	II.1. Maddenin moleküler kinetik yapısı .	II.1.5. Gazların moleküler kinetik teorisi 5.1 Maddenin yapısı ve molekülerin düzensiz	Ö renciler: - kendi sözleriyle ideal (mükemmel) ve gerçek gazları anlatmaları ;	Kimya

OLAYLAR	(14 ders) (2+4+2)	<p>hareketleri 5.2. ideal ve gerçek gazlar 5.3. Gazlarla yapılan esas süreçler</p> <hr/> <p>II.1.6 Termodinamik 6.1. İç enerji ve sıcaklık 6.2. Gazların genişlemesi ve iş. Termodinamiğin birinci kanunu. 6.3. Ters yönelir ve ters yönelmez süreçler. İkinci termodinamik kanunu 6.4. İç yanmalı motorlar.</p> <hr/> <p>II.1.7. Atmosferdeki olaylar ve hava kirliliği 7.1. Havanın nemli Yağışlar. Hava durumu nedir? a) Hava akımları b) Yeller (Rüzgârlar) 7.2. Hava ve yaşam</p>	<p>- Maddenin parçacık yapısını ve parçacıkların adlarını söylemeleri.</p> <hr/> <p>- İç enerjinin sıcaklıkla ilişkisini anlatabilmeleri; - ideal gazların genişlemesi ve yapılan işi arasında ilişkiyi anlatabilmeleri.; - Atmosferde meydana gelen birkaç olay anlatabilmeleri.</p> <hr/> <p>- Hava kirliliğine neden olan birkaç olay anlatabilmeleri.</p>	<p>Kimya, endüstri, teknoloji, matematik.</p> <p>Kimya, biyoloji, astronomi</p>
----------------	------------------------------------	--	---	---

		ortamını n kirlili i. a) Hava kirlili in kaynakları ve yerel ve global sonuçları		
III. MADDENİN ELEKTRİK VE MANYETİK ÖZELLİKLERİ	III.1. Maddenin elektrik ve manyetik özellikleri (3 ders)	II.1.8 Elektrostatik (durgun elektrik) alan ve potansiyel 8.1. Kulon kanunu. Elektriksel kuvvetler ve elektriksel alan. 8.2. Elektriksel potansiyel. Gerilim (tansiyon) 8.3. Elektriksel sığa. Kondansatörlerin bağlanması .	Öğrenciler: - Sözlü olarak kulon kanununu, elektriksel gerilimi ve elektriksel sığanın tanımını söyleyebilmeleri.	Matematik, endüstri, teknoloji vb.
IV. IŞIK BİLİMİ - (GEOMETRİK OPTİK)	IV.2. Optik araçlar (4 ders)	IV.2.9. Optik aygıtlar 9.1. Paralel camda ve 11k prizması nda 11 n kırılması . I11 n da ılması (dispersiyon). 9.2. Mercekler. 9.3. Optik aygıtlar. Büyüteç,	Öğrenciler: - I11 n renklere ayrılması nı (renklerin sırası nı) spektrumu betimlemeleri; - Büyüteç, optik mikroskop, göz vb. gibi	Tıp, astronomi, kimya , biyoloji, endüstri teknoloji vb.

		Optik mikroskop. Göz. Dürbün vb.	optik aygı tları birbirinden ayı rt edebilmeleri;	
V. ÇA DA F Z K	V.1. Atom ve atom çekirde i. (2 ders)	V.1. 10. Atom ve atom çekirde i 10.1. Atom çekirde i ve çekirdek (nükleer) kuvvetler a) Çekirde in yapı sı . b) Çekirdek (nükleer) kuvvetler. c) Çekirdek dönü ümleri 10.2. Radyoaktif olayı . , , ı ı nları .	Ö renciler: - Çekirdek (nükleer) kuvvetlerini betimlemeleri; - , , ı ı nları nı n en önemli özelliklerini betimlemeleri; - Çekirdek (nükleer) enerjiden yararlanma olanakları nı betimlemeleri;	Kimya, tı p, teknoloji vb.
	V.2. Katı cisimlerin mikroskopik özellikleri (2 ders)	V.2.11. Katı cisimlerin yapı sı 11.1. Atomlar moleküler ve kristaller. 11.2. Yarı iletkenler ve süper iletkenler	- Katı cisimlerin (kristallerin, yarı iletkenlerin ve süper iletkenlerin) yapı sı nı betimlemeleri;	Kimya, teknoloji, malzeme teknolojisi, elektronik.

VI. ASTRONOM	VI.1 Yerküresi. Hava durumu ve (3 ders)	V.1.12. Yerçekimi (gravitasyon) ve uzay. 12.1. Newton genel çekim kanunu. 12.2. Yer çekim alanı nda cisimlerin hareketi. Uzay (kozmetik) hı zları . A ı rlı kısı z ortam. 12.3. “Güne sistemi”nin yapısı ve büyüklü ü . 12.4. Gezegenler ve do al uyduları . <hr/>	Ö renciler: - Newton genel çekim kanununu betimlemeleri; - “Güne sistemi”nin gezegenleri ve do al uyduları nı betimlemeleri;	Astronomi ve ceo rafya
	VI.2. Yı ldı zlar ve Galaksiler (2 ders)	12.5. Yı ldı zlar ve galaksiler (Güne , yı ldı zlar ve galaksiler). Uzay’ı n meydana geli i ve evrimi. Uzay uçu ları . 12.6. Uzay. Kozmoloji	- Yı ldı zlar, galaksilerin meydana geli ini ve evrimini betimlemeleri gerekir.;	<hr/> Astronomi ve Kozmoloji.

METODOLOJİ KAYNAKLARI

Deneyimler, farklı yöntemlerle gerçekleştirilen eğitimin çok daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle fizik bilimi eğitimi bir çok eğitim yöntemiyle gerçekleştirilmelidir. Burada fizik dersinde en çok kullanılan birkaç eğitim yönteminden söz edilecektir.

- Ders açıklama yöntemi
- Konu tartışma (diyalog) yöntemi
- Gösteri (demonstrasyon) yöntemi
- Laboratuvar çalışmaları yöntemi

Yukarıda söz konusu olan yöntemler yanında gereksinmeye göre öğretmenler tarafından kullanılan yöntem olan “**öğrenci merkezli eğitim**” yöntemini de kullanabilir. Ders içeriğine göre, bir kaç yöntem kullanılmasıyla öğrencilerde dersin akılcılığı ve derse karşı duyulan ilgiyi artırır. Örneğin bir doğa olayını analitik anlatımını deneyim, pratik uygulamayla ve konuyla ilgili problemleri çözerek yapılandırarak öğrenciler, becerileriyle yaparak öğrenirler. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin belleğini pozitif olarak etkiler.

BİLGİ DEĞERLENDİRME

Değerlendirme, eğitim etkinliklerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitimde değerlendirme, öğrencilerin eksikliklerini ve başarılarını saptamak, onları belli bir programlara yönlendirmek, başarıları eğitimi yönteminin etkinliğini anlamak, amacıyla, kullanılan eğitim programını uygun olup olmadığını belirlemek gibi amaçlarla yapılır.

Öğrencilerin bilgi değerlendirilmesi için aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır.:

- **Etkinlik değerlendirme**

Öğretmen, öğrenciyi başta bir yanda olarak görmesi gerekir. Daha sonra öğretmen ve öğrenci arasında bir ikili konu tartışma süreci gerçekleşmelidir. Öğretmen bu şekilde öğrencinin ders anlatımını kazanma

becerisine ne oranda ula tı ını de erlendirir. Bu eilde ö renci ö retmenle birlikte ders etkinli ini sürdürmekte ve fizik kanunları nı ispatlama becerisini kazanı r. Ö rencilerin bazı ları aynı bir fizik problem için farklı sonuçlar elde edebilir.

- **Sözlü de erlendirmesi**

Bazı ö renciler dersleri çalı maları na kar ın derslerde etkin de ildirler; derste ikili konu malara katı lmazlar, çekingendirler. Bu nedenle ö retmen söz konusu ö rencilerin bilgi de erlendirmesini klasik metotlarla yapması gerekir. Klasik de erlendirme metodu ikili (diyalog) konu ma ekinde olmalı dı r ve tüm sı nı fı n katı lmaması na dikkat edilmelidir.

- **Test de erlendirmesi**

Bir sı nı ftaki ö rencilerin test tekni i ile de erlendirmesi ö retmene, ö rencilerin ders ile ilgili ne derecede bilgi edindiklerini olanak sa lar. Test metodu ö retmenin testleri hazı rlama süresini yakı ndan ilgilendirir. Bu nedenle Bloom tarafı ndan belirtilen kriterleri göz önünde bulundurmakta yarar vardı r. Bunlar sı rası ile: Bilgi, anlama, uygulama, analiz, sentez ve de erlendirme dir. Her yarı yı lda ö retmen birer test soru sı navı hazı rlamalı dı r. Test soruları nı n amacı ö rencilerin ders hakkı ndaki kavrama becerilerini saptaması dı r.

- **Okuldaki laboratuvar etkinlikleri**

Fizik laboratuvarı var olan okullarda ö retmen müfredat programı na göre deneyleri gerçekle tirir. Laboratuvar da ö retmen herhangi bir fiziksel büyüklü ün yada olayla ilgili ölçmeler gerçekle tirir. Ö retmen laboratuvar çalı maları nda yeni teknikler kullanmalı dı r. Laboratuvar da çalı malar sı rası nda bazı ö renciler çalı malarda daha etkindir. Bu ö renciler deneyleri ba ı msız yapabilir, ö retmelerine de yardımcı olurlar. Ö rencilerin bu tür davranı ları ö retmen tarafı ndan de erlendirmesi gerekir.

- **Ö rencilerin evde ve okulda ba ı msız çalı ma etkinlikleri**

Ö rencilerin bilgi de erlendirmesi evde ve okulda gruplar halinde yada ba ı msız olarak yaptıkları pratik çalı maları n de erlendirmesi izlenerek de gerçektir. Ö renciler ö retmenin verdi i somut ödevleri pratik olarak gerçektirmeleri gerekir.

Ö retmen ö rencilere verdi i bir pratik çalı manı n yada bir gözlemin rapor halinde sunulmasını da de erlendirmelidir.

K İMYA

(Haftalık ders sayısı 2, yıllık toplam 36 ders saati)

G İR

Dokuzuncu sınıf Kimya dersi 7. ve 8. sınıf kimyasının devamıdır. Dokuzuncu sınıf kimyası aynı zamanda alt seviye orta öğrenim kimyasının son bölümünü oluşturmakta ve karbon bileşiklerini (hidro – karbonlar, oksijenli organik bileşikler, azotlu organik bileşikler ve hayati önem taşıyan organik bileşikler – karbonhidratlar, yağlar ve proteinler) içermektedir.

UZAK HEDEFLER

- Çeşitli inceleme, aktivite ve deneyler sayesinde karbon bileşiklerinin karakteristik özelliklerine ait bilgileri geliştirebilme;
- Canlıların yapısına giren ve günlük yaşamımızda önemli rol oynayan, ayrıca ekonominin değişik alanlarında ayrı önem taşıyan karbon bileşiklerinin çeşitliliğini ve pratikteki önemini de öğrenebilme;
- Teorik ve pratik olarak başarıyla çalışmaya ve çevreyi koruma konusunda alışkanlık ve becerileri geliştirebilme;
- Öğrencileri teorik ve pratik alanda başarıyla ve eleştirel tutumlu; öğretmen, veli ve okul personeli ile işbirliği içinde ve okulun çıkarları doğrultusunda yetiştirebilme.

GENEL HEDEFLER

Bilgi Açısından:

- Organik kimyaya ait termin, kavram, olay, realite, teori ve temel kanunları tanımlayabilme;

- Karbon elementi ve önemli bileşiklerinin özelliklerini, organik bileşiklerin yapılarını kavrayabilme.

Anlama Açısından:

- Organik reaksiyonlara ait temel süreçleri anlayabilme;
- Organik bileşiklere ait özelliklerin bu bileşiklerin yapılarına bağlı olduğunu kavrayabilme.

Uygulama Açısından:

- Organik bileşiklerin adlandırılmasında Uluslararası Saf ve Uygulamalı Kimya Birliği (IUPAC, IUPAC) kurallarını uygulayabilme;
- Basit organik bileşiklerin yapılarını göstermede molekül modellerini uygulayabilme.

Analiz Açısından:

- Organik bileşiklerin yapı ve özelliklerini inceleyebilme;
- Kimyasal değişimlerin ve basit organik reaksiyonların mekanizmalarını inceleyebilme.

Sentez Açısından:

- Basit organik bileşikleri elde edebilme;
- Organik bileşikleri günlük yaşamda kullanabilme.

Değerlendirme Açısından:

- Organik bileşikleri endüstri ve günlük yaşamda kullanabilme;
- Bazı organik bileşiklerin çevredeki olumsuz etkilerini değerlendirebilme.

PROGRAM ÇERÇEVESİ

Kategori	Alt kategori	Ders saatlerinin sayısı	%
I. Karbonun Organik Bileşikleri	1. Organik Kimyanın Temel İlkeleri	6	
	2. Hidrokarbonlar	8	
	3. Oksijenli ve Azotlu Organik Bileşikler	10	
	4. Hayati Önemi Taşıyan Organik Bileşikler	12	

Kategori	Alt Kategori	Program erikleri	Kazanımlar	Dersler Arası li ki
I. Organik Karbon Bile ikleri	I.1. Organik Kimyanın Temel Kavramları	<p>I.1.1. Karbon Atomunun Yapısı ve Karbon Bile iklerinin Özellikleri (Karbon atomunun elektron yapısı ve de eri)</p> <p>I.1.2. Organik Bile iklerin Özellikleri ve Sınıflandırılması (Organik bile iklerin özellikleri, yapı ve fonksiyonel gruplara göre sınıflandırılmaları)</p> <p>I.1.3. Organik Bile iklerin Yapısı ve Organik Bile iklerde Ba lar Sistemi (Kovalent ba lar ve elektron-nokta Yapısı (Luis yapısı)</p>	<p>Bu konuları ba arıyla tamamlayan her ö renci:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organik kimyanın tarihi geli imini ve önemini açıklar. 2. Karbon atomunun elektron yapısını, de er ve ba larını açıklar. 3. Organik ve inorganik bile ikleri fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından birbirinden ayırt eder. 4. Organik bile ikleri yapı ve fonksiyonel gruplarına göre sınıflandırır. 5. Organik bile ikleri kapalı , yarı açık ve açık formüllerle gösterir. 	<p>*Fizik (Organik bile iklerin fiziksel konstantları)</p> <p>*Enformatik (Hidrokarbonlara ait internetteki bilgilerden yararlanma)</p> <p>*Endüstri (Hidrokarbonların endüstri-deki kullanılışı)</p>
I. Organik Karbon Bile ikleri	I.2. Hidro – karbonlar	I.2.1. Hidrokarbonlar ve Sınıflandırılmaları (Alifatik ve aromatik hidrokarbonlar)	<p>Bu konuları ba arıyla tamamlayan her ö renci:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hidrokarbonları , özelliklerine ve karbon atomlarını n 	* Fizik (Organik bile iklerin fiziksel özellikleri ve

		<p>I.2.2. Alkanlar (Yapı s ı , adlandı r ı lması , homolog s ı ra, yapı izomerisi, özellikleri, bulun u ve kullan ı l ı)</p> <p>I.2.3. Alkenler (Yapı s ı , adlandı r ı lması , cis-trans izomeri, özellikleri, elde edili i ve polimerle mesi)</p> <p>I.2.4. Alkinler (Yapı s ı , s ı nı flandı r ı lması , adlandı r ı lması , özellikleri ve kullan ı l ı)</p> <p>I.2.5. Aromatik Hidrokarbonlar – Benzen (Yapı s ı , özellikleri, elde edili i ve reaksiyonları)</p> <p>I.2.6. Yakı tlar (Kömür, petrol ve yer gaz ı)</p>	<p>dizili lerine göre s ı nı flandı r ı r.</p> <p>2. Hidrokarbonları JUPAC sistemine göre adlandı r ı r.</p> <p>3. Alkanları n yapı izomerlerini ay ı rt eder.</p> <p>4. Alkan, alken ve alkinlerin yapı s ı nı , özelliklerini ve reaksiyonları nı aç ı klar.</p> <p>5. Alifatik ve aromatik hidrokarbonları kapalı ve aç ı k formüllerle gösterir.</p> <p>6. Alkenlerde cis ve trans izomeriyi ay ı rt eder.</p> <p>7. Basit örneklerde hidrokarbonları n moleköl modellerini yapar.</p> <p>8. Yakı tları n kökenini, yapı ve özelliklerini, bulun u ve kullan ı l ı nı aç ı klar.</p> <p>9. Yakı tları n enerji de erini ve endüstri ham maddesi olarak önemini, ayrı ca, çevre kirlili ine etkisini aç ı klar.</p>	<p>fiziksel konstantlar)</p> <p>*Enformatik (Hidrokarbonlara ait internetteki bilgilerden yararlanma)</p> <p>*Endüstri (Hidrokarbonları n endüstri-deki kullan ı l ı)</p>
--	--	--	--	--

<p>I. Organik Karbon Bileikleri</p>	<p>I.3. Oksijenli ve Azotlu Organik Bileikleri</p>	<p>I.3.1. Alkoller ve Fenoller (Kavramı , yapı sı , sı nı flandı rı lması , adlandı rı lması , elde edili i , özellikleri ve kullanı lı ı)</p> <p>I.3.2. Aldehitler ve Ketonlar (Kavramı , yapı sı , adlandı rı lması , elde edili i , özellikleri, reaksiyonları ve kullanı lı ı)</p> <p>I.3.3. Karboksilli Asitler (Kavramı , yapı sı , adlandı rı lması , sı nı flandı rı lması , özellikleri, reaksiyonları , türevleri ve kullanı lı ı)</p> <p>I.3.4. Esterler (Kavramı , yapı sı , özellikleri, bulun u, reaksiyonları ve kullanı lı ı)</p> <p>I.3.5. Aminler</p>	<p>Bu konuları ba arı yla tamamlayan her ö renci:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Basit örneklerde alkolleri açı k formüllerle gösterir. 2. Alkollerin fiziksel ve kimyasal özelliklerini açı klar. 3. Alkolleri karbon atomları zincirine göre ayı rt eder. 4. Alkolleri hidroksil grupları nı n sayı sı na göre sı nı flandı rı r. 5. Alkolleri JUPAC sistemine göre adlandı rı r. 6. Alkolleri fenollerden ayı rt eder. 7. Fenollerin zehirli oldukları nı açı klar. 8. Aldehit ve ketonları n yapı sı nı açı klar ve onları birbirinden ayı rt eder. 9. Aldehit ve ketonları JUPAC sistemine göre adlandı rı r. 10. Karboksilli asitlerin ve türevlerinin yapı ları nı açı klar. 11. Karboksilli asitleri JUPAC sistemine göre adlandı rı r. 12. Karboksilli asitleri 	<p>*Fizik (Oksijenli organik bile iklerin fiziksel konstantları)</p> <p>*Biyoloji (Oksijenli organik bile iklerin canlı larda bulun u ve görevi)</p> <p>*Enformatik (Oksijenli organik bile iklere ait internetteki bilgilerden yararlanma)</p> <p>*Hekimlik (Alkollerin hekimlikte kullanı lı ı)</p>
--	---	--	--	---

		(Kavramı , yapı sı , adlandı rılması , sı nı flandı rılması , özellikleri ve kullanı lı ı)	fonksiyonel grupları n sayı sı na göre sı nı flandı rır. 13. Aminleri aç ık formüllerle gösterir. 14. Aminleri yapı ları na göre sı nı flandı rır. 15. Aminleri JUPAC sistemine göre ad-landı rır. 16. Oksijenli ve azotlu organik bile iklerin elde edili ini deneysel olarak gösterir	*Endüstri (Oksijenli organik bile iklerin endüstrideki üretimi ve kullanı lı ı)
I. Karbonun Organik Bile ikleri	I.4. Hayati Önem Ta ı yan Organik Bile ikler	I.4.1. Ya lar ve Sabunlar (Yapı sı , elde edili i, özel-likleri, sı nı flandı rılması , önemi ve kullanı lı ı) I.4.2. Karbonhidratlar ve Sı nı flandı rı mları (Yapı sı , sı nı flandı rılması , özellikleri ve kullanı lı ı)	Bu konuları ba arıyla tamamlayan her ö renci: 1. Basit ya ları n yapı sı nı aç ı klar. 2. Ya ları n özelliklerini ve bulunu unu aç ı klar. 3. Ya ları n canlı lar için önemini aç ı klar. 4. Karbonhidratları kapalı ve aç ı k formüllerle gösterir, molekül modellerini yapar. 5. Karbonhidratları karbon zinciri yapı sı na göre sı nı flandı rır. 6. Karbonhidratları n özelliklerini ve önemini aç ı klar.	*Fizik (Azotlu organik bile iklerin fiziksel özellikleri) *Enformatik (Biyolojik önemi olan organik bile- iklere ait internet-teki bilgilerden yararlanma)

		<p>1.4.3. Monosakkaritler (Yapı sı , sı mı flandı rı lması , özellikleri ve kullanı lı ı)</p> <p>1.4.4. Disakkaritler ve Polisakkaritler (Yapı sı , özellikleri, bulun u ve kullanı lı ı)</p> <p>1.4.5. Alkaloidler ve Vitaminler (Genel özellikleri ve organizmadaki fizyolojik görevleri)</p> <p>1.4.6. Amino Asitler ve Proteinler (Yapı sı , adlandı rı lması , sı mı flandı rı lması , özellikleri ve organizmadaki fizyolojik görevleri)</p> <p>1.4.7. Polimerler (Yapı sı , elde edili i, özellikleri, sı mı flandı rı lması ve önemi)</p>	<p>7. Disakkarit ve polisakkaritleri kimyasal formüllerle gösterir ve molekül modellerini yapar.</p> <p>8. Alkaloid ve vitaminlerin organizmadaki görevini açıklar.</p> <p>9. Alkaloidleri etkilerine göre sı mı flandı rır.</p> <p>10. Alkaloid ve vitaminlerin organizmanın normal yaşamı nda ve savunması ndaki rolünü açıklar.</p> <p>11. Amino asit ve proteinlerin yapı sı mı açıklar.</p> <p>12. Amino asitleri fonksiyonel gruplarına göre sı mı flandı rır.</p> <p>13. Proteinlerin yapı sı mı açıklar.</p> <p>14. Proteinlerin yaşamdaki önemini açıklar.</p> <p>15. Polimerlerin meydana gelmesini açıklar.</p> <p>16. Polimerleri oluşturmaları na göre sı mı flandı rır.</p> <p>17. Polimerlerin yaşam ve endüstrideki önemini, ayrı ca çevre kirliliğine etkisini açıklar.</p>	<p>*Biyoloji (Organik bileşiklerin Canlılardaki önemi)</p> <p>*Endüstri (Polimerlerin üretimi ve kullanı lı ı)</p>
--	--	--	--	---

METODOLOJİ KAYNAKLARI

Kimya dersi plan ve programının gerçekleştirilebilmesi için çalışmalarında değişik yöntem ve tekniklerin (bilgi edinme, tekrarlama, pekiştirme, alıştırma, ödev yapma, pratik çalışma; ayrıca çizim, diyagram, model, grafik, laboratuvar araçları, ölçme araçları gibi teknik araç ve gereçleri kullanma, internet kullanma) uygulanması gerekir.

Kimya derslerinde uygulanacak olan yöntem ve teknikler öğretmenin seçimine bağlıdır. Yöntem ve teknik seçerken öğrencilerin istem ve ihtiyaçları, konuların içeriği, didaktik kurallar, öğrencilerin bilgi seviyesi vb. gözönünde bulundurulmalıdır.

Derslerde uygulanması gereken yöntem ve teknikler değişik olmalı, derslerin dinamik olması sağlanmalı, ayrıca dersteki monotoniyi kırarak öğrencilerde teşvik edilmelidir.

Öğrencilerle çalışmada uygulanabilecek yöntem ve teknikler öğrenim çeşitleri kadar çoktur. Öğretim yöntem ve teknikleri program içeriklerinin kolay öğrenilmesini sağlayabilecek gibi bilgi ve alışkanlıkların, yetenek, tutum ve değerlerin, özellikle günlük problemlerin çözümü için gereken bilgilerin de uygulanmasını sağlamalıdır.

Öğretimde uygulanabilecek bazı yöntem ve teknikler aşağıda verilmiştir:

- Doğrudan öğretim (anlatma, açıklama, alıştırma, örnek verme);
- Dolaylı öğretim (inceleme, keşfetme, problem çözme);
- Sorularla öğretim (öğrencilere sorularla);
- Tartışma ve işbirliğiyle öğretim (küçük ve büyük gruplarla, bütünsel çalışmada);
- Düşünme ile öğretim (eleştirel düşünme, yapıcı düşünme, problemleri bilgisayar aracılığıyla çözme);
- Proje yapmakla ve doğaçlamalarında bulunmakla öğretim;
- Gösteri ve deney yapmakla öğretim;
- Multimedyal araçlarla, özellikle bilgisayar aracılığıyla öğretim;
- Başlımsız inceleme ile öğretim;
- Doğal ve endüstri objelerinde öğretim.

Sözü geçen yöntem ve tekniklerin uygun didaktik araç ve gereçlerle birlikte uygulanması gerekir; aksi halde beklenen sonuçlara ulaşılamaz.

DE ERLENDİRME

Bireylere verilen eğitim sonunda, istenen yönde bazı davranışlarının oluşması beklenir. Bu davranışlarının oluşup oluşmadığını, oluştumu ise ne derecede oluştuğunu saptamak için değerlendirilmeye; değerlendirilmenin yapılabilmesi için de ölçmeye ihtiyaç vardır. Öğretimde uygulanan değerlendirilmenin birkaç çeşidi vardır:

- Yapısal değerlendirme;
- Tevhis edici değerlendirme;
- Toplam değerlendirme;
- Tevvik edici değerlendirme.

Değerlendirme konularını öğrenmesinden sonra yapılan her değerlendirme iyi sonuçlar vermektedir. Bu tür değerlendirmeler gerek öğrencilerde gözlenen davranışlar, gerekse eğitim sistemi hakkında önemli bilgiler verir. Son değerlendirme öğrencilerin tüm aktivitelerini (sözlü cevaplar, projeler, seminerler, gruptaki davranışlar, deneyler sırasıyla edinilen yetenekler, ev ödevleri, test sonuçları, sınavlar vb.) içine almaktadır.

Öğretim sürecinde öğrencilere kazandıracak olan davranışlar üç alanda toplanabilir:

- Bilişsel alan;
- Duyusal alan;
- Devrimsel alan.

Öğretmen, program içeriklerini değerlendirirken çeşitli araç ve teknikler uygular. Program içerikleri (bir konu, bir bölüm, bir sömestreye ya da yarıyıl ve ders yılı sonu) gerçekleştirildikten sonra öğrenciler notlarla değerlendirilir.

Değerlendirme sonuçları öğrenci, veli ve eğitim yöneticileri için açık olmalıdır.

Değerlendirme sonuçları değerlendirme amaçlarının gerçekleştirilmesinde yararlı olur. Örnek:

1. Ö renci ba arı sı nı n saptanması ;
2. Ö rencilere derslerle ilgili bilgilerin saptanması ;
3. Ö rencilerin te vik edilmesi;
4. Ö rencilerde ilerlemenin saptanması ;
5. Güncel hedeflerin gerçekler tirilmesinin sa lanması ;
6. Ö rencilerin gelecekteki çalı malar için hazı r oldukları nı n saptanması ;
7. Kendini ve di erlerini de erlendirme esası nda ö retim kalitesinin düzeltilmesi.

KAYNAKÇA VE DERS ARAÇ LE GEREÇLER

Kimya dersi ö retim plan ve programı nı n gerçekle tirilebilmesi için ö retmen ve ö renciler a a ıdaki kaynakça ve ders araç ile gereçlerden yararlanmalı dı r.

DERS ARAÇ VE GEREÇLER

- o Kimya laboratuvarı ya da mobil laboratuvar;
- o Kimya kitapları , elkitapları , praktikumlar, i defterleri;
- o Mesleki ve bilimsel dergiler, sözlükler, ansiklopediler;
- o Elementlerin periyodik cetveli, foto raflar, modeller, emalar, diyagramlar, maketler, mineraller koleksiyonu;
- o Multimedyal araçlar (bilgisayar programları , internet, CD);
- o Videorekorderli TV araç, grafoskop, fotoslaydlar, videokasetler;
- o Kimya sözlü ü.

Kaynak ve ders araç ile gereçlerin seçimi kimya ö retmeni, okuldaki ko ullar ve kimya dersi uzak ve genel amaçları göz önünde bulundurarak yapar.

Aynı imkanlar ö rencilere de tanı nmalı dı r.

CO RAFYA - KOSOVA VE KOM U ÜLKELER

(haftalık ders sayısı :1, yıllık toplam: 18 ders saati)

G R

9. sınıf Co rafia dersinin ara tırma konusu Balkan yarımadası , Kosova ve do al ile toplumsal - ekonomik ko ullar ba lamı nda di er kom u ülkelerin genel özellikleri ve geli meleridir.

UZAK HEDEFLER

- Kosova ve bölge ülkelerinin do al ve toplumsal ili kilerini ve bu ili kilerin insan etkinliklerine etkilerini anlayarak, co rafi konumunu, do al (jeolojik yapı , rölyef, iklim, sular, toprak cinsleri, bitki ve hayvan örtüsü) özelliklerini, nüfus (nüfus, yerle im yerleri ve ekonomik etkinlikler) özelliklerini, gelecekle ilgili görevleri ö renme ve anlama becerilerini geli tirebilme;
- Kosova ve bölge ülkelerinin kültür ve do a mirası na de er verme becerisini geli tirebilme;
- Metin, foto raf, tablo, diyagram ve haritalardan edinilen sözlü, miktar ve simgesel verilerin kullanı lması beceri ve alı kanlı ını geli tirebilme;
- Kosova ve bölge ülkeleri hakkı nda co rafia dersinde edinilen bilgi, beceri ve alı kanlı kları do ru ve sorumlukla kullanma yetene ini geli tirebilme.
- Kosova ve bölge ülkelerinde yerel, ulusal ve bölgesel problemlerine çözüm aramak maksadı yla insan hakları , milli, dini, dilsel, kültürel, cinsiyet e itli ine saygı gösterebilme

GENEL HEDEFLER

➤ Bilgi açısı ndan

- Kosova ve bölge ülkelerinin do a ve nüfus özellikleri ile ilgili kanı tlar bilgisi

- Kosova ve bölge ülkelerinin doğa ve nüfus özellikleri ile ilgili kavramlar bilgisi
- **Anlama açısı ndan**
- Kosova ve bölge ülkelerinin coğrafi (doğa, toplum, ekonomi, kültür ve siyaset) özellikleri anlayabilme
- **Uygulama açısı ndan**
- Kosova ve bölge ülkeleri ile ilgili grafik, diyagram, harita ve istatistik verilerini kullanabilme
- İstatistik verilerden Kosova ve bölge ülkeleri ile ilgili harita, grafik, diyagram vb. araçlar hazırlayabilme
- **Analiz açısı ndan:**
- Kosova ve bölge ülkelerine doğa koşulları ve toplumsal ile siyasal faktörlerin etkisini analiz edebilme
- Kosova ve bölge ülkelerinin toplumsal ve ekonomik gelişmelerine doğa koşulları ve toplumsal ile siyasal faktörlerin etkisini analiz edebilme
- **Değerlendirme açısı ndan**
- Kosova ve bölge ülkelerinin toplumsal ve ekonomik gelişmelerine doğa koşulları ve toplumsal ile siyasal faktörlerin etkisini değerlendirebilme
- Yaşamal çevreye insan etkinliklerinin etkisini değerlendirilebilme
- **Değer ve tutum açısı ndan**
- Kosova ve bölge ülkelerinin doğa, kültür ve nüfus açısı ndan değerlendirilene değer verip bu özelliklere karşı olumlu tutum geliştirebilme
- Bireysel anlamda işbirliğine açık, hoşgörülü, saygılı, istekli, eleştirel, grupta ve ikili çalışmaya yetenekli, ders kitabı, sözlük, ansiklopedi, internet, eğitimci TV programları gibi kaynakları kullanmaya yetenekli, diğer topluluklarla işbirliği yapmaya vb. yetenekli olabilme.

Ulusal Mensubiyete Göre 9 Sınıf Coğrafya Dersinin İçeriği

Kategori	Alt-kategori	Ders üniteleri	Arnavutlar		Sırbistan ve Karadağlılar		Bosnaklar		Türkler		Hırvatlar	
			Ders sayısı	%	Ders sayısı	%	Ders sayısı	%	Ders sayısı	%	Ders sayısı	%
Bölge	Kosova ve bölge ülkeleri	- Balkan Yarımadası	1+0	5.3	1+0	5.3	1+0	5.3	1+0	5.3	1+0	5.3
		- Kosova	8 + 3	57.9	8+3	57.9	8+3	57.9	8+3	57.9	8+3	57.9
		- Arnavutluk	3+1	21.1	1+1	10.5	1+1	10.5	1+1	10.5	1+1	10.5
		- Makedonya	1+0	5.3	2+1	15.8	1+0	5.3	1+0	5.3	1+0	5.3
		- Sırbistan ve Karadağ	1+0	5.3	1+0	5.3	2+1	15.8	1+0	5.3	2+1	15.8
		- Bosna-Hersek	1+0	5.3	1+0	5.3	1+0	5.3	2+1	15.8	1+0	5.3
		- Hırvatistan										
		- Türkiye	15+4	100	14+5	100	14+5	100	14+5	100	14+5	100
	Toplam											

Ulusal Mensubiyete Göre yaygın Eğitim 9 Sınıflı Coğrafya Dersinin Planlanması

Kategori	Altkategori	Ders üniteleri	Ders sayıları	Toplam ders sayıları	% oranı
Bölge	Kosova ve bölge ülkeleri	Balkan Yarı madası (tüm ulus mensupları)	1+0	1+0	5.3
		Kosova (tüm ulus mensupları) , coğrafi konumu, yüzölçümü, sınıfları Kosova'nın doğuya yapısı Nüfus ve yerleşim yerleri Ekonomi Kosova'nın bölgeleri	1+0 3+1 2+1 1+0 1+1	8+3	57.9
		Arnavutluk ve Makedonya (Arnavutlar için). Her iki ülkenin coğrafi konumu, yüzölçümü, sınıfları Arnavutluk ve Makedonya'nın doğuya yapısı Her iki ülkenin nüfusu ve ekonomik gelişimi	1+0 1+0 1+1	3+1	21.1
		Arnavutluk ve Makedonya (Azınlıklar için). Coğrafi konumu, yüzölçümü, nüfusu ve ekonomik gelişimi	1+1	1+1	10.5
		Sırbistan ve Karadağ (Arnavutlar ve azınlıklar için) Konumu, doğu özellikleri, nüfus ve ekonomik özellikleri	1+0	1+0	5.3

		Sırbistan ve Karadağ (Sırp ve Karadağlılar için) Konumu, doğa özellikleri Nüfusu, yerleşim yerleri ve ekonomisi	1+0 1+1	2+1	15.8
		Bosna-Hersek ve Hırvatistan (Arnavut, Sırp, Karadağlı ve Türkler için) Konumu, doğa özellikleri, nüfus ve ekonomik özellikleri	1+0	1+0	5.3
		Bosna-Hersek ve Hırvatistan (Boşnak ve Hırvatlar için) Konumu, doğa özellikleri Nüfusu, yerleşim yerleri ve ekonomisi	1+0 1+1	2+1	15.8
		Türkiye (Arnavut, Sırp, Karadağlı Boşnak ve Hırvatlar için) Konumu, doğa özellikleri, nüfus ve ekonomik özellikleri	1+0	1+0	5.3
		Türkiye (Türkler için) Konumu, doğa özellikleri Nüfusu, yerleşim yerleri ve ekonomisi	1+0 1+1	2+1	15.8
		Toplam	15+4	15+4	100.0

Kosova ve Bölge Ülkeleri Dersi Program İçeriği

Kategori	Alt kategori	Program içeriği	Kazanımlar	Dersler arası ilişki
Bölge	Kosova ve Bölge Ülkeleri	Balkan Yarımadası	Örenci: - Balkan Yarımadası coğrafi konumu ve doğal özelliklerini açıklar. - Nüfus ve ekonomik etkinliklerin temel özelliklerini söyler.	Coğrafya, Jeoloji, İklim, Hidrografya, Biyo-coğrafya vb. konularla ilişkilendirme
		Kosova , coğrafi konumu, yüzölçümü ve sınırları	- Kosova'nın konumunun rolünü analiz eder ve bölge ülkeleriyle yüzölçümünü karşılaştırır. - Kosova'yı komşu ülkelere bağlayan vadi, boğaz, dağ geçitlerini söyler	Tarih, Coğrafya, Ekonomi ve Kültür bilgileriyle ilişkilendirme
		Kosova'nın Doğal Yapısı , jeolojik yapı, rölyef, iklim, hidrografya, toprak cinsleri, bitki ve hayvan örtüsü	- Rölyef temel şekillerini ve özelliklerini ayırt eder. - İklim tiplerinin temel özelliklerini açıklar. - Temel hidrografya özelliklerini açıklar - Göl çeşitleri ve özelliklerini ayırt eder. - Başlıca toprak cinslerinin ve özelliklerini ayırt eder. - Canlı örtüsünün ana özelliklerini açıklar.	Jeoloji, Fiziksel Coğrafya, Beşeri Coğrafya, Biyo-Coğrafya, Çevre Coğrafyası ile ilişkilendirme
		Nüfus ve Yerleşim Yerleri Popülasyon, nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, doğal ve mekanik nüfus	- Kosova'da Arnavut ve diğer nüfusların tarihi geçimini belgeledirir. - Doğal nüfus artışı seviyesinin yüksekliği ve doğal ölüm seviyesinin düşük ölümün etkenleri ve nedenlerini açıklar	Kosova bağlamında Tarih, Demografi, Ekonomi, Kültür ve Siyaset ile

		hareketleri, nüfus yapı sı ve yerleşim yerleri çeşitleri	<ul style="list-style-type: none"> - Nüfus oranına göre bağılıca ulusal ve dini nüfus gruplarını sayar - Nüfus göçlerinin ana etkenlerini tetikleyen olan ve tetikleyen etkenleri açıklar - Kosova'da yerleşim yerlerinin bağılıca çeşitlerini fark eder 	İli kilendirme
		Ekonomi ve Ekonomik Gelişme Faktörleri Tarım ve kolları, madencilik ve sanayi, Ulaştırma, ticaret, zanaatlar ve turizm	<ul style="list-style-type: none"> - Kosova'nın ekonomik gelişmesine etkisi olan doğal ve toplumsal faktörleri anlar - Tarımın temel kollarını ve gelişmişlik seviyelerini söyler - Kosova'da sanayinin gelişmesine etkisi olan yeraltı ve yerüstü zenginliklerini söyler - Harita üzerinde Kosova'nın en önemli sanayi merkez ve bölgelerini gösterir - Ulaştırma etkisi olan temel faktörleri anlar - Kara, demiryolu ve hava ulaşımının olumlu ve olumsuz yönlerini ve gelişmişlik düzeylerini açıklar - Kosova turizminin gelişmesinde etkili olan temel doğal, kültürel ve toplumsal etkenleri açıklar 	Kosova bağılamında Ekonomi, Tarih, ve Siyaset ile İli kilendirme
		Kosova'daki Bölgeler Doğu ve Batı Bölgeleri	<ul style="list-style-type: none"> - Karakteristik, doğal, toplumsal ve ekonomik özelliklerini dikkate alarak, Kosova'nın temel bölgelerini anlar 	Fiziki Coğrafya, Beşeri Coğrafya, Biyoloji ve Çevre ile İli kilendirme
		Arnavutluk ve Makedonya	<ul style="list-style-type: none"> - Arnavutluk ve Makedonya'nın konumunu ve temel doğal özelliklerini açıklar 	Fiziki Coğrafya, Demografi,

		(Arnavutlar için) Co rafi konumu, do al, toplumsal ve ekonomik özellikleri	- Arnavutluk ve Makedonya nüfus ve ekonomisinin temel özelliklerini belirler - Harita üzerinde Arnavutluk ve Makedonya'nı n ba lı ca bölgelerini fark eder	Ekonomi, Siyasi ve Kültürel bilgilerle ili kilendirme
		Arnavutluk ve Makedonya (azı nlı klar için) Co rafi konumu, do al, toplumsal ve ekonomik özellikleri	- Arnavutluk ve Makedonya'nı n konumunu ve temel do al özelliklerini aç ı klar - Arnavutluk ve Makedonya nüfus, yerle im yerleri ve ekonomisinin temel özelliklerini belirler	Fiziki ve Be eri Co rafya, Demografi, Ekonomi, Siyasi ve Kültürel bilgilerle ili kilendirme
		Sı rbistan ve Karada (Arnavutlar ve azı nlı klar için) Co rafi konumu, do a, nüfus toplumsal ve ekonomik özellikleri	- ki ülkenin konumunu ve temel do al özelliklerini aç ı klar - ki ülkenin nüfus ve ekonomisinin temel özelliklerini belirler	Söz konusu ülkelerin belli alanlardaki Fiziki, Be eri ve Genel Co rafya ilgili bilgilerin ili kilendirilmesi
		Sı rbistan ve Karada (Sı rp ve Karada lı lar için) Co rafi konumu, do a, nüfus toplumsal ve ekonomik özellikleri ve bölgeleri	- Sı rbistan ve Karada 'ı n co rafi konumunu rolü ve temel do al özelliklerini aç ı klar - Nüfus ve ekonomisinin temel özelliklerini anlar - Sı rbistan ve Karada 'ı n temel bölgelerini anlar	Söz konusu ülkelerin belli alanlardaki Fiziki, Be eri ve Genel Co rafya ilgili bilgilerin ili kilendirilmesi
		Bosna Hersek ve Hı rvatistan (Bo nak ve Hı rvatlar dı ındaki)	- Bosna Hersek ve Hı rvatistan'ı n co rafi konumu, özel do al ko ulları , nüfus yapı sı ekonomisinin temel özelliklerini aç ı klar	Söz konusu ülkelerin belli alanlardaki Fiziki,

		topluluklar için) Co rafi konumu, do a yapı sı , nüfus ve ekonomisi		Be eri ve Genel Co rafya ilgili bilgilerin ili kilendirilmesi
		Bosna Hersek ve Hırvatistan (Bo nak ve Hırvatlar için) Co rafi, do a, nüfus, ekonomisi ve bölgesel özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> - ki ülkenin konumunu ve temel do al özelliklerini açı klar - ki ülkenin nüfus ve ekonomisinin temel özelliklerini belirler - ki ülkenin spesifik bölgeleri ve özelliklerini anlar 	Tipik bölgelerle ilgili toplumsal yapı ve ekonomik ile siyasal sorunları n yapı sı ile ili kilendirilmesi
		Türkiye (Türklerin dı ındaki topluluklar için) Konumu, nüfusu, ekonomisi	- Türkiye'nin ilgi uyandı ran konumunu, do a, nüfus ve ekonomik özelliklerini açı klar	Co rafi ve bölgesel tipik bilgilerin ili kilendirilmesi
		Türkiye (Türkler için) Co rafi konumu, do a yapı sı , nüfusu, ekonomisi ve bölgeleri	<ul style="list-style-type: none"> - Türkiye'nin ilgi uyandı ran konumu do a özelliklerini açı klar - Türkiye nüfusu ve ekonomik geli mesinin temel özelliklerini belirler - Türkiye'nin co rafi bölgeleri anlar ve temel özelliklerini belirler 	Türkiye ile ilgili Fiziki ve Be eri Co rafya, Ekonomi, Kültür ve Siyasi bilgilerin ili kilendirilmesi

Ö RET MYÖNTEMLER

Der süreci organizasyonu sırası nda ba vurulacak yöntem, teknik, strateji ve diğer ö retim tekniklerinin seçim yetkisi, ö retmenlerin mesleki haklarıdır. Yöntembilimsel açıdan teori ile uygulama alanlarını n dikkatle değerlendirilmesi önerilir. Derste uygulanacak olan yöntemler önceden konunun içeriğine, öğrencilerin öğrenim seviyelerine ve co rafiya alanından önbilgilerine uygun şekilde seçilmelidir.

Yöntem seçimi, öncelikle günlük problemlerin çözümünde ba vurulacak co rafi bilgi, beceri ve diğerlerinin benimsenmesine ve bunlardan yararlanılması na yardımcı olacak şekilde yapılması gerekir.

Ö retim yöntemleri, ö retmen ve öğrenciler tarafından kullanılabilen çağdaş tekniklere uygun şekilde sunulacak bilgilerin içeriği ve dersin amaçları ile ilişkilendirilmelidir.

Kullanılabilen sözlü yöntemlerin başında şunlar gelir: anlatma yöntemi, gösterip yapma (demonstrasyon) yöntemi, tartışma yöntemi vb.

Etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması için sınıf içi öğrenimde, öğrenci merkezli öğrenim tekniklerinin uygulanması gerektirilmektedir. Tartışmalar sınıfın tamamı ile yapılabileceği gibi, ikili gruplar halinde de yapılabilir; diğer yandan işbirliğine dayalı öğrenimde beyin fırtınası, kümeleme, soru hazırlama ve sorma, güdümlü okuma, eleştirel okuma, problem çözme, kavram haritası, tartışma anahtar kelimeler, ayrılmış birleştirme, Venn diyagramı, küp oyunu, beş satır, kompozisyon, galeri beyni, TV programı gibi teknik ve araçlar kullanılabilir.

Co rafiya Öğretiminde Çalışma Biçimleri

Kosova ve Bölge Ülkeleri Co rafiya dersi konularının öğretilmesinde kullanılabilir biçimlerine başvurulabilir:

- Bireysel çalışma,
- İkili çalışma,
- Grup çalışması,
- Sınıf çalışması vb.

DE ERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Coğrafya dersi bilgilerinin benimsenme derecesinin kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi, bu ders programının başarılı bir şekilde uygulanması için çok önemli bir süreçtir. Bu yüzden değerlendirme etkinliklerinin, dersin genel ve özel hedeflerine uygun kazanımların nicelik açısından seviyesinin değerlendirilmesine odaklanması önerilir. O halde öğrencilerin günlük ve sistematik bilgi düzeyi kontrolleri ve değerlendirmeler daha verimli olur.

DE ERLENDİRME

Değerlendirmenin gereksinimleri:

- Net anlaşılabilir ders hedefleri
- Öğrencilerin motive edilmesi
- Öğrencilerin deneyim ve becerilerinin bilinmesi
- Öğrenci gereksinimlerinin netliği ve uygun yöntem ve teknikler

Değerlendirmeye ilişkin sorular :

- Öğrenciler ne söylüyor, ne yazıyor, ne yapıyor?

Değerlendirme Araçları

Öğretmen ve okul yönetimi, yeterli derecede değerlendirme araçları seçip uygulamalıdır. Başvurulabilecek değerlendirme araçları aşağıdaki gibidir:

- Gözlem
- Anket
- Portföy
- Sözlü sınav
- Yazılı sınav
- Kontrol kâğıdı

- Çoktan seçmeli testler
- Kısa cevaplı çok sorulu testler
- Uzun cevaplı az sorulu testler
- Ödev ve soru çözmeli testler ve öğretmenün uygun göreceği diğer değerlendirme araçları .

Değerlendirme Safhaları

- Seviye tespit etmek amacıyla yapılan değerlendirmeler,
- Ölçülebilen değerlendirmeler
- Ölçme sonuçlarına göre niceliksel (sayısal) değerlendirme sonuçlarının belirlenmesi

Değerlendirme Kategorileri

- Biçimlendirici değerlendirme
- Tanılayıcı değerlendirme
- Nihai değerlendirme
- Yürekendirici değerlendirme

Yukarıda sayılan tüm değerlendirme şekilleri öğretmenin kendisi tarafından yapılır.

Kazanım Dereceleri

Okul yılı sonunda öğrencilerin ağındaki kazanım (başarı) derecelerinden birini kazanmaları gerekir:

- Pekiyi (Çok yüksek başarı derecesi)
- İyi (Yüksek başarı derecesi)
- Orta (Orta başarı derecesi)
- Geçer (Sınırlı başarı derecesi)
- Başarısız (Yetersiz başarı derecesi)

Ders Araç ve Kaynakları nı n Kullanılması

- Ders kitabı
- Yardı mcı elkitapları
- Atlas
- Küre
- Çe itli haritalar
- Bro ürler
- Foto raf, poster, ema, diyagram, tablo, grafik vb.
- Saydamlar, slâytlar, kasetler
- Bilgisayar yazı lı mları , internet, vb bili im araçları .

SOSYAL B L MLER

- YURTTA LIKE T M
  - TAR H

YURTTA LIKE T M

(yı lda 20 ders saati)

G R

Dokuzuncu sınıflara ait Yurtta lık E itimi programı , ö rencilerin bilgi edinmeleri ile yeteneklerinin olu turulmasına dair gereksinimleri göz önünde bulundurularak hazı rlanmı tır. Bu ya tıki gençler genelde, kulüp, dernek ya da de i ik toplumsal örgütlerde faal olmaya ilgili olurlar. Dokuzuncu sınıfa ait bu ders programı , ö rencilere bu tür örgütleme ekilleri için oldu u gibi, topluluk ve toplum içindeki bu tür örgütlemelerin i levlikleri ile etkileri konusunda bilgi sunar.

Kategoriler: Gruplar, enstitüler ve ö renci kültürü bir yandan bilgi edinmeyi ve alı kanlık olu turmayı , di er yandan da somut toplumsal etkinliklerde ve örgütlemelerde tecrübeye sahip olmalarını olanaklı kı lar.

Tabii ki bu konular üzere gerçekle ecek olan e itim gereksiz hayallerle yüklü olan teorik e itime de il, realiteye dayalı , grup ve toplumsal enstitülerde, kültür ve ileti imde, de er ile inançlarda ve çevreye ait ya amla ilgili somut örneklerden olu an bir temele dayalı olacaktır.

Konusal olan bu iki kategori dokuzuncu sınıf ö rencilerine yurtta lık konusundaki bilgi ve yeteneklerini uygulamaları için çok fazla örnek sunmaktadır.

UZAK HEDEFLER

- Ö rencilerde uyum sa lamak, entegre (bütünle me) olmak ve u esas sosyal gruplarda etkin ve sorumlu bir e kilde davranmaları için yetenek geli tirir: aile, okul, kulüp, dernekler ve de i ik enstitüler.
- Ö rencilere do ru bir ileti im kurmakta yardı mcı olmakla birlikte, kültürler arası ileti imde ho görülü ve anlayı lı davranı ta

bulunmalarına ve çağdaş teknoloji iletişim kullanmalarına dair alı kanlı k yaratmalarında teşvik edici olmayı .

- Ö rencilerde insan onuruna, insan ve kültürel farklı lı klara ve ekolojik farklı lı klara saygı lı olmaları konusunda alı kanlı k olu turmalarında oldu u gibi, çevrenin korunmasına dair alı kanlı klara n yaratılması nda da yardımcı olur.

DERS HEDEFLER

Yurtta lı ke itimi dersinin amaçlarına göre, dokuzuncu sını f ö rencisi u hedeflere ulaşmak mecburiyetindedir:

Tutum ve de erleri geli tirme açısı ndan:

- Farklı cinsiyet, etnik, dini, kültürel, ırk ya da tacir edilen ahı slara karşı açık ve hoş görülü olmayı ;
- Ya , cinsiyet, dini mensubiyet, ırk ve tacir edilen ahı slara ait her çe it önyargı ve ayrı mcı lı klara karşı gelmeyi;

Bilgi açısı ndan

- u örgütlenme ekillerini; kulüp, dernek, enstitü, demokratik yönetim, sivil toplum ve kulüp, dernek ile hükümet dış ı veya hükümet enstitülerine ba lı olan örgütlenme ekillerini;
- Bireysel ya da topluluk veya toplum için ortak sorunların çözümlenmesinde yurtta ları n katı lı mcı olmalarını etkilenmesi;

Anlama açısı ndan

- Topluluk ve toplum içindeki kulüp ve derneklerin etkinliklerini;
- Kulüp ve derneklerin topluluk ve toplumdaki günlük yaşamda olan etkisini

Uygulama açısı ndan

- Okul, topluluk ve toplumda karşı tacir planını kapsayarak, aile, kulüp, dernek ve okuldaki bireysel görev ve sorumlulukları ;

- Tacirlik kurbanları ya da insanlara yapılan farklı iddet olayları nda insan hakları na veya insan onuruna saygı lı olmayı ;

Analiz açısı ndan

- Bir bireyin ya da toplulu un dokunulması nı etkileyen nedenleri ve insan tacirli ini olanaklı kı lan sosyo-ekonomik ko ulları ;
- Kosova'daki kulüp, dernek ve enstitülerin sürdürdükleri etkinliklerin etkisini;

Sentez açısı ndan

- Kosova'da demokrasinin ve yurtta lık de erlerinin geli tirilmesinde sivil toplumun rolünü;

DERS YAPISI

Bu sı nı ftaki Yurtta lık e itimi 18 hafta boyunca 1,er ders olarak ö renilir

KATEGOR LER	ALTKATEGOR LER	DERS SAYISI
GRUPLAR VE ENST TÜLER	Aile	5
	Okul	
	Kulüpler, dernekler ve enstitüler	
KÜLTÜR	Dil ve ileti im	13
	Kültürel de erler ve inanç	
	Kültürler arası ileti im	
	Çevreye ait ilgi	

PROGRAM ÇER

Aile

Ö renci unları öğrenmelidir:

Ö rencinin sağlıklı eğitimi ve gelişmesi için mecburi bir gereksinim olarak ebeveyn-ö renci arasında iletişim ve işbirliği.

Kazanımlar

Ö renci:

- Ebeveynler ve çocuklar arasında daha açık bir iletişim ve işbirliği gereksinimini kavrar

Okul

Ö renci:

Asla deşirtilemeyecek eğitim ve sosyalleşme etmeni olarak okul; Kosova'da ve daha bazı ülkelerdeki eğitim yapılarını ve sistemini; deşirik okul ve meslek eğitimlerini; devamlı eğitimi.

Kazanımlar

Ö renci:

- Çocukların eğitimlerinde ve sosyalleşmelerinde okulun rolünü öğrenir;
- İnsan tacirliğinin önlenmesinde okulun rolünü anlar;
- Devamlı eğitime ait gereksinimi deşerlendirir.

Kulüpler, dernekler ve enstitüler

Ö renci:

Kulüp/dernek eğitimlerini ve onların sürdürdükleri etkinlik eğitimlerini; kulüp ve derneklerin çağdaştoplumdaki rolünü; Kosova'da sivil toplumun rolü ve gelişmesi.

Dil ve ileti im

Ö renci:

leti im aracı olarak dili
Argo, ıve, edebiyat dili, yabancı veya bir dünya dili sayesinde konu ma ve ileti im ekilleri.

Kazanı mlar

Ö renci:

- Dil kültürü ile ileti im kültürünün de erini anlar
- Dil ileti iminin de i ik ekil ve düzeylerini açıklar

Kültürel de erler ve inanç

Ö renci:

Yurtta ları n demokratik de erlerini (ho görü, e itlik, adalet, barı , dayanı ma vb.); inanç ve çe itlerini (en büyük dinleri, mezhepleri, rivayetleri, efsaneleri vb.).

Kazanı mlar

Ö renci:

- iddete maruz kalan ya da tacirli e kurban dü enlerin insani de erlerini kapsayarak, insan de erlerinin saygı lanması önemini açıklar
- Mezheplerin, dini ibadetlerin ve di er dini örgütlerin ne oldu unu anlar.

Kültürler arası ileti im

Ö renci:

Kosova'da kültürel farklı lı klar.

Kazanımlar

Öğrenci:

- Kültürler arası iletişimin gereksinim ve çeşitlerini belirler
- Kosova'da kültürler arası iletişimi değerlendirir

Çevre korunması

Öğrenci bunları öğrenir:
Ekolojik kültür ve bilinç.

Kazanımlar

Öğrenci:

- ekolojik bilincin ve kültürünün unsurlarını açıklar

DERSLERARASI VE PROGRAMLAR ARASI YAKLAŞIM

Dokuzuncu sınıftaki Yurttaşlık Eğitiminin bu derslerle bağlantılı olduğu dersler: ana dili, yabancı dil, tarih, coğrafya, beden eğitimi, resim dersi, müzik dersi.

Dil ve kültürler arası iletişimi zenginleştiren tecrübeler, Yurttaşlık eğitimini **ana diliyle** bağlar. Bu konular genelde kulüpler, dernekler, kültürler arası iletişim, kültürel değerler vb. Yurttaşlık eğitimi programındaki bu konular bu dersin **yabancı dille** de bağlanması etkiler.

Enstitülerin, kültürün, kimliğin, dinin ve yurttaşlığının gelişmesini etkileyen program içerikleri **Tarih** dersiyle bağlantılı olmasını mümkün kılar. Bu konuların ders içerikleri onların tarihsel gelişmelerini açıklasından da bağlanması sağlar.

Halkların, ülkelerin ve değişik yörelerin sorunlarıyla uğraşmaları yüzünden, Yurttaşlık eğitiminin **coğrafya** da bağlantısı vardır. Çok kültürlülük, çevre korunması, inançlar vb gibi konular, Yurttaşlık eğitiminin coğrafya bağlantılı olmasını etkileyen konulardır.

Kulüp, dernek ve kültür konuları sayesinde, yurttaşlık eğitimi, **resim** ve **müzik** dersiyle bağlantılıdır.

Dokuzuncu sınıfa ait Yurttaşlık eğitiminin Bilişim Teknolojisi dersiyle olan bağlantısı bu konulardan kaynaklanır: kültürler arası iletişim,

internet, medyalar ve ileti im, çevre ve onun korunması vb. Teknik araçları nı n kullanı lması na dair gereksinim de Bili im Teknolojisi ve Yurtta lık E itimi arası nda ba lı lı ı olanakla tırır (bilgisayar, teyp, kamera, foto raf makinesi vb.

Ö RET MVE Ö REN MYÖNTEMLER

Yurtta lık e itimi çok yönlü bir der oldu una göre, ders programı nı n gerçekleştiri me de esnek ve effaf bir ekilde olmalı dır. Dolayı sı yla interaktif metodunun de i ik tekniklerle birle mesi, programı n pratik gerçekleştirilmesine yaratıcı lık ekler. Bu dersin ö retilmesine dair metodolojik ustalılı kları bir sürü metot ve tekniklerin seçilmesinde ile uygulanması nda yatar. Bu ise, ö rencinin sı nı ftaki açılı ma ve tartışmaları na, literatürün okunması na, gruptaki çalış ma, bireysel çalış ma, pratik etkinlikler, internet kullanımı , sahne örgütlenmesi, mültimedya ları n kullanımı , verilerin toplanması ile i lenmesi ve onların sunumu ile tanı tım olarak verilen program içeri ine ait ö devlerle gerçekleştirir.

Her iki tarafı n yani ö retmen ve ö rencinin ders verme ve ders öğrenme metodolojisi uzun bir süreçtir. Bu sürecin dinamikli i üç safhadan oluş ur:

1. Planlama ve hazı rlanma;
2. Dersin yönü ve geli mesi, ders esnası ndaki disiplin ve atmosfer, de erlendirme, ö rencinin ilerlemesinin izlenmesi vb;
3. Kendi kendini de erlendirme ve ders sonrası yansı ma.

Ders verme ve ders öğrenmeye ait bu uzun süreç ö retmen-ö renci arası ndaki ba lı lı ı kanı tlar.

Dolayı sı yla, yurtta lık e itiminin plan ve programı nı n gerçekleştirilme si üç safhaya ayrı lır:

1. Ders öncesi etkinlik;
2. Ders esnası ndaki etkinlik;
3. Ders sonrası etkinlik

Görüldü ü gibi bu üç safha, yukarı da belirtilen üç etabı n gerçeikle mesine ait dinamiklikle ba lı dı r. Örgütlenme, denetleme ve zamanı n de erlendirilmesi, motivasyon, hedeflerin belirlenmesi, de erlendirme, bilgilerin (haberlerin) toplanması vb. ilk safhada yer alı rlar, yeni ders öncesi sürdürülen etkinliklerle kapsamı r. Nitekim H.S.D (hazı rlık, sunu, de erlendirme) ders yapı sı ve ders esnası nca kullanı lan de i ik teknikler ikinci safhayla kapsamı r, yani ders esnası nca yapı lan etkinliklere girer..

Üçüncü safhada, yani ders sonrası etkinliklerde ö renci ve ö retmenlerin çı karları gözlenir. Bunlar öyle yansı r: konuları a arak geni leme - genelde geni letilmi etkinliklerle geli ir, ki bu olgu, bu dersinesneklili ini, effaflı lı m ve yaratı cı lı lı m kanı tlar.

DE ERLEND RME

Yurtta lık e itiminde ö rencinin ilerlemesi sadece soruldu u anda ölçülemez. Bu ancak sı nıfta, okulda ve topluluk içindeki aktif katı lı m ile seferberlik sürecinin tamamı nda yapı lı r. Ö rencinin ilerleme kaydetti ine dair bilgilerin elde edilmesi, planlanan hedeflerin gerçeikle mesi do rultusunda ö rencinin te vik edilmesi ve gelecekteki ö renimle ilgili ö rencinin yeterlili ini ölçebilmek amacıyla de erlendirme yapı lı r. De erlendirme, sistematik, daimi (devamlı) ve çe itlilik ekilleriyle yapı lı r.

Demek ki de erlendirme, de i ik çe it ve ekillerde yapı lı r: sözlü, yazı lı , pratik, toplu konular, dosya, testler, ödevler. Bu tür de erlendirmelerin amacı ö rencide çalı ma alı kanlı lı , yazı yetene i, okuma, irdeleme yetene i, örgütlenme, bireysel ve toplumsal yetenek, grupta çalı ma gibi amaçlar için yapı lı r. Bu farklı de erlendirme çe idi, ö renci kimli ininolu turulması na faydalı olur.

De erlendirme çok yanlı ve kar lı lı klı bir süreçtir. Ö rencilerde devamlı bir ekilde çalı ma alı kanlı lı , de erlendirme ve ele tirisel dü üncenin geli tirilmesi gereklidir. Bu alı kanlı klar ö rencide, düzeltme, kendisine, topluma veya ya adı lı ortama olası ilerleme sonuçları nı getirir.

Yurtta lık e itimi dersinde ö renciye yapı lan de erlendirme sı rası nda sadece bilinen bilgilere dayanı lmamalı dı r, burada de i ik pratik etkinliklerde gözlenen yeteneklerde göz önünde bulundurulmalı dı r. Örne in: çevredeki davranı , topluluktan gözlemler, bu ders plan ve programı yla öngörülen konularla ilgili toplanan bilgi ve kanı tlar.

De erlendirme tek taraflı bir süreç olmamalı (sadece ö retmen - ö renci), bunun çok yanlı bir süreç olması gerekir. Ö rencilerde, ders verme metodolojisi ve de erlendirme üzerine ele tirisel de erlendirme alı kanlı kları geli tirilmelidir.

Ö retmenin ö renciyle ilgili de erlendirmesi unlara dayalı olmalı dır:

- Ö retmenin gözlemleri

- Projeler

Ö retmenin gözlemleri genelde genelde ö rencinin ba ı msız bir ekilde grupta çalı ması na, çocuklar arası ndaki gayri resmi ili kilere, çocukları n yeti kinlerle ili kilerine, çalı manı n tam tı lması ndaki kaliteye, özel etkinliklere ait gösterilen ilgiye, ö rencinin fiziksel, duygusal ve zihinsel pi kinli e, yönelik olmalı dır.

Testler ö rencinin sı nı fta veya sı nı f dı ı nda elde etti i bilgileri sayesinde kaydedilen ilerlemesine belirli dönemlerde yapı lan bir çe it ölçü enstrümanı dır.

Kaynakça:

1. www.dadalos.org
2. www.unicef.org

TAR H

(Haftalık ders sayısı 2, yıllık toplam 35 ders saati)

G R

Tarih dersi plan ve programı bütün olarak Kosova, Avrupa ve dünyanın tarihine ait bilgileri kapsamaktadır. Tarih dersi plan ve programında Kosova 'da yaayan de i ik toplulukların tarihine ve geleneklerine özel dikkat gösterilecektir. Ö rencilerin yerel, bölgesel, ulusal kimli i ve ayrı ca günümüzün giderek birbirine ba lanan dünyasındaki geni kimlik kavramı da Tarih dersi plan ve programı ile verilecektir. Tarih dersi plan ve programı geçmi le yapı cı bir ekilde hesapla maya olan ihtiyacı uyandı rmal dır.

Farklı lı klara kar ı ho görülmesi ve kar ı lı klı saygı yı a ı lamalı dır. Ö renme hedeflerinin bir parçası olarak demokratik toplumlarda ulusal kimli in ve tarihi geleneklerin yerle tirilmesi, insanlar arasında barı çıl anlayı ı geli tirme ve yapı cı bir ekilde beraber ya ayabilme dü üncesiyle bilgi, tutum ve becerilerin geli tirilmesiyle ba lantılı olmalıdır.

9. sınıfta Tarih dersinin ö rencilere 1919 yılı ndan bugüne kadar toplumun genel geli me bölümlerini tanı tma amacı vardır.

Tarih dersi aracılı ıyla ö rencilere her tür geli imleri için yani ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, insanlık ve ba ka ki iliklerini geli tirmeleri için olanaklar yaratılmaktadır.

9. sınıfta Tarih dersinin ö rencilerde ele tirel dü ünceyi, ara tı rmayı ve tarih kaynaklarını n kullanarak de erlerine göre sını flandı rma yetene ini geli tirme hedefi vardır.

9. Sınıf Tarih Dersi Hedefleri

Genel Hedefler:

Öğrenci:

- Yakı nça döneminde temel toplumsal süreç ve gelişmeleri ayırt edebilir,
- Yakı nça dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları kullanarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar,
- Temel tarih kaynaklarını tanımlar ve belirleyebilir.

ÖZEL HEDEFLER

Öğrenci:

Bilgi açısından

- Yakı nça'ya ait temel terminoloji bilgisini benimser.

Anlama açısından

- Kapitalizm ve sosyalizm düzeninin özelliklerini anlar

Uygulama açısından

- Çeşitli toplumsal durumlarda edindiği yetenek ve tarihi bilgileri uygulayabilir ve benzer (geçmiş) olaylarla kıyaslama yapabilir,
- Bu tarih sürecinde insan toplumunun elde ettiği gelişmeleri ayırt edebilir ve kıyaslama yapabilir

Tutum ve Değerler açısından

- Sözkonusu tarihi dönem sürecinde insanlığın elde ettiği medeni değerleri önemser,
- Kültürel, dînî, kavmî (etnik), cinsî farklılıklara nazaran hoşgörü ve saygıyla yaklaşır,
- Yakı nça tarihî döneminden miras kalan kültürel değerleri korur (kitaplık, müze, arşiv ve benzer kurumlar).

Kategoriler	Altkategoriler	Program içerikleri	Kazanımlar	Derslerarası ili ki
V. YAKINÇA	2. ki Dünya Sava 1 Arasında Dünya	<p>1. ki Sava Arası Dönemde Dünya</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sava sonuçları . Versay barı sistemi.Milletler cemiyeti. - 1. ki Sava Arası dönemde ekonomik bunalımlar, bunalımların nedenleri. - 1919-1939 yılları döneminde parlamenterli demokrasi ülkelerde toplumsal ve siyasi gelişmeler (Fransa, İngiltere ve ABD). - 1919-1939 yılları döneminde demokraside buhranlar ve faşizm sisteminin belirmesi – faşizm, nazizm (İtalya, Almanya, İspanya). - 1. ki Sava Arası dönemde SSCB’de komünizmin (proletarya diktatörlüğü) yükselişi - 1. ki Sava Arası dönemde Uzak ve Orta Doğu (Japonya, Çin ve Hindistan) ve Güney Amerika’da gelişmeler . <p>(2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Versay barı sisteminin özelliklerini belirtme - Milletler cemiyetinin barışı korumakta çalışmaları nı söyleme/yazma - Ekonomik bunalımların nedenlerini açıklama - Parlamenterli demokrasi ülkelerdeki gelişme özellikleri ayırt etme - Faşizm ve nazizm ülkelerdeki gelişme özellikleri açıklama - SSCB’de komünizmin gelişme farklılıklarını ana hatlarını belirleme - Orta, Uzak Doğu ve Güney Amerika Ülkelerinde gelişmeleri söyleme/yazma 	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, ekonomi vb.
V. YAKINÇA	5. XX.Yüzyılda Kültür, Bilim ve Teknikte gelişmeler	<p>Kültür, Bilim ve Teknikte Gelişmeler</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1. ki Dünya Sava 1 Arası Dönemde ekonomik, bilim, teknoloji, kültür ve sanatta gelişmeler. <p>(1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Toplumun gelişimi ekonomi, teknoloji, kültür ve sanatın gelişimi ile sıksıkıbağılı oldu unu keveder 	Coğrafya, ekonomi, edebiyat, sanat, vb.

<p>V. YAKINÇA</p>	<p>2. ki Dünya Sava 1 Arası nda Dünya</p>	<p>1919-1945 yılları Döneminde Türkiye - Birinci Dünya Sava 1 'ndan sonra Türkiye'nin durumu, stiklal Sava 1 için siyasi hazı rlı klar- Kongrelerden Meclise. - Cephelerde sava lar. - Atatürk ilke ve inkılapları - ki Dünya sava 1 arası nda Türkiye'de siyasi geli meler (2)</p>	<p>- Sava tan sonra Türkiye' nin durumunu izah etme - Kongrelerden Meclise adlı konusunda siyasi hazı rlı klarla ilgili belli ba lı tarihi olayları kronolojik sı ra ile hatı rlayabilme - Cephelerde sava ları harita üzerinde gösterme Atatürk ilke ve inkılapları nı ça da Türkiye'nin geli imi için önemini kavrayabilme - ki Dünya sava 1 arası dönemde Türkiye'de ki geli meleri aç ı klama</p>	<p>Co rafya, yurtta lı k e itimi, ekonomi vb.</p>
<p>V. YAKINÇA</p>	<p>5. XX.Yüzyıl- da Kültür, Bilim ve Teknikte geli meler</p>	<p>1919-1945 yılları Döneminde Türkiye'de ekonomi, toplumsal, e itim ve kültürel geli meler - ki Dünya sava 1 arası dönemde Türkiye'de ekonomik ve toplumsal, e itim, kültür ve sanatta geli meler (1)</p>	<p>- ki Dünya sava 1 arası dönemde Türkiye'nin ekonomik, toplumsal, kültür, e itim, sanat geli meleri de erlendirir</p>	<p>Co rafya, ekonomi, edebiyat, sanat vb.</p>
<p>V. YAKINÇA</p>	<p>2. ki Dünya Sava 1 Arası nda Dünya</p>	<p>ki Dünya Sava 1 Arası Döneminde Balkanlar - SHS Krall ı nı n meydana gelmesi- devletin sorunları - 1929-1941 yılları döneminde Yugoslavya Krall ı -palamento yönetiminde bunalı mlar</p>	<p>- ki Dünya sava 1 arası dönemde Eski Yugoslavya'nı n siyasi, toplumsal ve ekonomik geli meleri söyleme/yazma - Eski Yugoslavya'nı n sorunları nı yorumlama</p>	<p>- Co rafya, yurtta lı k e itimi, edebiyat, teknoloji vb</p>

		- Romanya, Bulgaristan ve Yunanistan'da önemli toplumsal-siyasal ve ekonomik gelişmeler. (1)	- Romanya, Bulgaristan ve Yunanistan'ın önemli gelişmelerini açıklayabilme	
V. YAKINÇA	2. ki Dünya Savaşı Arasında Dünya	2. ki Dünya Savaşı Arasında Dönemde Kosova - SHS ve Yugoslavya Krallığı'nın Kosova'da yaygın Arnavut ve diğer müslüman halklarına (Türk, Boşnak) karşı siyaseti, Kosova'yı iskan ve kolonileştirme. Göçler. Eski Krallık siyasetine karşı direniş. 1918-1941 yılları döneminde Kosova'nın ekonomik gelişimi (2)	- Yugoslavya Krallığı'nın müslüman Kosova ahalisine karşı siyasetini analiz yapması - 1918-1941 yıllarında ekonomik gelişmeyi açıklaması - Kosova'da yaygın Arnavut ve diğer müslüman ahalinin yurttaşlık ve ulusal hakları elde etmeleri için çalışmalarını söyleme/yazma	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, sosyal bilimler vb.
V. YAKINÇA	2. ki Dünya Savaşı Arasında Dünya	2. ki Dünya Savaşı Arasında Dönemde Arnavutluk (Ekonomi, siyasi, toplumsal, eğitim ve kültürel gelişmeler) - 1919-1924 yılları döneminde Arnavutluk'ta ekonomik, toplumsal ve siyasi gelişmeler - 1925-1939 yılları döneminde Arnavutluk'ta ekonomik, toplumsal ve siyasi gelişmeler. (1)	2. ki Dünya savaşı sırasında Arnavutlukta ekonomi, toplumsal ve siyasi gelişmeleri söyleme/yazma Arnavutluk'un gelişme özelliklerinin ana hatlarını gösterme	- Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, sanat, edebiyat vb.
V. YAKINÇA	5. XX.Yüzyılda Kültür, Bilim ve	2. ki Dünya Savaşı Arasında Döneminde Kosova'da ekonomi, toplumsal, eğitim ve kültürel gelişmeler - Kosova'da ekonomik, toplumsal, kültürel	- Kosova'de ekonomik, toplumsal, kültürel ve eğitim gelişme özelliklerini açıklamaya	Coğrafya, ekonomi, sanat, edebiyat vb.

	Teknikte geli meler	ve e itimde geli meler. (1)		
V. YAKINÇA	3. kinci Dünya Sava ında Dünya	<p>kinci Dünya Sava ı (1939-1945)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fa ist devletlerin ilk i galleri, kinci Dünya Sava ı nı n belirme nedenleri ve grupları n olu ması --1939-43 yı lları nda cephelerde sava lar, Antifa ist koalisyonun olu ması - 1943-1945 yı lları nda cephelerde sava lar: Kuzey Afrika Pasifik, Do u cephede sava lar, Müttefiklerin Avrupa çı kartması - Sava esnası nda fa izme kar ı Avrupa'da direni ler, toplama kampları (Holokaust) - Fa izmin yenilgisi ve nsanlı k tarihinde en büyük sava ı n sonuçları <p>(3)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kinci Dünya sava ı nı n nedenlerini söyleme/yazma - Cephelerdeki sava geli meleri harita üzerinde gösterme - Fa izmin ve sava ları n insanlı k için ne gibi zararlar yaptı ı sonucunu verir 	Co rafya, yurtta lı k e itimi, edebiyat vb.
V. YAKINÇA	3. kinci Dünya Sava ında Dünya	<p>kinci Dünya Sava ında Yugoslavya</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eski Yugoslavya'ya fa ist devletlerin saldırı sı ve i gal edilmesi Yugoslavya'nı n i galciler tarafından bölünmesi. Fa ist i galcilere kar ı direni in belirmesi ve geli imi - kinci AVNOY oturumu, Tito- uba iç Anla ması ,Partizan kuvvetlerin ço alması , Yugoslavya'nı n kurtulu u. <p>(1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Yugoslavya'ya fa ist saldırı ları nı aç ı klama - Yugoslavya'nı n fa ist i galciler tarafından bölünmesini harita üzerinde gösterme - Devrim, kontradevrim, fa istlerle i birlikçi kavramları nı n kavranması 	-Co rafya, yurtta lı k e itimi, sosyoloji, edebiyat vb.

V. YAKINÇA	3. kinci Dünya Sava ında Dünya	kinci Dünya Sava ında Kosova - Yugoslavya'nı n i gali ve Kosova'nı n i galciler tarafı ndan bölü ülmesi - Kosova'da antifa ist hareketler ve kurtulu için silahlı çatı malar - Arnavutları n ve di er Kosova halkları nı n antifa ist sava ına kar ı katkı ları , kinci Dünya sava ında toplulukları n araları nda ili kileri (2)	- Kosova'da HKH geli me özelliklerini ayı rt etme - Kosova'da silahlı çatı manı n geli imini söyleme/yazma	Co rafya, yurtta lık e itimi, sosyoloji, edebiyat vb.
V. YAKINÇA	3. kinci Dünya Sava ında Dünya	kinci Dünya sava ında Arnavutluk - talyan fa istlerin Arnavutlu u i gal etmesi ve 1939-1941 yılları döneminde i galciye kar ı tepkiler - Nazi-fa ist ve Abtifa ist blokunun Arnavutlar ve Arnavutluk'a kar ı siyaasetkeri - Arnavutluk'ta fa izme kar ı silahlı direni in heli mi ve kurtulu u (1)	-Arnavutluk'ta HKH geli me özelliklerini aç ı klama - Arnavutluk'ta fa izme kar ı silahlı direni in geli imini söyleme/yazma	Co rafya, yurtta lık e itimi, sosyoloji, edebiyat vb.
V. YAKINÇA	4. kinci Dünya Sava ından sonra Dünya	Sava tan sonra Dünyadaki Geli meler - So uk sava : Sava tan sonra uluslararası ili kiler, barı anla ma meseleleri, blokları n kurulu u - BMÖ'nün dünyada barı ı korumakta rolü (UNESKO, UN CEF, WHO, LO, MF,	- So uk sava döneminin ana hatları nı söyleme/yazma Uluslararası ve Avrupa örgütlerin rolü ve ödevlerini kavrama. Sava tan sonra Avrupa ve SSCB geli me özelliklerini ayı rt etme	Co rafya, yurtta lık e itimi, sosyoloji, edebiyat vb.

		FAO vb.), Avrupa'da uluslararası örgütler (AG T vb.) - Sömürgeciliğin çökmesi, yeni devletler ve bağımsızlık hareketi - İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa -SSCB'nin dağılması ve yeni dünya (3)	- SSCB'nin dağılması ve yeni dünya kurulması için girişimlerin nedenlerini yorumlama	
V. YAKINÇA	5. XX. Yüzyılda Kültür, Bilim ve Teknikte gelişmeler	Savaştan sonra Bilim, Kültür ve Sanattaki gelişmeler - Savaştan sonra bilim, teknoloji, kültür, sanat ve eğitimde gelişmeler (1)	- Savaştan sonra gelişmelerin nedenlerini ve toplumun gelişmesine katkılarını açıklamak	Fen bilimleri, edebiyat, müzik, sanat vb.
V. YAKINÇA	4. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Dünya	1945 -2000 yılları Döneminde Türkiye ve Türk Dünyası - Türkiye'de çok partili hayata geçiş (1946-1960) - 1960-2000 yılları döneminde Türkiye'de gelişmeler - Savaştan sonra Türk Dünyası (2)	- 1945-2000 yılları döneminde Türkiye ve Türk Dünyası'nda gelişmelerin ana hatlarını açıklamak Türk devletlerini harita üzerinde gösterme	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, edebiyat vb.
V. YAKINÇA	5. XX.Yüzyılda Kültür, Bilim ve Teknikte gelişmeler	Savaştan sonra Bilim, Kültür ve Sanattaki gelişmeler - Savaştan sonra Türkiye'de ekonomik, toplumsal,kültür, sanat ve eğitimde gelişmeler. (1)	- Savaştan sonra Türkiye'nin ekonomik, toplumsal, kültürel, sanatsal ve eğitim gelişmesinin ana hatlarını açıklamak	Ekonomi, sosyoloji, yurttaşlık eğitimi, edebiyat, sanat vb.

<p>V. YAKINÇA</p>	<p>4. kinci Dünya Sava ından sonra Dünya</p>	<p>Sava tan sonra Balkandaki geli meler - 1945-1948 y ı lları nda Yugoslavya - 1948-1980 y ı lları döneminde Yugoslavya - Yugoslavya'da buhranlar ve bu devletin dü mesi - 1945-1968 y ı lları döneminde Kosova - 1968-1990 y ı lları nda Kosova - XX. Yüzy ı l ı n sonunda Kosova ve NATO'nun barı harekati - Kosova Türk halkı - Arnavutluk'ta Komünizim sistemi - Arnavutluk'ta parlamenterli demokrasi yönetimi geli mesi (4)</p>	<p>- Yugoslavya'da sasyalist geli me özelliklerini aç ı klama - Yugoslavya'da bunalı mları n neden-sonuç ili kilerini de erlendirme - Kosova geli me ve sorunları n ö zünü aç ı klama - Arnavutluk'ta sosyalist rejiminin sorunları nı söyleme/yazma</p>	<p>Co rafya, yurtta lı k e itimi, sosyoloji vb.</p>
<p>V. YAKINÇA</p>	<p>5. XX.Yüzy ı l- da Kültür, Bilim ve Teknikte geli meler</p>	<p>Sava tan sonra Bilim, Kültür ve Sanattaki geli meler - Sava tan sonra Balkan ö lkelerinde kültür, e itim, sanat ve teknoloji de geli meler (1)</p>	<p>- Sava tan sonra Balkan ö lkelerinde kültür, e itim ve sanat özelliklerini söyleme/yazma</p>	<p>Edebiyat, sanat vb.</p>

Not: Ö retmen ve ö rencilerin seçimine 5 ders saati bı rak ı lmı tır. Bu ders saatlerinden yö re tarihi içeriklerini aç ı klayabilir yada ar ı v, müze, kütüphane, tarih anı tları nı ö rencilerle ziyaret edebilir.

Ö RET MYÖNTEMLER

E itim çalı maları nı , amaçları na ula tı rmada kullanı lacak metot ve teknikler çok önemlidir. Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular i lenirken izlenecek yollar, ba vurulacak etkinlikler, çocukta beklenen davranı de i ikli inin meydana gelip gelmeyece ini ve dolay sı yla e itim amaçları nı n gerçekle tirilmesinde önemli rol oynar. Bu bakı mdan,  retmenin  rencilerle birlikte sı nı f içinde veya dı ı nda amaçlara do ru yapaca ı çalı malar, e itim olu umuna etki yapan en önemli faktörlerdir. Bu sebeple  retmen, e itim,  retim çalı maları nda;  rencileri amaçlara ula tı racak metotları ve etkinlikleri benimsemeli ve uygulamalı dı r. Genellikle kullanı lı yerleri ve özellikleri bakı mı ndan, yöntem ve teknikler ba lı ca dört grupta toplanmı tı r:

1.  retmen a ı rlı klı yöntem ve teknikler
  2. Etkile im a ı rlı klı yöntem ve teknikler
  3. Bireysel a ı rlı klı yöntem ve teknikler
  4. Ya antı lara dayalı yöntem ve teknikler
- Anlatı m, soru-yanı t, gösteri gibi  retmen a ı rlı klı olan ve genellikle tek yönlü ileti ime yer veren, geçmi te çok kullanı lmı günümüzde de çok kullanı lan geleneksel yöntem ve teknikleri kapsamaktadır.
  - Aı koturum, sunulu tartı ma, savlı tartı ma, toplu çalı ma gibi grup tartı ması türleri, grup tasarı mları vb. gibi etkile im a ı rlı klı  retim yöntemleri ve teknikleri buraya girer.  renci katı lı mlı dı r, çok kalabalı k olmayan guruplarda çok olumlu sonuçlar veir.
  - Bilgisayar destekli  retim, mdllerle  retim, programlı  retim, bireysel tasarı mlar gibi  rencilerin bireysel olarak gerçekle tirdikleri çalı malarda yararlanan  retim yöntemleri ya da teknikleridir.  renciler yaparak, ya ayarak, kendi kendileri çalı arak  renmeyi gerçekle tirirler.  retmenler, genelde birer rehberdir. Ö rencilerin kendi kendilerine  renme konusunda çaba göstermeleri  renmenin önemli ölçüde kalı cı olmasına büyük bir etkendir.
  - Deneylik yöntemi, rol oynama,  retim uygulamaları , benzetleme ve oyunlar bu gruba girer.  rencinin kendisi  renme ile ilgili etkinliklere do rudan kendisi de katı ldı ı ve o u zaman kendisi de görev aldı ı için  renmeler kalı cı dı r.

Ünitelerin i leni inde ö retmen ihtiyaca göre anlatma (takrir), soru-cevap, gösterme, metin okuma, problem çözme, gözlem ve inceleme, grupla çalı ma, tartı ma, açkötürüm (panel), sunulu tartı ma, savlı tartı ma, toplu çalı ma, oyunla tırma, vb. metodlar ve teknikler kullanılabilir.

Ünitelerin i leni i sı rası nda ferdi, küme, seviye grupları ve sı nı f çalı maları gibi çalı ma ekilerine ba vurmalı dır. Ö retmen, bu çalı ma ekilerini ö rencilerin durumları na, konu özelli ine, okulun imkanları na ve ihtiyaca göre ayarlamalı dır.

1. ANLATIM METODU

Ö retmenin herhangi bir konuyu, kar ı sı nda oturan ö rencilere iletmesi biçiminde uygulanmaktadır. Günümüzde ise, ö rencilerin pasif olarak oturmaları na neden oldu u, onlara dü üncelerini açıklama fı rsatı vermedi i için sı kıcı ve etkisiz bir metot olarak kabul edilmektedir.

Bu metod mümkün oldu u kadar az kullanılmalı , mutlaka kullanılması gerekiyorsa ö retmen konusunu çok dikkatli ve ayrı ntılı olarak hazı rlamalı , anlatacaklarını nasıl anlataca ını da planlamalı dır.

2. SORU-CEVAP METODU

Soru – Cevap metodu, önceden hazı rlık yapı ldı ı takdirde daha ba arılı olur. Bunun için ö retmen önce konuyu ayrı ntılı olarak ve planlı ekilde taramalı sorular hazı rlamalı dır. Bu i lemin ö renciler tarafından da yapılması istenmeli ve böylece konu ile ilgili cevaplandırılacak sorular dersten önce hazı rlanmalı olmalıdır. Bu metodun etkili bir ekilde uygulanması için ö retmenler, ö rencilere soru sorma fı rsatı hazı rlamalı , mümkün oldu u kadar ö retimin amacı ve yönü ö rencilerin soruları na dayandırılmalıdır. Böylece ö retmenin ö rencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak ö retim yapması da sağ lanmış olur. Ö retmen ö renci soruları na yer ve önem verdikçe onların daha dikkatli olmalarını ve konuyla daha çok ilgilenmelerini de teşvik etmiş olacaktır.

3. GÖSTERME METODU

Ö retmen üniteleri açıklarken tarihi haritaları , emaları , fotoğrafları , müze ve tarihi anıtları ziyaret etmek sı rası nda gösterme metodunu

uygular. Bunun yanı nda Tarihsel mekanlara, Askeri bölgelere, kalelere, eski e itim-ö retim kurumları , saraylara geziler düzenlenebilir.

4. MET N OKUMA METODU

Tarih dersinde üniteler, konular aç ıklanırken ö retimde tarihsel kaynak, edebi ve bilimsel metinlerden de faydalanabilir. Örne in eski hükümdarlar arası ndaki mektupları içeren metinler, eski yöneticilerin anıları , anlatma metinleri okuma parçaları nı n konuları nı olu turabilir. Böyle metinlerle ö retmen konuyu aç ıklarken kanı tlardan örnekler verebilir. Ö retimde ö retmen metin metodunu kullanmakla ö rencilerin geçmi hakkı nda bilgilerini geni letirler ve çe itli tarihi kaynak, eser, ansiklopedi sözlük seçmesi için beceri ve yetene in geli mesine yardı m edilir.

5. GRUPLA ÇALI MA METODU

Grup; birbiriyle ili kileri ve araları nda ortak de erleri olan, birbirlerine ba lı iki veya daha fazla ki iden olu an toplumsal bir birimdir. Grupla çalı ma, ferdin sosyal geli imini ve de i imini sa layan bir metottur. Bu metotla ferdin sorumluluk duygusu, ba kası na veya gruba katkı da bulunmak zevki de artı rı lmı olur. Bu metod ö rencilerden olu turulan gruplara birer konu verilmesi ve konunun ö rencilerce ara tı rı larak, sı nı fta grup halinde anlatı lması ekinde olmaktadır.

Grupları n te kili: 3 – 7 ki iden meydana gelen gruplar en iyi çalı ma grupları dı r. En ideali 5 ki ilik çalı ma grupları dı r. Her grupta bir ba kan, bir sözcü ve bir de sekreter bulunmalı dı r.

Çalı mayaya ba layan grup içindeki her fert, ö retmenin rehberli i ile çalı manı n inceliklerini, her birinin ne yapaca ını , sorumlulu unu iyice ö renmelidir.

6. TARTI MA METODU

Tartı ma, herhangi bir grubun, bir ba kanı n yönetimi altı nda, belirli bir düzen içinde hepsini ilgilendiren sorunlar üzerinde ve belli bir amaca dönük kar ılı klı görü melerdir.

Ö rence sayı sı az sı nı flar için en uygun bir tekniktir. Tartı ma metodunda hem ö retmenle ö renci arası nda hem de ö renciler arası nda dinamik bir etkile im, alı – veri vardı r.

Tartı ma metodu, ö rencilerin ilgisini uyandı rı r, anlayı ları nı de erlendirme, gerçekleri kavrama, ele tirici dü ünme kabiliyetlerini geli tirir.

DERSLERARASI VE PROGRAMLARARASI İ L İ K

Tarih ö retiminin amaçları na ula ması için ona yakı n olan derslerle ve programlarla ili ki kurması gerekir. Tarih dersi en çok ana dili, co rafya, yurtta lı ke itimi, güzel sanatlar, felsefe, sosyoloji , dersleri ve okullarda uygulanacak olan nice ki: çatı ma çözüm oyunları , insan hakları e itimi, milli azı nlı klar, kadı nlar hakları gibi programları yla da i birli i geli tirebilir. Tarih dersini veren ö retmenler konuları i lerken ona yakı n olan dersleri veren ö retmenlerle ili ki kurarak birlikteki çalı malarda korelasyon yapabilirler. Ö retmenler araları nda birlikte ö rencilerle serbest etkinlikler, gezi ve ziyaretler esnası nda konular bakı mı nda i birlik yapabilirler. Tarih dersinin okulları n kendileri getirecek olan programları yla da i birlik yapma imkanı vardı r. Okulun getirmi oldu u programlar tarih dersinin programları daha da geni letebilir.

Ö LÇME VE DE ERLEND İ RME

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilerin davranı ları nda olumlu yönde de i melerin olup olmadı ı , ölçme ve de erlendirme ile belirlenebilir. Bunun yanı sı ra ö encilerin e itim gereksinmelerinin saptanması ile ö retme-ö renme sürecinin belirlenmesinde de ölçme ve de erlendirmeye gerek duyulur.

Ölçme, belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelli e sahip olup olmadı ı gözlenerek sonuçları n sayı larla ya da ba ka sembollerle gösterilmesidir. De erlendirme ise, ölçme sonuçları nı bir ölçütle kar ıla tı rarak bir karara ula maktır. E itimde farklı amaçlarla de erlendirmeye ba vurulabilir. Tarih dersinde de bu ba lamda: ö retim programı nı de erlendirme, ihtiyaç saptama, ö rencilerin hazı rolu durumları nı saptama, ö renme eksiklerini belirleme ve düzey belirleme amacı ile de erledirmeler yapı labı lı r.

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilere kazandı rı lacak olan davranı lar; bili sel, duyu sal ve devinimsel davranı lar olu turmaktadı r.

Bu bakımdan, öğrenme-öğrenme sürecindeki ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin bu üç davranış alanındaki öğrenmeleri de içermesi gerekir.

Ölçme, değerlendirmenin bir ögesidir ve değerlendirme için gerekli olan gözlem sonuçlarının elde edilmesi için elverişlidir. Ölçme, özelliklerin veya niteliklerin sayı ve sembollerle değerlendirilmesi olarak da tanımlanır. Eğitimde kullanılan ölçme araçları şunlardır:

- Yazılı sınavlar (Yazılı yoklamalar): Soruların yazılı olarak verildiği, öğrencilerin yazarak cevaplandıkları istendiği, genel olarak az sayıda sorunun sorulduğu sınavlara yazılı yoklamalar denir.
- Kısa cevaplı testler: Bir kelime, bir rakam veya en fazla bir cümle ile cevaplandırabilecek sorulardan oluşan ölçme araçlarına, kısa cevaplı testler denir.
- Çoktan seçmeli testler: Bir sorunun cevabını, verilen birtakım seçenekler arasından seçilerek verilmesi gerektiren sorulara seçmeli soru; seçmeli sorulardan oluşan bir ölçme aracına da seçmeli test denir. Seçenek sayısı iki ise böyle seçmeli testlere doğru-yanlış testleri, ikiden çok ise çoktan seçmeli test adı verilir.
- Sözlü sınavlar: Soruların sözlü olarak sorulup sözlü olarak cevaplandırılması istenen sınavlara, sözlü sınavlar veya sözlü yoklamalar denir.
- Ödev ve projeler: Bir konu hakkında derinlenmesine inceleme yapma amacıyla verilen soru veya sorulara ödev veya proje adı verilir. Ödev ve proje bireysel olabilir gibi birden çok öğrencinin birlikte yapacakları bir çalışmada da olabilir.

Tarih dersinde öğrencilerin duyuşsal ve psikomotor alan davranışlarını ölçülmesinde de ölçme ve değerlendirme yapılmıştır.

ÖĞRETİM ARAÇLARI

Öğrenme-öğrenme etkinliklerinde, öğrenmeyi büyük ölçüde kolaylaştıran araç-gereçlerin, özellikle ilköğretim okullarındaki öğrencilerimizin etkili ve kalıcı öğrenmelerinde önemli rolü vardır. Örneğin: Tarih derslerinde birçok soyut konunun somut duruma getirilmesinde öğretim araç-gereçlerinden yararlanmak kaçınılmazdır.

Tarih dersinde en sık kullanabilecek birkaç araç-gereç arasında resimler, haritalar ve levhalar, zaman ve tarih çizitleri, video kasetler, CD'ler, film çizitleri, duvar resimleri, diyapozitifler, albümler, tepegöz, episkop, teyp ve ses bantları , televizyon ve video, bilgisayar sayılabilir.

KAYNAKÇA

ANSİKLOPEDİLER

1. Ana Britanica, Hürriyet Yayınları , İstanbul 1994.
2. İslam Ansiklopedisi, MEB Basımevi, İstanbul 1978
3. Büyük Larousse Sözlük Asmı klopedisi, İstanbul 1986
4. Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedisi, Sabah Yayınları , İstanbul 1992.
5. Ülkeler ve Dünya Atlası , İstanbul 1998.

SÖZLÜKLER

1. Türkçe Sözlük, TDK, Cilt 1-2, Ankara 1998.
2. İmla Kılavuzu, TDK, Ankara 1996.

İNTERNET – KAYNAKÇA

1. www.meb.gov.tr
2. www.ttk.gov.tr
3. www.tarihvakfi.org.tr
4. www.iskenderiye.com
5. www.pegema.com.tr

TEKNOLOJ

- TEKNOLOJ

TEKNOLOJ

(Yıllık toplam: 36 ders saati)

G R

Genel anlamda teknoloji ve özel anlamada Bili im Teknolojileri (B T) insanın unun ça da ya am alanları ndan en önemlileri arasında yer alır; günlük faaliyetlerin ayrı lmaz bir parçası , günümüz ve gelecek problemleri ile ba a çı kmayı n simgesidir.

Dokuzuncu sınıf Bili im Teknolojileri (B T) dersi, bu alanda daha önce dinilmiş bilgi ve becerilerin devamı olup, elektronik, ula tırma teknolojisi, bili im teknolojileri araç ve donanı mları nı n ba ı msız ekilde kullanılması için gerekli bilgi ve becerilerin özümsemesi amacını gütmektedir. Bunun dışında ı s tı cı elektrik ev aletlerinin yapı sal bile enleri olarak elektrik iletken ve tesisat malzemelerine de ayrı bir önem verilmiştir. Kara, hava ve su ula ım teknolojileri ve bunları kontrol sistemleri için de ayrı bir ö renme alanı (kategori) belirlenmiştir.

UZAK HEDEFLER

1. Teknoloji alanı ndan gerekli süreli verileri derleme becerilerini geli tirebilme ve edinilen becerileri günlük yaşamın çe itli durumlarında uygulayabilme;
2. Elektrik ve elektronik bile enlerin özelliklerini tanı yabilme ve bili im teknolojileri dahil teknolojik araçları günlük yaşamda kullanabilme;
3. Günlük yaşamdan problemleri ortaya koyup çö zmede bili im teknolojilerini kullanabilme

GENEL HEDEFLER

1. Elektroteknik kavram ve ilkelerini öğrenme becerilerini geli tirebilme;
2. Elektronik bile enleri tanı yıp söz konusu bile enleri elektronik devre ve araçlarda kullanabilme;
3. Mevcut sistem yazı lı mları araçları nı ve kullanı m olanakları nı ö renebilme;
4. Metinolu turma genel kullanı m yazı lı mları nı kullanabilme.

ÖZEL HEDEFLER

1. Elektroteknik malzemelerini, elektrik enerjisi üretim ve naklini, teknolojiye elektromı knatı sı n uygulaması nı , elektromanyetik endüksiyonun teknolojiye uygulaması nı , elektrik ı sı tma araçları nı n kullanı mı nı ö renebilme;
2. Elektrik tesisat araçları yla model i leme becerilerini geli tirebilme;
3. Aktif ve pasif elektronik bile enlerini ö renebilme;
4. Analog ve dijital elektronik devreleri ö renebilme;
5. Mevcut verilerle temel i lemler yapabilme;
6. Bilgisayar sistemleri temel bile enlerini (donanı m ve yazı lı m) ö renebilme;
7. Windows i letim sistemi zorunlu yürütme i levlerini kullanma olanakları nı ö renebilme;
8. MS Word programı zorunlu olanakları nı ö renebilme;
9. Ula tı rma teknolojisi ve ula tı rma araç sistemlerini ö renebilme;

DERS ÇER

Kategori	Alt kategori	Ders saati	Oran
1. Malzeme teknolojisi Elektroteknik esasları	1.1 Elektrik çarpması na kar ı koruyucu önlemler 1.2 Elektroteknik malzemelerini tanı ma 1.3 Elektrik enerjisi üretim ve nakli 1.4 Elektrik tesisat malzemeleri	5	13,89%
2. Elektroteknik uygulamaları ve elektrikli ev ı s ı tma aletleri	2.1 Elektromı knatı s ı n teknolojiye uygulanması 2.2 Elektromanyetik endüksiyonun teknolojiye uygulanması 2.3 Elektrikli ev ı s ı tma araçları n ı n yapı s ı	5	13,89%
3. Elektronik	3.1 Elektrik ve elektronik devre elemanları 3.2 Entegre devreler	5	13,89%
4. Ula t ı rma teknolojisi	4.1 Kara, hava ve su ula ı m ı 4.2 Ula t ı rma araçları kontrol sistemleri 4.3 Ula t ı rma yönlendirme ve süspansiyon sistemleri	3	8,33%
5. Bili im Teknolojileri (B T)	5.1 Sayı sal sistemler Veri miktar birimi ve kodlar 5.2 Bilgisayar sistemi 5.3 Donanı m 5.4 Yazı lı m 5.5 İ letim sistemi 5.6 Uygulama yazı lı mları	18	50,00%

KATEGOR	ALT KATEGOR	DERS ÇER	KAZANIMLAR	DERSLER ARASI L K
1. Malzeme teknolojisi Elektroteknik esasları	1.1 yeri organizasyonu ve güvenlik	1.1.1 Elektrik akımı nda ortaya çı kabilecek tehlikeler ve çarpmaya kar ı koruyucu önlemler	Elektrik enerjisinden kaynaklanan tehlikeleri ve elektrik çarpması na kar ı koruyucu önlemleri bilir	Türkçe ngilizce Fizik Kimya
	1.2 Elektroteknik malzemelerini tanı ma	1.2.1 İletken malzemeler 1.2.2 Yalı tkan malzemeler 1.2.3 Yarı iletken malzemeler	İletken, yalı tkan ve yarı iletken malzemeleri bilir	
	1.3 Elektrik enerjisi üretim ve nakli	1.3.1 Elektrik enerjisinin üretimi 1.3.2 Hidroelektrik, termoelektrik, nükleer elektrik vb. santraller 1.3.3 Elektrik enerjisinin nakli ve da ıtımı	Farklı elektrik santrallerinde elektrik üretim eklini bilir, Elektrik enerjisi nakil ve da ıtım olanaklarını bilir.	
	1.4 Elektrik tesisat malzemeleri	1.4.1 Elektroteknik simge ve emaları 1.4.2 Elektrik tesisat malzemeleri - İletkenler, borular ve tesisat kanalları , da ıtım kutuları , tesisat sigortaları , anahtarlar, prizler,	Elektrik simge ve temel emalarını bilir. Elektrik tesisat malzemelerini ve 1. pil, tek kutuplu anahtar, lamba	

		mandallar, lamba yuvaları vb. 1.4.3 Elektrik tesisat malzemeleri ile çalışma 1.4.4 Ölçüm ağıtlarıyla çalışma	2. pil, seri anahtarı ve iki lambadan oluşan basit elektrik devreleri oluşturularak bu malzemelerle çalışmayı bilir.	
2. Elektroteknik uygulamaları ve elektrikli ısıtıcı ev aletleri	2.1 Elektromıknatısın teknolojisinde uygulanması	2.1.1 Elektromıknatıs ve teknolojisinde uygulanması 2.1.2 Elektrik zili	Elektromıknatıs ve teknoloji uygulamalarını bilir Elektrik zilini öğrenir ve uygular Elektrik zili yapısını bilir ve uygular	Türkçe İngilizce Fizik Kimya
	2.2 Elektromanyetik endüksiyonun teknolojisinde uygulamaları	2.2.1 Elektromanyetik endüksiyonun teknolojisinde uygulamaları 2.2.2 Transformator 2.2.3 Elektromotor 2.2.4 Alternatör – Alternatif elektrik akım jeneratörü	Elektromanyetik endüksiyonun teknolojisinde uygulamalarını bilir Transformatorün çalışmasını bilir ve anlar Elektromotorun çalışmasını bilir ve anlar Alternatörün çalışmasını bilir ve anlar	
	2.3 Elektrikli ev ısıtıcı aletlerinin yapısı	2.3.1 Elektrikli ev ısıtıcı aletlerinin yapısal elemanlarını tanıma	Elektrikli ev ısıtıcı aletlerinin yapısal elemanlarını tanıma	

		2.3.2 Elektrik enerjisinin rasyonel kullanımı	Elektrik enerjisinin rasyonel kullanımı olanaklarını bilir ve günlük yaşamda uygular	
3. Elektronik	3.1 Elektrik ve elektronik devre elemanları	3.1.1 Dirençler, Kondansatörler, İndüktörler 3.1.2 Yarı iletken elemanlar (diyot, transistor)	Elektrik devre elemanları ve elektronik bileşenlerin temel özelliklerini bilir	Türkçe Matematik Fizik
	3.2 Entegre devreler	3.2.1 Entegre devre çipleri ve uygulamaları	Entegre devre özelliklerini ve bu devrelerin elektronik eşyalarda somut uygulamalarını bilir.	
4. Ulaştırma teknolojisi	4.1 Kara, hava ve su ulaştırma	4.1.1 Kara ulaştırma çipleri 4.1.2 Su, hava ve uzay ulaştırma	Kara, hava ve su ulaştırma çiplerini bilir Her üç ulaştırma çiplerinin öncülüklerini bilir	Türkçe İngilizce
	4.2 Ulaştırma araçları kontrol sistemleri	4.2.1 Transmisyon, fren ve direksiyon sistemleri	Ulaştırma araçlarında direksiyon, fren ve süspansiyon sistemlerinin işlevini bilir	
	4.3 Ulaştırma araçları yönlendirme ve süspansiyon sistemleri	4.3.1 Yönlendirme (direksiyon) ve süspansiyon sistemlerinin görevleri	Ulaştırma araçlarında yönlendirme sistemlerinin görevlerini	

			bilir. Ula ım araçları nda süspansiyon sistemleri çe itlerini bilir	
5. Bili im teknolojileri	5.1 Sayı sal sistemler Veri miktarı birimleri ve kodlar	5.1.1. kili (binary) sistem, Bit, Byte, bit byte üskatları , ASCII kodları	Bilgi (veri) miktarı / bellek birimleri, bit ve byte katları ile i lem yapar	Türkçe Matematik Fizik
	5.2 Bilgisayar sistemleri	5.2.1 Bilgisayar sistemi, donanı m, yazılı m	Bilgisayar sistemi donanı m ve yazılı m kı sını mları nı belirler	
	5.3 Donanı m	5.3.1 Merkezi i lem birim, i levi, özellikleri: i lem ifadesi uzunlu- u, çalı ma hı zı , çalı ma frekansı 5.3.2 Giri ve çı kıkı birimleri, i levi, çe itleri: Ekran, klavye, fare, tarayıcı , a kartı , ses kartı ve hoparlörler, CD, disket ve DVD sürücüler 5.3.3 Bellek, i levi, bellek ortamları : Yarı iletken (RAM, ROM, EPROM) optik (CD, DVD) ve manyetik (diskler, disketler,), kapasitesi, hı zı , çe itleri: merkezi bellek, önbellek, çevrel bellek	Bilgisayar sistemi bile enlerini tanı r	

	5.4 Yazı lı m	<p>5.4.1 Sistem yazı lı mları (letim sistemi), örnekleri: DOS, Windows</p> <p>5.4.2 Uygulama yazı lı mları örnekleri: Uygulama geli tirme paketleri (MS Office programları)</p>	<p>letim sistemi ile uygulama yazı lı mları arasındaki farkı bilir.</p> <p>Temel uygulama yazı lı mları nı bilir</p>	
	5.5 letim sistemi	<p>5.5.1 Ba latma. Masaüstü, simgeler, pencereler, ileti im kutuları vb. Programları ba latıp kapatma. Dizin (klasör) ve dosyalar (i lemler): açma, kapatma, olu turma, silme, kopyalama, yazdı rma vb. oturumu kapatma, Windows'u kapatma</p>	Windows temel uygulamaları nı kullanmaya yetenekle ir	
	5.6 Uygulama yazı lı mları	<p>5.6.1 MS Word - Ba latma, metin yazma, küçük ve büyük harfler, yazı tipi ve boyutları</p> <p>5.6.2 Dosyanı n kaydedilmesi, açılması , kapatılması , programdan çı kma. Üzerine yazma, metin ekleme, seçme, silme, kopyalama, sürüklenme vb.</p>	MS Word temel uygulamaları nı kullanmaya yetenekle ir	

DERS KAYNAKLARININ KULLANILMASINA YÖNELİK EKİMLER

Gerekli ekipmanlar ve araçlar

1. Bilgisayar ve yazıcılarla donatılmış bilgisayar laboratuvarı
2. Gerekli bilgisayar yazılımları
3. İnternet ve yerel ağ bağlantısı
4. Gösteri amaçlı yazılımlar
5. Öğretmelere yönelik hizmet içi eğitim kursları
6. Bakım

UYARI:

Öngörülen ders kredilerine açıklama, bilgilerin pekiştirilmesi ve değerlendirme etkinlikleri dahildir

METODOLOJİK YÖNERGELER

1. Gösterme (örneklendirme), yalnız ve grup çalışmaları ayrı ayrı, örneğin, açıklama % 25, gösterme %25, yalnız ve grup çalışması % 50
2. Kişisel çalışmaları teşvik edilmesi ve bilgi ve becerilerin alışverişi, etkileşimli çalışma
3. Kazanılan bilgilerin ve ders kapsamını ödevler aracılığıyla pekiştirilmesi.

SANATLAR

- MÜZİK E T M
- RESİM- E T M

MÜZİK EĞİTİMİ

(Toplam 18 ders saati)

GİRİŞ

Müzik insanın hem sürekli gereksimini hem de kültürel gelişiminin bir unsurudur. O, insanın kimliği ile doğrudan ve yapıcılığını kurarak ses dünyasını şekillendirir.

Müziğin insanın yaşamındaki rolü ve etkisinden yola çıkarak, müzik eğitiminin amaçları (nemi) da ortaya çıkar. Müzik eğitiminin amaçları olanaklar:

- Müzik temsilleri ve medyalar çerçevesinde müzik programlarını etkin ve seçmeli olarak dinlemek
- Koro-enstrumantal grupları ve diğer müzik etkinliklerine katılmak
- Yapısal müzik unsurunun bulunduğu yada müziğe dayalı mesleklere ilgi uyandırarak ileri müzik eğitimi sağlamak.

UZAK HEDEFLER

- Negatif duyguları temin etmek ve derinlik müziksel etkinliklere karşı ilgi uyandırmak
- Müzikal seviyelerini sürekli yükseltme ve geliştirme
- Milli ve dünya müziğine karşı olumlu tutum oluşturmaktır
- Müzik programları için eğitme ve sağlıklı ses ortamı oluşturmak için eğitme
- Değerlendirme ve eleştirel düşünme için ölçütler geliştirmek

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Öğrenciler:

- **Milli ve dünya bestecilerinden seçilen eserleri tanıyorlar:**
  - Dinlenen müzik eserlerde yorumlama formasyonları, müzik çalgıları ve anlatım karakterini fark eder ve gösterirler
  - Devamlı müziğin gelişimine dayanarak müzik çeşitliklerini fark ediyorlar
  - Yorumlama ve dinleme yoluyla belli müzik formlarını (biçimlerini) fark ediyorlar
  - Günümüzün müzik teknolojisini anlıyor ve kullanıyor
- **Bireysel ve beraberce müzik yapıyorlar:**
  - Enstrüman elelinde ve onun dünyasında türk halk ve sanat ile diğer halkların farklarını yorumluyorlar
  - Özel çalgı içerikleri ve farklarını ele alırken çeşitli çalgılarda yorumluyorlar
  - Dinleme ve yorumlama yoluyla ritmik melodik ve armonik hislerini daha yüksek seviyeye geliştiriyorlar
  - Notalı yazıyı, melodi ve çeşitli ritmik olaylarını gerçekle tiriyorlar
- **Yaratıcılığını geliştiriyorlar:**
  - Yorumlanan eserleri yaratıcılıkla tekrar yorumluyorlar
  - Çeşitli müzik içeriklerine göre emprovize yapıyor ve araştırıyorlar (inceliyorlar)
  - Dinlenen müzik eserlerin ya antılara göre sözlü anlatım, mecazi ifade ve yaratıcılıkla ifade ederler
- **Eleştirel düşünmeyi geliştiriyorlar:**
  - Beraberce ve bireysel yorumlamaları değerlendiriyorlar
  - Ortamlarındaki müzik olaylarını değerlendiriyorlar

M Z K ETK NL KLER	DERS İÇERİKLERİ	KAZANIMLAR	SANAT M Z K KAYNAKLARI – ÖNG R LEN RNEKLER M Z K D NLEMEK
<p style="text-align: center;">D N L E M E</p> <ul style="list-style-type: none"> • Müzik eserlerini analitik ve ya antılı dinliyorlar • Müzi in devamlı gelişiminde eserleri ve bestecileri ayrı zaman ve tarzları hakkında bilgileri düzenleme • renilen müzik formlar hakkında bilgileri derinle tiriyorlar • Milli müzik folklorun 	<ul style="list-style-type: none"> • XX-ci yüzyı lı n besteci ve eserleri, müzik tarzları n gelişimi, eksprensionizm (izlemcilik), neoklasik ve günün müzi inde yeni istemler • Milli medeni müzik sanatı n gelişimi - eser ve besteci • XIX-cu yüzyı lı n müzik gelişimi - romantizm devri (programlı müzik , solo arki , minyatür, senfonik iiri, romantik operası) müzikte empresiyonizm (izlemcilik) • XVIII-ci yüzyı lı da müzik gelişmeleri – klasisizm devrin besteci ve eserler (absolüt müzi i, homofonia, sonata, senfoni, konser, opera) • XVII-ci yüzyı lı da müzik 	<p>renciler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eserleri tekrar tanı yor ve ifade elementlerini fark ediyor, XX-ci yüzyı lı n müzik zelliklerini tanı yor • Romantizim d nemin nemli bestecilerin eserlerini tekrar tanı yorlar • Klasisizm d nemin nemli bestecilerin eserlerini tekrar 	<p>I.Stravinski: İkbahar fı ıntıları , Petru ka S.Prokofjev: Klasik Senfonisi (I-ci bölüm) B.Bartok : Mikrokosmos O.Mesian: Egzotik ku lar B.Britën: Sava Rekuemi F.Glass : Keman ve ork.için konser K.Penderecki: Yaylı lar için senfoniyet A.Pert: Cantus in memoriam - B.Britën: Yaylı lar ve çanlar için N.Kodalı: Atatürk oratoriyası H.F.Alnar: İstanbul süiti A.A.Saygun: Trio (ob, kl, orf) F.Say: 3 fantazi parçası (piano) A.O.Manav: Türk ezgileri (ses ve çalgı toplulukları için) C.R.Rey: “Fatih” Senfonik iiri U.C.Erkin: K çekçe (ork.için dans raspodisi) N.K.Akses: Çiftetelli (senfonik dans) M.Sun: “Demet” ork.için yurt</p>

	<p>temel zelliklerini tanıyorlar;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hafif müziğin çeşitli türlerini fark ediyorlar; 	<p>gelişmeleri – barok dönemi (polifoni, kantata, oratorio)</p> <ul style="list-style-type: none"> • XVI-cı yüzyılın müzik gelişmeleri – Rönesans döneminin besteci ve eserleri • Vokal, enstrümantal ve vokal-enstrümantal, halk müziği, halk polifonisi, oyun ve koreografi • Müzikal, caz, dans, hafif müzik, rok; 	<p>tanıyorlar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barok dönemin önemli bestecilerin eserlerini tekrar tanıyorlar • Rönesans döneminin tanınmış eserlerini tekrar tanıyoruz • Müzik folklorunun temel özelliklerinin bazı formlarını tekrar tanıyoruz • Hafif müziğin çeşitli türlerini tekrar tanıyoruz 	<p>renkleri</p> <p>F.Shubert: Solo arka F.Shopen: Piano için F.List: Senfoni için G.Puçini : Madam Bateflaj G.Rosini: Sevil berberi</p> <p>K.Debysi: M.Ravel:</p> <p>J.Hajdën: Semfoni Nr. V.A.Moxart : Piano için konser nr. 21 L.V.Bethoven: Egmond uvertürü</p> <p>J.S.Bah: Kantata G.F.Hendel: Oratoryo</p> <p>O.di Laso: Eho, Matona mia cara</p> <p>Tek sesli arka (a capella) Enstrümantal, vokal-enstrümantal parçalar Polifonik arka</p> <p>L.Bernstein: Batı'dan anlatılar - Amerika (müzikal)</p>
--	---	--	--	--

				Luis Armstrong (caz) Iv Montan (anson) XX-ci yüzyılın arkıları (hafif müzik) Elvis Prisli (rok)
Y O R U M L A M A	<ul style="list-style-type: none"> • Türk halk ve sanat arkıları ve diğer halkların arkılarını yorumluyorlar; • Vokal, vokal-enstrumantal ve enstrumantal eserlerden bölümler yorumluyorlar 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanat ve halk arkısı – tek, iki ve fazla sesli • Enstrumantal, vokalenstrumantal ve vokal müziği eserlerinden ezgi konu ve bölümler 	<ul style="list-style-type: none"> • Yorumlanan temaları ve en azından ng rülen arkılarının yarı sayısını benimsemişler 	<p>Tek sesli sanat arkısı (a capella) Enstrumantelinde sanat arkısı</p> <p>Tek sesli k y arkısı İki sesli halk arkısı Çok sesli polifonik arkısı</p>
Y A R A T I C I L I K	<ul style="list-style-type: none"> • Benimsenen müzik içerikleri ifade araçlarıyla yaratılı tekrar yorumluyorlar; • renciler çeşit formda yaratılına göre yaratıcılıkla ifade ediyorlar; • Müzik olayları ve kendi yorumlamalarını değerlendiriyorlar; 	<ul style="list-style-type: none"> • arkılar, konular, ezgiler; • Bütünlemeler, melo-ritmik deşimeleri, arkı ezgilerin yaratılması, vokal ve enstrumantellikleri; • Müzik g rüntüleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel yeteneklerine göre bazı ng rülen yaratıcı formlarını gerçekleştireyorlar 	

Ö RET MİYÖNTEM VE TEKNİKLER

9. sınıf müzik eğitiminin dersi önceki sınıflarda öğrenilen bazı bilgilerin ve etkinlikleri geliştirilmesi açısından programsal bir genişleme arz etmektedir.

Konusal içeriklerin gerçekleştirilmesi için iyi bir planlama ve öğrenci enerjisi ve zamanının rasyonel kullanılması gerekir,

Müziksel öğrenme etkinlikleri (dinleme, yaratma ve yorumlama) aralıkları ayrılmadan sunulur böylece ders birimlerin biçimlendirilmesinde en azından iki deyiş, farklı etkinlikler düzenlenir. Bu öğrencilerin bireysel yeteneklerine bağlı olarak, aktif etkinliklerine imkan sağlar. Program içerikleri şu esaslara dayanır:

1. Yorumlama ve dinlemek için seçilen müzik kaynağı
2. Müzik eğitimi seviyesini yükseltecek kavram, ilke ve bilgiler müzik eğitimi daha yakından tanıyacak
3. Öğrencinin ortam müzik kültürü bilgileri ve de ulusal ve dünya müzik yaratıcılığına karşı estetik ve pozitif tutumun geliştirilmesiyle ilgili bilgiler edinirler

DİNLEME

Seçilen müzik eserleri dinleme yöntemi aktif dinlemeyi sağlamalıdır. Dinleme, öğrencinin dikkatini uyandıracak şekilde kısaca ve tekrarlı olmalıdır. Öncelikle tekrarlı dinleme eserlerin, bestecilerin, dönemlerin tarzlarını, türlerin ve yorumlama aynıca müzik formlarını ve yorumlama formasyonlarının biçimlerin çok yönlü tanımlarını sağlar. Dinleme öncesi motivasyon ve dinleme sonrası yorumlarla ders süreci zenginleşerek öğrenciler için daha çekici olur.

YORUMLAMA

Yorumlama etkinliği saz (enstrüman) çalma ve arkı söyleme ile gerçekleştirir. Arkı söyleme öğrencilerin bireysel olanakları dikkate alarak – taklit etme (kulak yoluyla), notalı ve kombine (taklit etme ve notalı) öğrencilerin bireysel yeteneklerini göz önünde bulundurarak eklende

gerçekle ir. Saz (enstruman) çalma, arkı e li inde belli müzik parçanı n çalı nması e klinde olur.

YARATICILIK

Ö rencilerin yaratı cı lı ı serbest ve kendili inden ortaya çı kan yorumları r, ritmik, melodik bütünlüklerin onları n olgunlukları nı g z nünde bulundurarak gerçekle tirilir. Yaratı lması , devinimler, mecazi ve edebi yorumlama ifadelerini gerçekletirirler.

DE ERLEND RME

Ö retmen de erlendirmede müzik e itiminin gerektirdi i ritim didaktik ve psikolojik gereksinimlerin kar ı lanması nda esası nca yapar. De erlendirme r encilerin bireysel geli mesinde etkin dinleme ve vokal (ses), enstrumetal yorumlamayla yaratı cı lı k çalı maları çerçevesinde (grup çalı malar) yapı lı r. Ö retmen, müzik yetene ini yorumlama becerilerini bilgilerini ve rencilerin ilgisini takip ederek kaydeder ve de erlendirmesini yapar. Dinlenen eserlerde müzik anlamı nı dene ini sunumu ve takliti de erlendirilir. Dinlenen müzik eserlerinde ya antı lar ve tekrar tanı maları de erlendirilir. Vokal ve enstrumetal belirlenen arkı sayı sı nı n e itle tirilmesi ve enstrumetal içerik (ya anan yorumlama) esası nca de erlendirilir. Kulak yoluyla ve notalı arkı s ylemede ve ikisinin bir araya getirilmesi arası nda bireysel imkanları nı daima g z nünde bulundururken de erlendirme e it a ı rlı kta olmalı dı r. Ö retmen yaratı cı lı a ilgisi olan renciyi takip ederek te vik etmeli ve sürekli ilerlemesini yaratı cı lı k ifadesini izleyerek de erlendirme yapmalı dı r.

Özel de erlendirme:

- Dinlenen eserleri tekrar tanı ma
- Enstrumetal yorumlama ve arkı s yleme
- Ritim ve melodik tikteler
- Yazı lı ve s zlü cevaplar
- Tanı tı m

Diğer de erlendirme araçları :

- Test
- Kendini de erlendirme

Ö retmen de erlendirme sı rası nda nivel standartları nı , zel hedefleri ve kazanı mları dikkate almalı dır.

RESİM- E T M

(Toplam 18 ders saati)

G R

Dünyadaki en yeni gelişmeler, Kosova toplumunun Avrupa ve dünya standartlarına ayak uydurması konusu, tümümüzü yeni yeni görevlerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu bağlamda, çok boyutlu bir yapıya sahip olan resim sanatı, sınırları aştığı etkisiyle söz konusu hedefin gerçekleştirilmesi yönünde önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır.

Alt seviye orta öğretim 9.sınıflarına ait bu resim dersi plan ve programı, önceki müfredat programının bir uzantısı olmakla birlikte, ondan daha ataklı, etkili ve yapıcı yapıyla öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmaktadır.

UZAK HEDEFLER

Bu plan ve programla, sanat yoluyla öğrenciyi görsel iletişime hazırlamakla birlikte, bu yönde öğrenciye verilecek kuramsal ve uygulamalı eğitim yansıması olarak üniversal (çok yönlü), psikolojik, estetik, sosyal ve tarihsel değerlere sahip çıkacak modern ve demokratik bir toplumun kurulması hedeflenmektedir.

Programın diğer bir amacı, önceki derslerin de içinde bulunduğu öğretim ve eğitim sistemi sayesinde, öğrenciyi ahlaki ve ruhsal bakımdan toplumdaki rolüne yetiştirip hazırlamaktır. Onun ulusal özbenliğini korumakla birlikte, Avrupa ve dünya devrimlerine katılımcı olmasını sağlamak.

GENEL HEDEFLER

- Gözleme,

- Olayı ya ama,
- Fark etme,
- Yaratma,
- De erlendirme

ÖZEL HEDEFLER

Görsel ileti imin kurulması nda resim ve resim sanatı dalları nı rollerini belirlemek; tarihsel de erleri ve do a ile toplumsal olayları sanat yoluyla ifade etmek;

Ahlaki ve ruhsal geli imi sa lamak, i alı kanlı kları yaratmak, beraberlik duygularını a ılamak; resim sanatı teknikleri ve malzemeleriyle tanı tırmak; çok yönü ileti im biçimlerinin kurulabilmesi için resim sanatı dilini ö retmek;

Entelektüel çalı maları estetik açı dan yorumlayabilmek, ara tırma ve tanı tmayı ö retmek, programın **özel amaçları** ekinde tanı mlanmaktadır.

DERS ÇER KLER

Elinizdeki müfredat programı , dünya resim sanatı tarihçesini genel hatlarıyla tanı tmakla birlikte, ö renci belle inde gözlem ve ilham noktalarını tetiklemeyi ve aynı do rultuda ö renciye resim sanatı dallarını , dilini, teknik ve malzemelerini ö retmeyi amaçlamaktadır.

PLANLANAN PROGRAMÜN TELER VEDA ILIMI

I. KATEGOR

Bilgilendirme:

RES M SANATI - ÖZETLEME: müzik, bale, edebiyat, tiyatro, film.

Dünya resim sanatı tarihçesinin özetlenmesi (resim tabloları)

Mimarçılık – tarih boyunca üsluplar

ALT KATEGORİLER:

RESİM SANATIDIR

– ÖZETLEME: resim ögeleri, tasarım prensipleri...

RESİM ÖGELERİ VE TASARIM PRENSİPLERİ

– ÖZETLEME: çizgi, yön, ton, ekil, boşluk, kompozisyon, denge, renk, boyut, kontrast, ritim, derecelendirme, uyum, yekvücutlülük, orantı ...

RESİM ÖGELERİ :

çizgi

renk

ton

tekstura

boyut

ekil – hacim

boşluk

yön

RESİM TASARIMI

kontrast

ritim ve tekrarlama

uyum (armoni)

denge

derecelendirme

orantı

yekvücutlülük

kompozisyon

RESİM DALLARI

– ÖZETLEME: çizim, seramik, grafik, afiş, dizayn, mozaik, tapiseri ...

tasarım

çizim

heykel

**grafik
dizayn ve görsel ileti im**

RESİM TEKNİKLERİ

**kalem
grafit
siyah mürekkep
guva
kolaj
akvarel
tempera
tel
kağıt
kil
birden fazla teknik uygulaması
sito baskı
ta baskı**

RESİM MALZEMELERİ – boya; cam, kuma ve odun boyaları ; plastik, seramik, kil, alçı , bronz, alüminyum, tahta, tel, bakır, bakır levha, vb.

II. KATEGORİLER

Resim sanatı üzerine analiz ve değerlendirme yapma yeteneğini geliştirmek.

ALT KATEGORİLER

MOTİVASYON - ÖZETLEME: portre, otoportre, figür, karikatür, olay, sanat dalı, peyzaj, enteriyer, ölüdoğru...

ESTETİK DEĞERLENDİRME - ÖZETLEME: Kosova'da grafik sanatının durumu, Türklerin resim sanatı yaratıcılığı, Arnavutların resim sanatı gelenekleri, Boşnyak halk ve resim sanatı durumu ve öteki ulusal azınlıklar arasında resim sanatıyla ilgili güncel gelişmelerin estetik analizi gibi konular incelenmelidir.

Ça da resim sanatı dallarında güncel akı m ve devinimler aydı nlatı lmalı dı r.

III. KATEGOR

ALTKATEGOR LER

GALER

- ÖZETLEME: Yerli ve yabancı ressamları n yapı tları de erlendirilmelidir.

Bireysel yada kolektif sergiler düzenlenmeli; sergi, galeri, müze ve kültür merkezleri gezilmelidir.

TEST

- ÖZETLEME: Ö rencilerin bilgi ve becerilerini, olanaklar çerçevesinde, do ru, adaletli ve yanlı sı z bir ekilde ölçmek ve de erlendirebilmek için ö renci:

çalı maları özenle gözlenmeli,
bilgi performansı yla ilgili notlar tutulmalı dı r.

MOT VASYON VE KÖRÜKLEME

Müelliflerin ya adı kları ve yapı tları nı ortaya çı kardı kları yer ve bölgelerle bütünle en tarihsel olaylar, halk gelenekleri ve edebiyat yapı tları gibi de i ik etkenlerin hangi ölçüde ilham kayna ı oldu u de erlendirilmelidir.

Ö RET MYÖNTEMLER VE KAZANIMLAR

Rasyonaliteye a ırılı k

Uygulanacak olan metodoloji , ö retim düzeninin uygulama i lemine tasarruf ve rasyonellik boyutları nı katarak ortada bulunan sorunlara çözümler üretmeli; ö renciyi bireysel ara tı rmalara sevk etmeli, fikirsel soyutlamalara körüklemelidir.

Yaratıcı lı ı körükleme

Uygun yöntemlerle ö rencinin psikolojik geli imi hı zlatılmalı ; yaratıcı lı ı körüklenmeli; belle indeki gözlem, sezi ve duyarlı lık noktaları tetiklenmeli; inceleme hı rsı artırı lmalıdır. Bunun sayesinde ö rencinin bireysellik, esneklik,özgünlük ve dirençlik gibi yeteneklerinin güçlenmesi beklenebilir.

Olumsuz fikirlerden arı nma

Uygulanacak olan yöntemler, ö renciyi okul ve ö retim kadrosuna yönelik olumsuz dü ünçe,yaklaş ım ve davranış larından arındı rmalıdır.

Özgüvenceyi artı rma

Uygun yöntemlerle, ö rencinin özgüvence duygusu güçlendirilmeli; bireysel çalış ım hı rsı artırı lmalıdır.

E itim stratejisi

Ö renciye modern resim sanatı nı esas hatları yla tanı tabilecek bir e itim stratejisi uygulanmalıdır.

Denetleme

E itim süreci sı rası nda modern resim sanatı konusunda belirlenen ö devlerin tasarlandı ı zaman dilimlerinde gerçekte ip gerçekte medi i denetlenmelidir.

Yoklama

Uygulanacak olan yöntemlerle, ö rencinin modern resim sanatı konusunda temel bilgilere ula ş ıp ula ş ı yoklanmalıdır.

Özdenetim

Ö renci, modern resim sanatı yla ilgili projeler üzerinde çalış ırken seçti i malzeme, uyguladı ı teknik yada sahip olması gerekti i bilgi, beceri ve alı ş kanlı klar konusunda zaman zaman kendini denetleyebilmelidir.

Maddi olanakları n de erlendirilmesi

Ö renci, ders çalış ım alarını nı ba arılı bir ekilde gerçekte tirmek için gerekli olan maddi olanak ve ko ulları n sa lanıp sa lanmadı ı konusunda de erlendirme yapabilmelidir.

Ders araçları nı n seçimi

Ders çalışması sırası nda kullanılacak ders araçları ve uygulanacak teknikler ve çalışma biçimleri konusunda bizzat öğrenci karar almalıdır.

Özgün yaratıcılığın geliştirilmesi

Öğrenci, eğitim hedeflerini gerçekleştirmek için, ötekileri arasında, özellikle biriken tüm enerji ve yeteneklerini özgün etkinliklerle tetiklemeyi ihmal etmemelidir.

Alt kategori: Uyum yada denge – Öğrenci, kendisini kuşatan tüm unsur ve unsurlararası ilişkilerin bilinci içinde olmalıdır.

Alt kategori: Orantı – Öğrenci, bir bölümü ihmal etme adına diğer bir bölüme önem vermemelidir.

Alt kategori: Bağıtık - Öğrenci, unsurlardan birinin diğer bir unsur üzerindeki bağıtlılığını fark etmeyi bilmelidir.

Alt kategori: Yekvücutluluk – Öğrenci, bütünlü oluşturulan öğelerin her birinin paye itiliği konusunda adaletli (dengeli) davranmalıdır.

Alt kategori: Kompozisyon – Öğrenci, resim öğeleri arasındaki bağıtılılık ve bağıtlılığın bilinci içinde olmalıdır.

Alt kategori: Biçim - Öğrenci, insanları kuşatan cisimlerin ekollerini algılayabilmeli; onların yükseklik, genişlik, hacim ve boydaki yerleriyle ilgili tüm vasıflarını fark etmelidir.

Alt kategori: Tekstura – Öğrenci, yüzeyin tüm ekil ve özelliklerine hakim olmalıdır.

Alt kategori: Renk – Öğrenci, üç ana rengin kullanımını ve onların görel ve gerçekçi boyutlarını tanımalıdır.

Alt kategori: Yüzey – Öğrenci, yüzeyi iki boyutlu bir olgu olarak hissetmeli ve yaşımalıdır.

Alt kategori: Multimedya disiplinleri – Öğrenci, medya konusunda daha önceden biriktirdiği bilgi ve deneyimlerinden cesaretle yeni

yeni disiplinleri öğrenmekle birlikte, içinde bulunduğumuz dijital teknolojinin kullanılması olmanın bir yanı sıra da vermedir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Yaratıcı etkinlikler süreci ve sonuçları gözden geçirilmeli. Gözlenen yanlışlar ve eksikler giderilmeli. Eğitim süreci unsurları yeni yeni başarıları için motive edilmeli. Elde edilen sonuçlarla yetkili toplumsal faktörler ve yerel topluluk tanıtılmalı. Katılımcıların ve okulun bireysel ve topluca tanıtılması yapılmalı.

Bilgi ölçme ve değerlendirme süreci çerçevesinde öğretim ve eğitim başarıları kriterleri belirlenmelidir. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme yaparken uygulanacak olan tekniklerin seçimi de büyük önem taşır.

Öğrencilerin kendi başarılarına gerçekleştirecekleri araştırmacı etkinlikleri sayesinde kendilerinin bilgi kalitesini artırmaları beklenmektedir.

Bu arada, öğrencinin, Kosova resim sanatına yönelik oluşturma çalışmalarıyla yaklaşımları sayesinde, özellikle gizlenen yaratıcılığını ve yeteneklerini toplum yararına kullanması ve bu doğrultuda insanlık ekolojisi için katkı vermesi; ulus, din ve cinsiyet eşitliğine özen göstermesi beklenmektedir.

Ders plan ve programında da belirtildiği gibi, resim sanatı eğitimini ifade etmek, sanatsal duyguları uyandırmak, gözlem yeteneğini geliştirmek, kompozisyon öğeleri arasında dengeler kurmak, kompozisyon ilkelerini algılamak, kompozisyonda esneklik, akıncılık ve sürekliliği ihmal etmemek gibi konularda öğrenci belirli bir performans yakalamalıdır.

Buna paralel olarak, öğrenci, kullanacağı malzemeyi ve uygulayacağı teknikleri kendisi seçebilmeli; sahip olduğu bilgi ve deneyim hazinesini yaşadığı toplum yararlarına doğrultusunda pratiğe dönüştürebilmelidir.

BEDEN E T M

- BEDEN E T M VE SPOR

BEDEN VE SPOR EĞİTİMİ

(haftalık ders sayısı 1, yıllık toplam 36 ders saati)

GİRİŞ

Bu yılki öğrencilerin biyolojik ile toplumsal gelişmelerinin artırılması çerçevesinde ve okul tarafından sunulan objektif koşulların en üst bir düzeyde kullanılmasıyla bu dersin hareketli faaliyet programı, teviki edici, geliştirici, eğitici-insani, kötü alışkanlıkların önleyicisi ve spor ustalıklarına ait olumlu alışkanlıklar olmalıdır.

Dolayısıyla içinde aktif hareketler taşıyan program içerikleri, ister farklı psikosomatik engelleri olsun, ister ustalıklı hareketlere yatkın olsun, öğrencinin gelişme yeteneklerine uyumlu olmalıdır.

UZAK HEDEFLER

Mesleki (profesyonel) tartışmalardan sonra ve sayısal kıyaslamaların yapılmasına ait olanakların olduğu yerde yapılan reel bir doğrulamayla hazırlanan onaylanan programlar, öğrencilere uygun olanaklı olmalıdır:

- alışkanlıkların artırılması ve korunmasını tevik ederek, hareket ile aynı zamanda fonksiyonel yeteneklerin doğru gelişmesini;
- hareket eksikliklerinin ve aynı zamanda psikosomatik engellerin kefedilip azaltılması ;
- spor ustalıkları (alışkanlıkları) düzeyinin artırılması ve reel yaşamda ile spor hayatında istikrarlı ve uygulayıcı bir programın belleğe yerleştirilmesini;
- de i ik spor dallarına, olimpiyat sporlarına ait spesifik antrenman çeşitlerinin seçilmesini, özellikle öğrencilerin önceden sonuçlara ulaşımlarını dallarda yapmasını .

Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, güçlü örgütlenme ile sorumluluk desteğinin sunulması gerekenler şunlardır: beden ve spor eğitimi öğretmenleri

aktif (kurulu), okul müdürlüğü, belediye eğitim ve spor organları, ebeveynler, sivil toplum kuruluşları vb. buradaki görev ve sorumlulukları çocukları için kararları net ve yönelik olmalıdır.

HEDEFLER

Esas yönlendirici anlamlar şöyle olabilir:

1. Programla tırlanmış hareket etkinlikleri sayesinde bedensel ve zihinsel yeteneklerin geliştirilmesi;
Değerli sporcuların (becerilerinin) geliştirilmesi;
Sınıfta, okulda ve daha geniş toplumda karışılacak olan farklı durumlarda doğru bedensel ve zihinsel tutumun oluşturulması.
2. Öretmenler tarafından program hedeflerinin yönetilmesi, kontrollü ve reel düzeltilmesi bu unsurlar sayesinde yapılmalıdır:
  - 2.1. Okul yılı başında, yarı yılında ve okul yılı sonunda ölçümlerle yapılacak ölçümler: santimetre, saniye ve kilogram ve bu bilgi ile ölçülerin uygulanmasıyla
  - 2.2. Ustalık spor hareketlerinin biyomekaniği ve teknikleriyle.

PROGRAM ÇER	Ders sayısı
1. HAREKET YETENEKLERİNİN GELİTİRİLMESİ	4 ders
2. ATLETİZM	6 ders
3. SPOR VERİMLİLİK VE SAĞLIK	6 ders
4. KOLEKTİF SPORLAR	12 ders
5. BİRLEŞİK SPORLAR - dövü sporları - rökete oynanan sporlar	6 ders 4 ders
6. KAYAK-YÜZME ¹	7-10 güne
7. PAKETLER VE KAMPLAR	Yılında 2 gün
8. EN AZINDAN KAYAK SPOR DALINDA (KAYAKÇILIKTA) SPOR YARINLARI	

¹ Okul müdürü, ebeveynler ve diğer enstitülerin birliyle, kayak ve yüzme dersleri uygun sahalarda örgütlenir.

PROGRAMLA MANİNESAS GÖSTERGELER

Kategoriler	Alt kategoriler	Program içerikleri	Ders sayısı (%)
ANTRO- POMETR VE MOTOR K	Antropometrik ve hareket yeteneklerine ait özelliklerin değerlendirilmesi	(A) -Vücut ağırlığı (VA), — Vücut uzunluğu (VU) vb. (M) - Yerinden uzak atlayış, (YUA) — yerinden yüksek atlayış (YYA), — Koku 100 metre (K100m), — Koku 600mB-800mE ve öğrenilen iki ustalık (beceriye) ait test.	4 ders
ATLETİZM	Kokular Atlayışlar Atışlar Yarılar (2 disiplinde)	Koku, atlayış ve atış ustalıkları (teknikleri) nelerin sayesinde öğrenilir: — Hızlı koku, — Bayanlar için 600m ve erkekler için 800m gibi uzun mesafeli kokular ile dayanıklılığın artırılması. — Atlayışlara ait alımlar. — uzun atlayış, vücut yarı çember tekniğiyle. — Güllü atış 4 kg. — en azından iki disiplinde sınavı içinde ve sınavlar arasında yarışmalar, öğrenciler sınıflandırılır ve sonuçlara göre üç gruba ayrılırlar.	4-6 ders
SPOR VE RİTMİK JİMNASTİK	Dö emede alımlar (antreman)	— Vertikal duru — Öne doğru destekli yatıştan, sırt üstü destekli yatışa dönüş. — Ön takla. — Yandan takla. — Uçarak salto. — Ön destekli öne doğru güçle asılı vaziyette takla.	4-6 ders

	Demirde	<ul style="list-style-type: none"> — Öne do ru destekli, arka takla. — çembere çı kılı . 	
	Paralellerde	<p>Paraleller (E):</p> <ul style="list-style-type: none"> — Omuzlar üzere destekli sallanma. — Eller üzere destekli sallanma. — Öne do ru sallanma hareketi, açı k — Açık bacaklara kadar sallanma. <p>Paraleller (B)</p> <ul style="list-style-type: none"> — Üstteki paralele asılma. — Üste tutunarak yapı lan sallanmadan, alttaki paralele ayaklarla yapı lan destekle, 180° dönü . — Üstteki paralele asılma, ayaklarla kenara geçi (sa a-sola) — Öne do ru sallanma. — Altteki paralelde arkaya dönü . — Destekli ekilde arkaya dönü . — uzanmış vaziyette vücutla alttaki paralelden arkaya çı kılı . 	
	Yüzüklerde	<ul style="list-style-type: none"> — Yüzüklere asılarak sallanma. — Öne do ru sallanmadan çift asılmaya. — Öne ve arkaya do ru sallanma. — Öne ve arkaya do ru destekli sallanma. 	
	Atlayı lar	<ul style="list-style-type: none"> — Açık bacaklarla, atın geni li ine atlama. — Bacaklar kenara do ru açılmış vaziyette atlayı . — Bacaklar toplanmış vaziyette atın atlanması 	

	<p>Jimnastik aracı nda</p> <p>Ritmik jimnasti i</p> <p>Halk oyunları (dansları)</p> <p>Yarı lar (2)</p>	<p>— Araca binme ve destekli e ilmeler.</p> <p>— Parmaklar üzerinde araçta öne-geriye do ru yürümek.</p> <p>— ki ayakla yerinden atlamak.</p> <p>— 180°-360° için dönü ler.</p> <p>— Omuzlar kenara-a a ı ya do ru vaziyette takla duru u.</p> <p>— Ö renilen elementlerin kombinasyonu.</p> <p>— Gereçlerle alı tı rmalar</p> <p>— V, VI, VII, VIII sını mlarda ö renilen halk oyunları nı n (dansları nı n) tekrarlanması</p> <p>— Sı nı f içinde ve sı nı flar arası nda en azı ndan iki gereçte.</p>	
KOLLEKT F SPORLAR	<p>Futbol</p> <p>Voleybol</p> <p>El topu- Basketbol</p> <p>Yarı lar</p>	<p>Olası ko ullar ve olası oyuncu sayı sı sayesinde u i lemler yapı lı r: tekrarlama, düzeltme ve u do ru güçlendirmeler</p> <p>1. Esas teknik elementlerin;</p> <p>— pas yapmalar ve kabul etmeler.</p> <p>— çalı m - yönetmek.</p> <p>— aldatmalar.</p> <p>— utlar- atı lar. vb.</p> <p>En azı ndan iki kolektif sporda sı nı f içi ve sı nı flar arası .</p>	10-12 ders

B REYSEL SPORLAR	Dövü sporları - Judo	Judoya ait u esas hareket tekniklerinin bilinmesi: farklı tutu lar, devirmeler vb.	
	Pingpong	Arka, ön ve dönü lü vuru lara ait esas tekniklerin ö renilmesi.	
	Rollerler	Roller kullanmaya ait esas hareketlerin ö renilmesi.	4-6 ders
	Yarı lar (2)	En azı ndan geçilen iki ders birimi üzere sı nı flar arası ve sı nı f içinde.	
Suda etkinlikler 7-10 gün	Yüzme teknikleri: Yarı	Ö renilen tekniklerin mükemmelle tirilmesi (kraul, kurba a, sı rt üstü).	7-10 gün
Karda etkinlikler 7-10 gün	Alpik disiplinler Yarı	Önceden ö renilen kayakla kaymaya ait esas tekni in mükemmelle tirilmesi (yürüyü ler, dönü ler, tı rmanmalar, ini ler, geçi ler, slalom ve büyük slalom. Bu ya ö renciler için uygun sahalarda iki veya üç dönü ün ba lanması (ard arda yapı lması). Bu ya ö renciler için uygun sahada büyük slalom.	7-10 gün
Okul yarı ları	Kolektif ve bireysel sporlarda yarı lar İkbahar ve sonbahar krosu	Okul çerçevesinde ve belediyedeki okullar arası nda ve her iki cinsiyete ait bu ya gruptaki devlet finalleri İkbahar ve sonbahar krosu	10-12 ders %162
Gezi	Yı lda iki kez do ada yürüyü	6-12 km mesafeli do ada yürüyü . Do ada yönlendirme elementleri ve kamp yapma unsurları (kamp yerinin seçimi ve bir çadı rı n açılması). De i ik saha (alan) oyunları .	

Ö RET MYÖNTEMLER

Okulda mevcut ko ullara göre, program içeriklerinin uyumla tınılması öyle yapı lı r:

- Zorunlu ders olarak (tabloyu analiz et) program içeriklerinin yaklaşık %70 kapsanması ve seçmeli ders olarak yaklaşık %30.

Gerçekle tirilen metodoloji. Spor e itimindeki hareketlerin öğrenilme sürecinde, okulun somutla tı rmaya ait var olan araçları na ra men, unlar uygulanmalı dı r:

- spor e itimi ö retmeni yada yardımcı ları (ö renci, sporcu) tarafından hareket birimlerinin pratik sunumu (gösteri i) Ö renci yeteneklerine ve hareketlerin bile iklik düzeylerine göre, ö retmen alı tı rmaları n metodolojik akı ntı sı nı seçer, bunu yaparken ilk sı rada unlara dikkat eder:
- sentetik ekline (hareket bütünlü üne), analiti ine ya da her ikisinin kombinasyonuna. Aynı zamanda dersin örgütlenmesi de ko ullara, binaya, araçlara ve ö renci sayı sı na göre yapı lı r. Uygulanmakta olan kategori ve alt kategorilere ba lı olarak tamamlayıcı hareketler bütünlü ünün oyun ve yarışlarla finalle tirilmesi için çaba sarf edilmelidir.

Kazanı mlar - hareket disiplinlerindeki sonuçları n santimetre, saniye, gram gibi ölçeklerle yapı lan de erlendirmelerde, spor e itimi ö retmeni ilk olarak ba langı ç, geçici ve en sonunda nihai durumu kaydetmeli ve bunu yaparken, ö rencilerin grup sı ralamasını en azı ndan üç grupta yapar (ba arılı olanlar, ortalama ba arılı olanlar ve engelliler). Kesin metrik ölçmelerin yapı lamayaca ı hareketler için kazanı m düzeyi hareket ustalıkları nı n (becerilerinin) düzeyiyle ba lanmalı dı r. Bu da okul tekni i açısı ndan, yüzme stilinden yapı lı rken, hareketlerin do ru biyomekanik tarafı göz önünde bulundurulmalı dı r.

Di er derslerle olan ba lı lı ı . - Spor e itimi ders programı ve örgütlenmesi ve ders esnası ndaki zorluklar, o günkü okul günündeki di er dersler için te vik edici bir özellik ta ı malı dı r. Kapsanmı kategori ile alt kategorilerdeki ders birimleri, matematikten, enformatikten ba layarak biyolojik ve di er bilim dersleriyle ba lı lı ı vardır.

DE ERLEND RME

- Önceki sınıfta olduğu gibi, antropometrik ölçütlerle vücut gelişiminin de değerlendirilmesi yılda 2 kere yapılır. Vücut uzunluğu ve vücut ağırlığının ölçülmesi mecburidir, ancak diğer hacimlerinde ölçülmesi yararlıdır.
- Motorik (hareketlilik) yeteneklerin de değerlendirilmesi (SGS) santimetre, gram, saniye) sistemiyle yapılır. Mecburi ölçü enstrümanları (unsurları) şunlardır: yerinden uzak atlayış, 100 metre koşu ve bayanlar için 800m koşu ile erkekler için 1000m koşu.
- Spor hareketleriyle ilgili öğrenilen bilgi enformasyonları düzeyi (seviyesi) bireysel yarışma, oyun ve yarışma durumlarında da değerlendirilir.

Tiraj: 50
Yayına hazırlayan:
SHTËPIA BOTUESE LIBRI SHKOLLOR - Prishtinë
Baskı : PRINTING PRESS - Prishtinë

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare dhe Universitare e Kosovës

371.214(496.51)

Öretim plan ve programi : yaygın Eğitim Alt Seviye Ortaöretim
Dokuzuncu Sınıf. – Priştine : Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı ,
2007. – 176 f. ; 24 cm.

ISBN 978-9951-16-014-8